

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ, ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ

ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΚΑΙ ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ “ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,”

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀθανάσιος Εὐταξίας (εἰκὼν).

ΔΑΚΩΝΙΚΑ

- α') Πρὸς τοὺς φίλους τῆς «Ε. Μούσης».
- β') Ἡ περὶ τῆς ἐν τῷ Ὁδίῳ Σχολῆς ἔκθεσις και τὸ καθήκον τῶν ἀρμοδίων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ὅσα εἰς Μουσικὴν

(Ἀνακρούεσθαι, Προοίμια, Ἀλήχημα, Ἰσα).

ΡΥΘΜΙΚΑ

(Ὁ ρυθμὸς ἐν τῇ νεωτέρῃ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ).

ΞΕΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

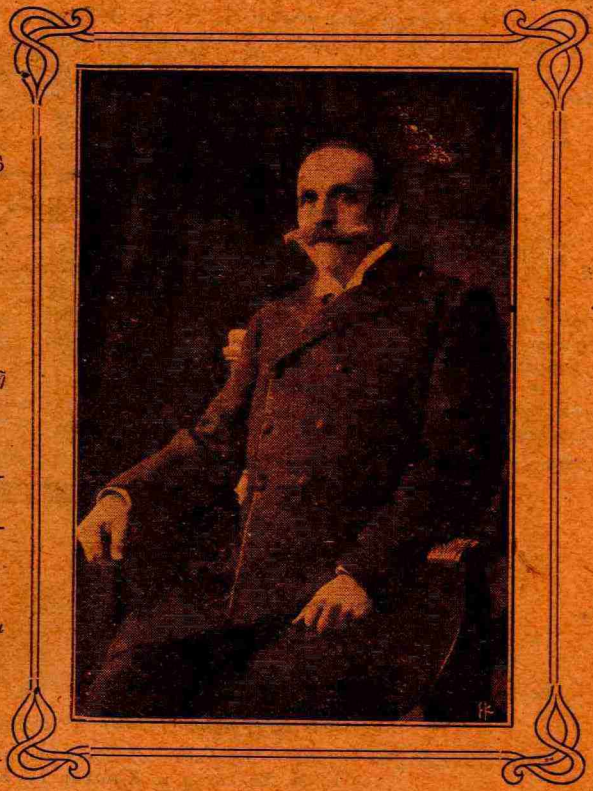
- α') Ἰταλικά δημοτικὰ ἄσματα. (Ναπολιτάνικα καντσονέτται).
- β') Ἡ ἑκατονταετηρὴς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μουσουργοῦ Χάινδν.—Πῶς ἔζησε και πῶς ἀπέθανε.

ΗΘΟΓΡΑΦΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- α') Θέματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἠθογραφίας.—Ὁδηγία πρὸς τοὺς ἠθογραφοῦντας.
- β') Παροιμίαι Συμγραφαί.
- γ') Αἰνίγματα Πελοποννησιακὰ (Λακεδαιμονιακὰ).
- δ') Ὁ γάμος ἐν Ὀλύμπῳ.
- ε') Τὸ μαντιλεὶ τῆς κόρης.—Μαγία ἢ Μεσολογγίτισσα.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

- α') Καλλιτεχνικὴ κίνησις.
- β') Ἑλληνικὰ μουσικὰ χρονικά.
- γ') Παγκόσμια μουσικὰ χρονικά.
- δ') Ἀνταποκρίσεις (Ἀθῆναι, Κων)πολις, Λίβερπουλ, Σμύρνη, Σπάρτη, Πειραιεύς).

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ

Χ. Βιάχος, Ι. Σακελλαρίδης, Α. Ἀδάμ, Ν. Πολίτης, Σοφία Ζαλοῦχου, Α. Μιχαλόπουλος, Ι. Δραγάτης κλπ.

ΕΘΝΙΚΗ ΜΟΥΣΑ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΝ & ΗΘΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ Α ΜΗΝΑ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ "ΕΘΝΙΚΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ,"

Επιμελνται εις την εκδοσιν αυτής :

ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ) Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ) Εταίροι και Διοικ. Σύμβουλοι
Διευθυντής) Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ) του Ε. Μ. Συλλόγου

Γραφεία : 'Οδός Φωκυλίδου 28 — Rue Phocylidès No 28.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ) Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἑτησίᾳ Δρ. 10.) Διὰ τοὺς βουλομένους καταβάλ-
ΠΡΟΠΑΝΩΡΤΕΑ) Διὰ τὸ ἔξωτερον » φρ. χρ. 12.) λεται καὶ εἰς δόσεις ἑξαμήνου.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ὧΝ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΤΑΙ

- 1). Ἡ ἐν γένει Ἑλληνικὴ Μουσικὴ, Ἐκκλησιαστικὴ τε καὶ Δημώδης, ἡ φιλολογία αὐτῆς καὶ οἱ Ἑλληνικοὶ χοροὶ
- 2). Ἡ Ἑλληνικὴ Ἠθογραφία, ἤτοι Παροιμίαι, Γνωμικά, Αἰνίγματα, Παιδαί, Μῦθοι, Παραδόσεις, Ἐξόχεια κλπ.
- 3). Ἡ συλλογὴ ἀπάντων τῶν Δημοτικῶν Ἀσμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους μετὰ τοῦ κειμένου καὶ τῆς μουσικῆς αὐτῶν καὶ ἡ ἐπεξεργασία αὐτῶν δι' ἐναρμονίσεως ὑπὸ τῆς μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου.
- 4). Ἡ παραστήμαναι γίνεται εἰς τε τὴν Βυζαντιακὴν καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν σημειογραφίαν καὶ διὰ τε τὴν φωνὴν καὶ ὅλα τὰ μουσικὰ ὄργανα (βιολίον, μανδολίνον, κλειδοκύμβαλον κλπ).
- 5). Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι τοῦ «Ἐθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου», ἤτοι Διαλέξεις, Ἀνακοινώσεις, Πραγματεῖαι, Μουσικὰ Ἀναγνώσματα κλπ.
- 6). Ἡ σύγχρονος μουσικὴ παραγωγή (ἐγγώριος καὶ ξένη).
- 7). Σκοπὸς τὸ μὲν ἡ περισυλλογὴ καὶ διάσωσις, τὸ δὲ ἡ δημιουργία ἐθνικῆς μουσικῆς.

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ "ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΗΣ,"

—Ζητοῦνται ἀντιπρόσωποι τῆς «Ἐθνικῆς Μούσης» ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἐξωτερικῷ.

Ἡ «Ἐθνικὴ Μούσα» δέχεται πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῶν ἀνωτέρω θεμάτων (μουσικῶν, ὀργανιστικῶν καὶ ἠθογραφικῶν) πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς, γεγραμμένον ὁμῶς συντόμως καὶ σαφῶς, κατὰ τὸ δυνατόν.

—Οἱ ἀποστέλλοντες πρὸς δημοσίευσιν ἔργα ἠθογραφικὰ παρακαλοῦνται νὰ σημειώσῃ καὶ τὸν τόπον τῆς προελεύσεως τῶν, διὰ νὰ καθίσταται εὐχερὴς ἡ ἀντιπα-

ραβολὴ αὐτῶν πρὸς ἕτερα ὅμοια ἄλλου τόπου.

—Τὰ ἔργα, αἱ παροιμίαι καὶ τὰ γνωμικὰ πρέπει νὰ γράφονται, ὡς προφέρονται, χωρὶς νὰ μεταβάλλωνται ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον, καὶ νὰ διασφίζωνται δι' ἀναγκάσιον σημειώσεων.

—Παρακαλοῦνται δὲ ἰδίᾳ οἱ κ. κ. δημοδιδάσκαλοι, ἀρμοδιώτεροι ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰς ἐπαρχιακὰς πόλεις καὶ χωρία, νὰ περισυλλέγῃσι τὸ ἠθογραφικὸν μέρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Πρόεδρος

ΑΝΤ. Γ. ΚΑΡΤΑΛΗΣ (βουλευτής)

Ἀντιπρόεδρος

Α. ΜΠΑΣΙΑΣ (βουλευτής), Ι. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Ἄντις, Ἐφετών)

Γεν. Γραμμ. ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ (δικηγόρος)

Διατελέσαντες Πρόεδροι : 1907 Α. Δελνηγώργης, 1908 Α. Τ. Μπασιάς

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἐγγραφῆς Ἐταίρων τοῦ Συλλόγου, πληροφοριῶν κλπ. ἀπευθυντέον πρὸς τὸν Γεν. Γραμματέα τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου κ. Χρῆστον Γ. Βλάχον (ὁδὸς Φωκυλίδου ἀριθ. 28).

ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τμήμα Α' (περισυλλογῆς)

Πρόεδρος : ΑΘ. ΕΥΤΑΞΙΑΣ (βουλευτής)

Τμήμα Β' (ἐπεξεργασίας—δημιουργίας)

Πρόεδρος : ΣΠ. ΣΑΜΑΡΑΣ (μουσουργός)

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ "ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΗΣ,"

Ἐν Θεσσαλονικίᾳ Ἑλισάβετ Δημητριάδου.

Ἐν Λευκωσίᾳ (Κύπρου) Χαρίλ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐν Μέλμπουρν (Αὐστραλίας) Θ. Παπακωνσταντίνου.

Ἐν Μιτυλήνῃ Ἀλεξ. Ταχτατζής.

Ἐν Σάμῳ Ἀλεξ. Ντάνιας.

Ἐν Σμύρνῃ Ἑλληνογερμανικὸν Λύκειον Κ. Γιαννίκη.

ΟΡΓΑΝΟΠΟΙΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

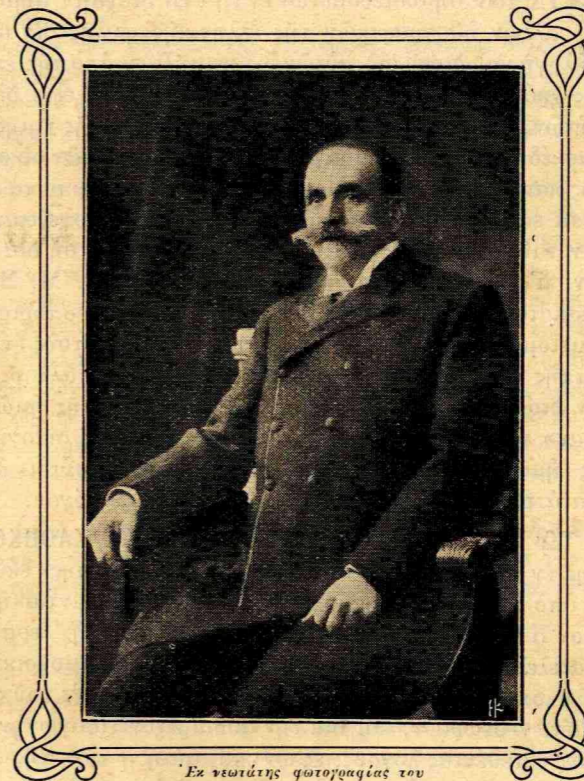
Α. ΜΟΥΡΤΖΙΝΟΣ. 67-ὁδὸς Κολοκοτρώνη-67.

ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ καὶ ΥἱΟΣ. 56-ὁδὸς Κολοκοτρώνη-56.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : 'Οδὸς Φωκυλίδου 28.

Ἐκ νεωτάτης φωτογραφίας του

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΥΤΑΞΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Α'. ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ "Ε. Μ. ΣΥΛΛΟΓΟΥ,"

ἄλλοτε χρηματίας δις Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας καὶ νῦν τῶν Οἰκονομικῶν, κληθεὶς καὶ ἀναλαβὼν μετὰ τὸ στρατιωτικὸν κίνημα τῆς 14ης Αἰγυπτίου ε. ε. νὰ διασφύξῃ ἐντελῶς τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους.

Ἐκ Λαδίου τῆς Λοκρῆδος ὁρμώμενος ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς ἐν τῇ ἐνταῦθα Ριζαρείῳ Ἐκκλησιαστικῇ Σχολῇ καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Γερμανίᾳ, ὁπότεν μετέβη διὰ τινα ἔτη εἰς Μακεδονίαν διενθίνων μέγα γεωργικὸν κτήμα καὶ διατελῶν συγχρόνως ἀνταποκριτῆς Γερμανικῶν Ἐφημερίδων. Ἄγνη παιδείας καὶ ἰκανότητος ἀρεγνωρισμένης, γλωσσομαθῆς καὶ ἐγκυκλοπαιδικώτατος. Γνώσης δὲ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ἐν τῇ πολιτικῇ ὡσαύτως διεκρίθη κατέχων πάντοτε τὴν πρώτην θέσιν παρὰ τοῖς ἀρχηγοῖς τῶν πολιτικῶν κομμάτων μεθ' ὧν συνεργάσθη.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΞΙΟΤΙΜ. κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΣ

Διὰ τῆς ἐκδόσεως τῶν παρόντων 5—6 ἀριθμῶν τῆς «Ε. Μούσης», συμπληροῦται ἑξάμηνον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς της. Ὅθεν παρακαλοῦνται οἱ ἀξιότιμοι συνδρομηταὶ αὐτῆς ὅπως ἐνταροῦνται ἀποστείλωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν τὴν ἐτησίαν αὐτῶν συνδρομὴν.

Οἱ μετακίθοντες παρακαλοῦνται ὡσαύτως νὰ δηλώσωσι τὴν διεύθυνσιν τῆς νέας κατοικίας των.

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΤΗΣ «Ε. ΜΟΥΣΗΣ»

ΔΙΑ τῶν δημοσιευομένων ἐν τῇ «Ε. Μούσῃ» δημοτικῶν ᾠμάτων καὶ τῶν ἄλλων ἠθογραφικῶν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς δὲν σκοπεῖται μόνον ἡ περισυλλογὴ καὶ διάσπαισις αὐτῶν ὡς κειμηλίων ἀπὸ τῆς ἐπιρροίας τοῦ πανδαμάτορος χρόνου, ἀλλὰ καὶ ἡ διάδοσις αὐτῶν. Δὲν εἶνε δὲ μόνον ζήτημα σπανίας ψυχαγωγίας ἢ μελέτη αὐτῶν, ἀλλὰ πρωτίστως ἐτι καὶ ζήτημα ἐθνικῆς τιμῆς καὶ ὑπερηφανείας ἢ δι' αὐτῶν ἑλληνοπρεπῆς διασκέδασις καὶ διαπαιδαγώγησις τῶν Ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν. Ὅθεν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, καὶ ὅπως καταστήσωμεν εὐπαρησίαστα καὶ εὐπρόσωπα τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾠσματα εἰς ὅλας τὰς αἰθούσας καὶ εἰς ὅλα τὰ κέντρα τῶν φιλικῶν καὶ οἰκογενειακῶν συγκεντρώσεων καὶ διασκέδασεων, ἐκδίδομεν ταῦτα συνοδευόμενα καὶ δι' ὄργανον καὶ διὰ κλειδοκυμβάλου.

Εἰς τὴν προσπάθειαν δ' ἡμῶν ταύτην καὶ τοῦ ἡμετέρου Ε. Μ. Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾠμάτων, ἐξ ὧν νέον ἄφθιτον κλέος θὰ προσπορισθῇ τὸ ἡμέτερον Ἔθνος παρὰ τῶν ἄλλων πεπολιτισμένων ἐθνῶν, παρακαλοῦμεν θερμῶς τοὺς ἐνδιαφερομένους ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς «Ε. Μούσης» συνδρομητὰς ἡμῶν καὶ ἄλλους, ὅπως συντελέσωσι καὶ οὗτοι μετ' ἡμῶν εἰς τὴν διάδοσιν αὐτῆς, καὶ ἐπομένως τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, εἴτε συνιστῶντες τὴν «Ε. Μούσαν» εἰς τὰς γνωστὰς εἰς αὐτοὺς φιλομούσους οἰκογενείας, εἴτε καὶ δι' ἐπιστολῶν των ὀδηγοῦντες ἡμᾶς πρὸς τοῦτο. Ἔστωσαν δὲ βέβαιοι οὗτοι ὅτι οὕτω πρᾶττοντες τὰ μέγιστα συμβάλλουσι κατὰ τοῦτο εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου.

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ Τῷ ῬΔΕΙῷ ΣΧΟΛΗΣ ΕΚΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΩΝ ΑΡΜΟΔΙΩΝ

ΕΚ τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ε. Μούσης» ἐκδόσεως ἡμῶν περὶ τῆς ἐν τῷ ἐνταῦθα Ῥδεῖῳ ἀπὸ πενταετίας λειτουργούσης Σχολῆς Βυζαντιτικῆς Μουσικῆς πιστεύομεν ὅτι ἐπέσθησαν, οὐ μόνον ὅ τε Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ὑπὸ τὴν ἐπιτροπείαν τῶν ὁποίων διατελεῖ αὐτή, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ περὶ τὴν μουσικὴν ἀσχολούμενοι, ὅτι ἡ Σχολὴ αὕτη ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ της καὶ διὰ τὸ πλημμελὲς καὶ ἐλλιπὲς τοῦ συστήματος, καὶ διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐσφαλμένων θεωριῶν, καὶ διὰ τὴν ἀυθαίρετον εἰσαγωγὴν καινοτομιῶν ἐν τῇ μουσικῇ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς ἐκτεθέντας λόγους, ἐξ ὧν καὶ αὕτη ἡ τύχη τῆς Σχολῆς σοβαρῶς διακινδυνεύεται. Τὴν δ' ἔκθεσιν ἡμῶν ταύτην ἔρχεται ἐπικαίρως νὰ ἐνισχύσῃ καὶ ἡ ἐν ἄλλῃ σελίδι τῆς «Ε. Μούσης» δημοσιευομένη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀνταπόκρισις περὶ ρυθμοῦ, εἰ καὶ ὁ αὐτόθι Ἑκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος δὲν ἀπεφάνθη εἰσεῖτι περὶ τούτου, καὶ πρέπει ν' ἀποφανθῇ.

Ἡμεῖς ἀμφιβάλομεν ἐτι καὶ περὶ τῶν ἀποδομένων εἰς τὸν Παναγιώτατον Πατριάρχην κ. Ἰωακείμ τὸν Γ', περὶ δὴθεν ἀντιπροσωπίας Του, κλπ. καὶ ἐλπίζομεν ὅτι ταῦτα ταχέως θὰ διαφυσθῶσιν.

Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη τῆς ἐπιμελῶς μέχρι τοῦδε ἀποκρυπτομένης κακῆς καταστάσεως τῶν τῆς Σχολῆς ὑποχρεοῖ τοὺς ἀρμοδίους νὰ λάβωσι σύντονα μέτρα, καὶ διὰ τὰς τῆς ἐκδόσεως ὑποδεικνύομενα, πρὸς ἄρῳν τοῦ κακοῦ. Ἐλπίζομεν καὶ ἀναμένομεν ταχίστην τὴν περὶ τούτου μέριμναν τῶν ἀρμοδίων, ἂν ἐπιθυμῶσι τὸ καλὸν τῆς Σχολῆς καὶ τῆς Ἑθνικῆς ἡμῶν Μουσικῆς.

ΧΡΙΣΤΟΣ Γ. ΒΛΑΧΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΟΣΑ ΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗΝ

ΑΠΟ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ε. Μούσης» ἐγκαινίζομεν καὶ δύο νέας στήλας αὐτῆς ὑπὸ τοὺς τίτλους :

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ» καὶ «ΞΕΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ»

Καὶ ὑπὸ μὲν τὸν πρῶτον τοῦτον τίτλον, καὶ εἰδικώτερον τὸν ὑπότιτλον «ΟΣΑ ΕΙΣ ΜΟΥΣΙΚΗΝ», θὰ δημοσιεύονται παντὸς εἶδους θέματα ἀφορῶντα γενικώτερον εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ὑπὸ δὲ τὸν δεύτερον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν πρῶτον, θέματα ἀφορῶντα εἰς τὴν ξένην μουσικὴν φιλολογίαν.

Ὡς πρώτην δόσιν ἐκ τῶν θεμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Μουσικῆς Φιλολογίας φιλοξενούμεν τὰ κατωτέρω τοῦ Ἰωάννου Θ. Σακελλαρίδου, μέλους τοῦ Α' τμήματος τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἡμετέρου «Ἑθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου» γνωστοῦ δὲ διὰ τὰς μουσικοφιλολογικὰς γνώσεις του. Δι' αὐτῶν ἐξηγοῦνται καὶ ἐρμηνεύονται ἄριστα μουσικῶς καὶ φιλολογικῶς αἱ λέξεις «Ἀναβάλλεσθαι καὶ Ἀνακρούεσθαι, Προοίμια, Ἀπήχημα Ἴσα» κλπ.

Δηλοῦμεν δὲ εἰς τοὺς ἔχοντας ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν ἀπορίαν τινὰ περὶ ὁμοίων τοῖς ἄνω μουσικοφιλολογικῶν θεμάτων ὅτι προθύμως θέλει δίδει τὴν δέουσαν ἀπάντησιν ἢ «Ἑθνικὴ Μούσα».

ΙΣΑ, ΑΡΜΟΝΙΑ. — Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν βυζαντιακῶν ἴσων ὁ κ. Ι. Σακελλαρίδης ἀνακινεῖ τὸ σπουδαῖον καὶ πάντοτε φλέγον ζήτημα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, περὶ τοῦ ἂν πρέπει δηλαδὴ ἡ Βυζαντιακὴ Μουσικὴ νὰ φάλληται ἀρμονικῶς καὶ ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἔνοιαν τῆς λ. ἀρμονίας. Ζήτημα ὅπερ καθ' ἡμᾶς εἶνε δύσκολον νὰ λυθῇ οὕτως ἢ ἄλλως ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ἐκκλησίας. Διότι ἢ τε Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία καὶ ἢ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος δι' ἐπανελημμένων ἐγκυκλίων ἀπέκρουσαν τὸ πολύφωνον ἀρμονικὸν σύστημα, ὑπὸ τὴν σημερινὴν σημασίαν τῆς λέξεως ἀρμονίας, στηριζόμενα ἐπίσης οὐ μόνον εἰς τὴν παράδοσιν ἀλλὰ καὶ εἰς ἱστορικὰς μαρτυρίας. Ἐτι δὲ καὶ εἰς ἐθνικοὺς λόγους, δι' οὓς θεωροῦσιν ἀδύνατον τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ μονωδικοῦ συστήματος. Ἐν τούτοις ἀξία προσοχῆς καὶ μελέτης τυγχάνει καὶ ἀπὸ ἱστορικῆς ἀπόψεως διαφωτιστικὴ ἢ γνώμη αὐτοῦ, ἢ ἀπὸ πεποιθήσεως ἔχει καὶ στηρίζει ἐπὶ μαρτυριῶν, ὡς βλέπει κατωτέρω ὁ ἀναγνώστης.

ΑΠΗΧΗΜΑ. — Ἡ λέξις αὕτη, περὶ ἧς γίνεται μνεῖα ἐνταῦθα, φρονοῦμεν ὅτι ἔχει καλῶς καὶ ὀρθῶς γίνεται χρῆσις αὐτῆς ἐν τῇ Ἑκκλησιαστικῇ μουσικῇ πρὸς σημασίαν τῆς συνήψεως τοῦ ἤχου εἰς ὃν ἀναφέρεται. Ὑπὸ τοιαύτην δ' ἔνοιαν γίνεται χρῆσις αὐτῆς γενικῶς καὶ ἐν τῇ κοινῇ ἐκφράσει. Χ.Β.

§ 1. Ἀμβολὰ (δορικῶς), Ἀναβάλλεσθαι (καλὸν ἀεῖδεν), Ἀνακρούεσθαι. — § 2. Προοίμια ὄργανα καὶ φωνητικά μετὰ στίχων), Προοιμιακὸς ψαλμός. — § 3. Ἀπήχημα ἢ ἐνήχημα; — § 4. Τὰ τῶν ἤχων ἀπηχήματα. — § 5. Τὰ βυζαντινὰ Ἴσα, οἱ κράται τοῦ ἵπποδρόμου. § 6. Τὰ Ἴσα ταῦτα ὡς ἀρμονικὴ βᾶσις, μαρτυρίαι ἀρχαῖαι.

§ 1. Ἀμβολὰ ἢ Ἀναβάλλεσθαι.

Οἱ ποιηταὶ τῆς Ἀρχαιότητος, οἱ τε λυρικοὶ καὶ κιθαρωδικοὶ καὶ ἐν γένει οἱ προσάγοντες τὴν μουσικὴν εἰς τὰ ποιήματα αὐτῶν, ὡς καὶ πάντες οἱ ραψωδοὶ οἱ ἐν τοῖς ἀγῶσι καὶ ταῖς πανηγύρεσιν ἐπιδεικνύοντες τὴν ἑαυτῶν τέχνην, πρὶν ἢ ἄρξωσιν τῆς κυρίως ᾠδῆς, ἐκτελοῦσι διὰ τοῦ

ὄργανου βραχείαν τινα ἐμμελῆ εἰσαγωγὴν, ἣτις προπαρασκευάζει τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀκροατοῦ οἰκειότερον πρὸς τὴν κυρίαν ᾠδὴν, ἣτις εἶπετο τῇ εἰσαγωγῇ.

Ἡ φιλή δὲ αὕτη καὶ ἄνευ λέξεων βραχεῖα ὄργανικὴ εἰσαγωγὴ ἐκαλεῖτο παρ' Ἀρχαίους ἀμβολὰ ἢ ἀναβάλλεσθαι ἢ καὶ ἀνακρούεσθαι ἐξ οὗ καὶ ἡ φράσις :

*Αναβάλλεσθαι καλὸν αἰεΐδειν.

*Ανεκρούετο ὡς ἀδόκιμος (Ὀμ. Ὀδυσ. Α 155). ἦτοι ἐπροοιμάζετο δι' ὀργανικῆς εἰσαγωγῆς ὡς μέλλων νὰ τραγουδήσῃ.

§ 2. Προοίμιον (Οἶμη, Ρύμη, Εἰρμός, Ὕμνος)

Τὸ ἀναβάλλεσθαι δέ, ὅτε ἐξετείνετο διεξοδικώτερον εἰς πλείονας μουσικοὺς πόδας, ἐλέγετο Προοίμιον. Ἐκ τοῦ πρὸ καὶ Οἶμη.

Οἶμη δ' ἐλέγετο ἢ Ὡδὴ παρ' Ὀμήρῳ. «Ὀΐμας Μοῦσ' ἐδίδαξε». (Ὀδυσ. Θ. 481.) καὶ «οἶμη θελγομένους» (Ἀπολλ. Ροδ. Δ. 150).

Τὴν οἶμην, ἦτοι ῥοδὴν, ἐν Κρήτῃ καὶ Πελοποννήσῳ οἱ ὀργανοπαίχται καλοῦσιν ἔτι καὶ νῦν ρύμην.

Τοιαῦτα δὲ ρύμια εἶναι τὰ ἀφηγηματικὰ δημώδη ἄσματα.

— Λάμπουν τὰ χιόνια στὰ βουνά. —

Ἡ λέξις ρύμη, παραγομένη μὲν ἐκ τοῦ ρέω πλὴν τῶν σημασιῶν τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς ὀρμῆς ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τῆς κινήσεως καὶ τῆς φορᾶς καὶ τῆς ροῆς τῶν λόγων καὶ τῆς αὐδῆς, ἦτις παρὰ τοῖς ποιηταῖς καὶ τοῖς ἀοιδοῖς ρέει γλυκίων μέλιτος.

— Ὅτι δὲ οἱ ποιηταί, ὅταν καταληφθῶσιν ὑπὸ τοῦ ποιητικοῦ οἴστρου, ὁμοιάζουσι ρεοῦσῃ κρήνῃ, δηλοῖ τόδε τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος Νομ. βιβλ. Δ, 719.

«Ὁ ποιητής, ὁπόταν ἐν τῷ τρίποδι τῆς Μούσης καθίζηται τότε οὐκ ἔμψρον ἐστίν, οἷον δὲ κρήνη τις τὸ ἐπιὸν ρεῖν ἐτόιμως ἔα».

Παραγομένη δ' ἐκ τοῦ ρύω, ἐρύω, ἔλκω τότε σημαίνει σειράν, τάξιν, ἀκολουθίαν. Καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν εἰ μὴ τὸ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χρήσει ὄνομα εἰρμός, ἦτοι τὸ πρῶτον τροπάριον τῆς Ὡδῆς· ᾧ ἔπονται κατ' ἀκολουθίαν καὶ τάξιν καὶ μέλος καὶ ἁρμονίαν τὰ ἕτερα τροπάρια τῆς Ὡδῆς, ὡς ἢ Ἀντιστροφή τῶν παλαιῶν.

Καλεῖται δὲ ἐν τῇ ἱερᾷ ὕμνογραφίᾳ εἰρμός, «ὡς ἀκολουθίαν τινὰ καὶ τάξιν μέλους καὶ ἁρμονίας διδοῦς τοῖς μετ' αὐτὸν τροπαρίοις· πρὸς γὰρ τὸ τοῦ εἰρμοῦ μέλος ἀκχεῖνα ρυθμίζονται». (Ζωναρᾶς παρὰ Δουκαγγίῳ) καὶ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐννοία κέεται τὸ χωρίον «ἁρμονίης ρύμα» τοῦ Πρόκλου ὕμν. εἰς Σολ. 4.

Παρ' ἡμῶν δ' ἴσως παρέλαβον καὶ οἱ Γάλλοι τὴν λέξιν rime σημαίνουσαν ὁμοιοτέλετον ἄσμα.

Καὶ ταῦτα μὲν ἐν παρόδῳ.

Ὅτι δὲ πρὸ τοῦ κυρίως ἄσματος ἐκρούοντο τὸ μὲν πρῶτον αὐλητικαὶ ἢ λυρικαὶ ἀνευ ποιητι-

κῶν λέξεων μουσικαὶ εἰσαγωγαί, βραδύτερον δὲ καὶ μετὰ ποιητικῶν λέξεων, ἀναφέρει καὶ ὁ Θουκυδίδης μνημονεύων τὸν εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνον τοῦ Ὀμήρου (βιβλ. Γ, 104).

Ὡς πρῶτος μελοποιὸς τῶν προοιμίων μετὰ ποιητικῶν λέξεων ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἀναφέρεται ὁ Τέρπανδρος ὁ ἐκ Λέσθου (680 π. Χ.), «Πεποιήται δὲ τῷ Τέρπανδρῳ καὶ προοίμια κιθαρωδικὰ ἐν ἔπεσιν» ἦτοι ἐν στίχοις ἐξαμέτροις.

Καὶ οὐ μόνον τῶν ἑαυτοῦ ποιημάτων προέθετο προοίμια μετὰ λέξεων ἀλλὰ καὶ τῶν Ὀμηρικῶν ἄπερ καὶ ἤδοντο ὑπὸ τῶν ραψωδῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῖς μουσικοῖς, τοῖς τε Πυθικοῖς ἐν Δελφοῖς, καὶ τοῖς Παναθηναίοις.

Εἰς ταῦτα δὲ τὰ προοίμια ἀναφερόμενος ὁ Πλάτων λέγει τάδε:

«Καὶ δὴ που κιθαρωδικῆς ῥῆθς τῶν λεγομένων νόμων (= αὐλωδικῶν ἢ κιθαρωδικῶν) καὶ πάσης Μούσης, προοίμια θανμασιῶς ἐποπυδασμένα πρόκειται».

Εἰσὶ δὲ τὰ προοίμια ταῦτα «οἷον τινες ἀνακινήσεις, ἔχουσαι τινα ἐντεχρον ἐπιχείρησιν, χρήσιμον πρὸς τὸ μέλλον περαινέσθαι». (Πλ. Νόμ. Δ. 722).

Τὰ προοίμια ταῦτα ἐκαλοῦντο καὶ ὕμνοι· περῖεχον δὲ ἀποστροφὴν τοῦ ποιητοῦ εἴτε πρὸς τὰς Μούσας εἴτε πρὸς τὸ «φίλον ἦτορ».

— Συχνῶς δὲ καὶ πρὸς τὴν Φόρμιγγα, ὡς ὁ Πίνδαρος:

Χουσαία Φόρμιγξ ἢ Ἀνεξιφόρμιγγες ὕμνοι.

Ὅπερ ἀπεμιμήθη καὶ ὁ Συνέσιος, ἐπίσκοπος τῆς Κυρηναϊκῆς Πτολεμαῖδος τοῦ Ε' αἰῶνος· ὁ ἰδεώδης καὶ ὄνειροπολούμενος ἐπίσκοπος τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, γράψας τὸν ὕμνον, οὗ ἢ ἀρχὴ ἀνακρεόντειος:

*Ἄγε μοι, λίγεια Φόρμιγξ,
μετὰ Τητᾶν ἀοιδᾶν
μετὰ Δεσβίαν τε μολπᾶν,
γεραρωτέροις ἐφ' ὕμνοις
κελάδει Δώριον ῥῥᾶν...

Ἄλλὰ καὶ οἱ νεώτεροι Ἕλληνας ὀργανοπαίχται καὶ κιθαρωδοὶ ἀρχόμενοι τοῦ ἄδειν ἀποστρέφονται πρῶτον πρὸς τὸν ταμπουρᾶν ἄδοντες τάδε!

*Ἐλα, καῦμένη ταμπούρᾳ,
βάρᾳ καὶ σὺ γεμάτᾳ
ἴσως καὶ τὴν πλανιέφωμε
κι' αὐτὴν τὴν μαυρομάτα. (δημῶδες)

Οὐ μόνον δὲ ἐν τοῖς κοσμικοῖς ἄσμασιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἱεροῖς μεταχειρίζομεθα πρὸ τῶν ἁσμάτων προοίμια ἐν στίχοις διὰ τῆς μελοποιίας τῶν ὁποίων εἰσαγόμεθα εἰς τε τὴν κλίμακα καὶ τὸν ρυθμὸν τοῦ μέλλοντος νὰ ἀσθῆ.

Τὰ προοίμια δὲ ταῦτα εἶναι ἐκ τῶν στίχων τοῦ Δαβὶδ ὡς:

*Ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου.
*Ἀπὸ φυλακῆς πρωΐας μέχρι νυκτός.

Καὶ ὁ ψαλμὸς δὲ ὁ 103ος:

Εὐλόγει ἢ ψυχὴ μου τὸν Κύριον,

ὅστις κατὰ τὸ ἡμῖς ἀναγινώσκειται καὶ τὸ ἕτερον ἡμῖς ψάλλεται (Ἀνοιξαντάρια), καλεῖται προοιμιακός· διότι εἶναι οὕτως εἰπεῖν ὁ προεισαγωγικὸς ὕμνος εἰς τὸν μέλλοντα ἔσπερινόν, ἢ λυχνικόν, ὡς λέγει ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος.

§ 3. Ἀπήχημα· ἢ ὀρθότερον Ἐνήχημα.

Τὸ δὲ λεγόμενον ἀπήχημα ἐν τῷ χερουδικῷ, κάλλιον νὰ λέγεται ἐνήχημα, ὡς φέρεται ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῖς βυζαντιακῆς μουσικῆς, τοῦτέστιν ἐμβολὴ εἰς τὸν ἦχον.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ ῥοδὴ τελεῖται ἀνευ ὀργάνων, ἢ εἰς τὸν Χερουδικὸν ὕμνον εἰσαγωγή τελεῖται φωνητικῶς καὶ ἐπὶ μιᾶς συλλαβῆς **οι**, ἣτις εἶνε ἢ ἀρχὴ τοῦ ὕμνου. «Οἱ τὰ Χερουδιμ μυστικῶς εἰκονίζοντες». Ἀνεκτῶς μὲν ὅταν ἐκτελεῖται ὑπὸ φιλοκάλων ψαλτῶν, ἀνιαρῶς δὲ καὶ ἀποκρουστικῶς ὅταν ρινοφῶνως καὶ ἀπειροκάλως ἄδῃται.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τοῦ ἀπηχήματος ἢ ἐνήχηματος τοῦ Χερουδικοῦ, ἀναφέρομεν καὶ τόδε τὸ ἀστεῖον, ὑπερ παρεδόθη ἡμῖν. Ὅτι δηλαδὴ ὁ μουσικὸς βόμβος ὁ ἐπὶ τῆς συλλαβῆς **οι** ἀνακινούμενος, ἀπεικονίζει τὴν πνοήν, τὸν ἦχον, ὅστις ἠκούσθη τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ὅτε κατῆλθε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· καὶ ὅστις ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον· οὗ ἦσαν καθήμενοι οἱ μαθηταί.

Καὶ ὡς τότε οἱ μαθηταὶ ἐνήχηθέντες (ἔ; οὗ ἢ λέξις Ἐνήχημα) τοῦ οὐρανοῦ ἦχου ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέροις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ἐνήχηθέντες καὶ ἀκούσαντες καὶ παρασκευασθέντες ἐκ τοῦ εἰσαγωγικοῦ ἐνήχηματος, ψάλλομεν τότε τὸν Ὕμνον: Οἱ τὰ χερουδιμ μυστικῶς εἰκονίζοντες: Se non è vero, è ben trovato.

§ 4. Τύπος τῶν ἀπηχημάτων ἢ ἐνήχημάτων.

Πλὴν τοῦ εἰς τὸ χερουδικὸν διεξοδικώτερον πως ἐνήχηματος, τὰ ἄλλα ἐνήχηματα ἦσαν βραχύτατα εἰς ὀλίγους πόδας μελωδήματα· ἐπέχοντα τόπον ἀμβολῆς φωνητικῆς.

Καὶ εἰς μὲν παλαιότεραν ἐποχὴν τὰ ἐνήχη-

ματα ἐγίνοντο δι' ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως συνήθως ἐνὸς πενταχόρδου, ἐν ᾧ ἐτηρεῖτο ἢ ἀκριδῆς θέσις τῶν τόνων καὶ τῶν ἡμιτόνων.

Βραδύτερον δὲ συνετημήθησαν. Καὶ σήμερον ἄλλοι ἄλλως ψάλλομεν τηροῦντες πάντως ἀκριδῆ τὴν τετραχοδικὴν διαίρεσιν.

§ 5. Τὰ ἴσα τῶν κρακτῶν τοῦ Βυζαντινοῦ Ἰπποδρόμου.

Τὰ ἐνήχηματα ταῦτα ἐν τοῖς περιφήμοις ἄκτοις τοῦ Ἰπποδρόμου τοῦ Βυζαντίου ἐκαλοῦντο **ἴσα**, ἅτινα ἐξετελοῦντο ὑπὸ τῶν ψαλτῶν, οἵτινες καὶ κράκται ἐλέγοντο· ἔξ οὗ καὶ ἢ πρὸς αὐτοὺς παρακέλευσις τοῦ Τελετάρχου: «Οἱ κράκται, τὰ ἴσα· οἱ κράκται, Νανὰ» κτλ.

Νεῦμα. Συχνότατα δὲ τὴν παρακέλευσιν ταύτην ὁ Τελετάρχης ἐδήλου δι' ἀπλῆς χειρονομίας, ἣτις ἐκαλεῖτο Νεῦμα· τὸ ὅποιον τασάνις ἀναφέρει ὁ Πορφυρογέννητος.

Ὅτι δὲ οἱ Ἀγιοσοφῖται καὶ Ἀγιοποστολῖται ψάλλται συνέψαλλον μετὰ τῶν δῆμων τοῦ Ἰπποδρόμου, μαρτυρεῖται παρὰ πολλῶν καὶ δὴ παρὰ τοῦ Πορφυρογεννήτου.

Ἠγάδια. Τὰ ἴσα δὲ ταῦτα ἐκαλοῦντο καὶ Ἠγάδια, ἦτοι ἐνήχηματα=βραχύτατα μελωδικὰ σχήματα δηλοῦντα τὴν ἐναλλαγὴν τῆς κλίμακος, τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῆς ἀγωγῆς· καὶ τὰ ὅποια φαίνεται ὅτι ἐξετελοῦντο διὰ τῶν ὀνομάτων τῶν φθόγγων ἀνανες, νανὰ, ἄγια κτλ.

Ἄλλὰ διατὶ πληθυντικῶς τὰ ἴσα καὶ ὄχι ἐνικῶς τὸ ἴσον;

Τὸ ἴσον, οὗ σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ γίνηται χρήσις, εἶναι βεβαίως λείψανον τῆς παλαιότερας ἁρμονικῆς συμφωνίας.

Ἄλλ' ὡς νῦν τελεῖται ἐπὶ ἐνὸς ἀμετακινήτου φ'όγγου κάλλιον νὰ λείψῃ, διότι οὐ μόνον οὐδὲν προσθέτει ἀλλὰ δυσαρρεστῆ καὶ φαίνεται ὡς μία σιδηρᾶ ξύστρα ἢ ὅποια θερίζει τὰ σηκώτια τοῦ ἀκρατοῦ, ὡς παρετήρησε καὶ ὁ Ducoudray (Δυκουδρέυ), ὅστις ἀκούσας τοῦτο καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Πατριαρχείοις ἔγραψε τάδε:

«Τὰ διαστήματα ταῦτα, τὰ ὅποια διαφέρουσιν ἀπὸ τὸν τόνον καὶ τὸ ἡμιτόνιον, καὶ τὰ ὅποια εἶναι ὅλα ψευδῆ, αἱ βελάζουσαι καὶ τρέμουσαι αὐταί φωναί, τὸ ἔρρινον ἄσμα, τὸ μονότονον καὶ ἀνόητον καὶ ἀνηλεές καὶ ἀνοικτίρμον (inpitoyable) ἴσον, τὸ ἐμποιοῦν τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς ξύστρας ἢ ὅποια σχίζει τὸ ἀνθρώπινον σῶμα: Πάντα ταῦτα προξενουσι τῷ ἀκρατῇ τασαύτην δυσαρρέσκειαν ὑπὸ ἔποψιν αἰσθητικῆς, ὅσην προξενεῖ

το κακόν τῆς ναυτίας ὑπὸ ἔποψιν φυσιολογικήν.

(Τὰ λόγια ταῦτα τοῦ μεγίστην αὐθεντίαν ἔχοντος καθηγητοῦ τοῦ Ὁδείου τῶν Παρισίων παρακαλεῖται θεομῶς νὰ ἀναγνώσῃ ὁ σεβ. Μητροπολίτης ἵνα μὴ διατελῇ ἄγνοων καὶ πλανώμενος).

Τὰ ἴσα, ὡς ἁρμονικὴ θέσις, κατ' ἀρχαίας μαρτυρίας.

Ἐπισημαίνεται ὅτι οἱ πληθυντικὸς ἀριθμοὶ τὰ ἴσα σημαίνει καθ' ἡμᾶς διαφόρους ἁρμονικὰς βάσεις.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ χορευταί, παριστάνοντες τὸν λαόν, ἀπετελοῦντο ἐξ ἀνθρώπων διαφόρου φωνητικῆς τάσεως, διηροῦντο φυσικῶς εἰς τὰς ἀναλόγους φωνητικὰς ὁμάδας.

Ἐκάστη δὲ τότε φωνητικὴ ὁμάς, κλεισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Τελετάρχου διὰ τοῦ κελεύσματος, «οἱ κράττει τὰ ἴσα» ἐλάμβανε τὴν ἀνάλογον βᾶσιν ἐξ ἧς ἀπετελεῖτο ἡ λεγομένη σύμφωνος ἁρμονία (ὡς περιγράφεται ἐν τοῖς ἄκτιοις) τὸ accordo τῶν νῦν Εὐρωπαίων, ἡ ἑτεροφωνία τοῦ Πλάτωνος τὰ ἴσα τῶν Βυζαντινῶν.

Μαρτυρίαι συγγραφέων. Ὅτι δὲ τὰ ἴσα ἀπετέλουν τὴν σύμφωνον ἁρμονίαν (accord) ἐξηγεῖται εὐθὺς ἐκ τῆς ἐπομένης φράσεως τοῦ Πορφυρογεννήτου: «Συμφωνίας δὲ γενομένης ἤρξαντο πάντες ψάλλειν» ὡς καὶ ἐκ τοῦ Ξανθοπούλου (X, 28), «ἐξήρχον μὲν τοῦ μέλους οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἠκριβωμένως εἶχον, σὺν ἄλλοις δὲ καὶ τὸ πλῆθος Σύμφωνον τὸ μέλος ἐπήδεν». Καὶ ἐκ τῆς φράσεως τοῦ Μεθοδίου (Δ', αἰὼν) «Ἐπὶ τῆς συμφώνου ἁρμονίας ὑπὸ θεοῦ πνεύματος συγκεκλιμένης».

Μαρτυρία Ἀριστοτέλους. Καὶ κατὰ τοῦτο οἱ Βυζαντινοὶ συμφωνοῦσι πλήρως πρὸς τοὺς ἀρχαίους προγόνους· διότι τὸ ψάλλειν τοὺς χοροὺς ἑτεροφώνως εἶναι ἀρχαίος Ἑλλ. τρόπος· μαρτυρεῖ τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης.

«Τοὺς πολλοὺς ἀγωνιστικῶς ἄδειν χαλεπόν. ὥστε ἐναρμόνια μέλη ἐπήδον (προβ. 10). Καὶ κορυφαίου κατάρξαντος συνεπηχεῖ ἅπας ὁ χορὸς ἀνδρῶν ἐν διαφόροις φωναῖς βαρυτέραις καὶ ὀξύτεραις» (Περὶ Κόσμου).

Μαρτυρίαι τῶν χειρογράφων καὶ Ρώσων. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ διὰ τοῦ σημείου τοῦ ἴσου, ἐδήλουν τὴν ἀρχήν, τὸ μέσον καὶ τὸ τέλος καὶ τὸ σύστημα τοῦ διαπέντε, ἦτοι τὴν βᾶσιν, τὴν τρίτην καὶ τὴν πέμπτην ἢ νῆτην τοῦ διαπέντε συστήματος. «Ἀρχή, μέση καὶ τέλος καὶ σύστημα τὸ ἴσον ἐστίν» (μουσικὰ χειρόγραφα ἐν ἀρχῇ). Ὅτι δὲ μέσην ἐκάλουν οἱ Βυζαντινοὶ τὸν τρίτον ἀπὸ τῆς βάσεως ἐπὶ τὸ

ὄξυ φθόγγον μαρτυρεῖται ὑπὸ πάντων τῶν μουσικῶν βυζαντινῶν χειρογράφων.

Τὸ δὲ τέλος τοῦ πενταχόρδου τοῦ καὶ τροχοῦ καλουμένου, τοῦ θεωρουμένου ὡς κυρίας βάσεως τῆς Βυζαντινῆς χορικῆς ψαλμωδίας, καλεῖται νῆτη, νεάτη, νεωτάτη καὶ τελευταία χορδή.

Ὡστε κρουομένης ἢ ἀδομένης τῆς βάσεως, αἱ ἄλλαι φωνητικαὶ ὁμάδες τῶν χορευτῶν πρέπει, συγχρόνως νὰ ἐκφωνήσῃσι τοὺς λοιποὺς ἁρμονικοὺς φθόγγους ἦτοι τὸν τρίτον καὶ τὸν πέμπτον ἦτοι τὸ τέλος. Καὶ αὕτη εἶναι ἡ τρίφωνος χορική ψαλμωδία ἢν παρέλαβον οἱ Ρῶσοι κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα ὡς γράφομεν ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ βιβλίου «Ἵμνοι καὶ Ὁδαί».

Μαρτυρία ἀρχαίας παρασημαντικῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαία Ἑλλ. παρασημαντικὴ εἶχεν ἐν μόνον σημεῖον διὰ νὰ σημάξη τὴν ὑπάτην, τὴν μέσην καὶ τὴν νῆτην· ὅπερ δηλοῖ ὅτι κρουομένου φθόγγου τινὸς κατὰ συμπάθειαν συνηχεῖ ὁ τρίτος ὁ (μείζων (24) καὶ οὐχὶ ὁ ἐλάσσων (18)) καὶ ὁ πέμπτος· δηλαδή ἡ πρώτη συμφωνία· καὶ τοῦτο καταφαίνεται ἔταν προσέξωμεν κατὰ τὴν ἀπόσθεσιν τοῦ παραχθέντος ἤχου. Πῶς τοῦτο συμβαίνει; Ἄς ἐρωτηθῇ ὁ Δημοουργός.

Ὅτι διὰ τὴν νῆτην, τὴν μέσην καὶ τὴν ὑπάτην εἶχεν ἡ ἀρχαία παρασημαντικὴ ἐν μόνον σημεῖον ἔχομεν ἐπίσημον μαρτυρίαν τοῦ Ἀριστοξένου λέγοντος (σελ. 56 ἐκδ. Μαρκθαρτ.). «Τὸ γὰρ νῆτης καὶ μέσης καὶ ὑπάτης (διάστημα) τῷ αὐτῷ γράφεται σημεῖον».

Καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς, ἐὰν δ' ἄλλος τις ἔχει μείζονας καὶ πλειοτέρας πληροφορίας περὶ τούτων, εὐχαρίστως θὰ ἀποδεχθῶμεν αὐτάς.

Ι. Θ. Σακελλαρίδης

ΡΥΘΜΙΚΑ

[Ὁ ἐπιστέλλον τὴν παρούσαν μελέτην περὶ τοῦ ρυθμοῦ ἐν τῇ Ἑκκλησιαστικῇ μουσικῇ διὰ τῶν μνημονομένων ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν ἱματίων (ἴδε Μουσικὸν Παράρτημα «Ε. Μούσης» σελ. 17) προτιθεῖται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε ὅλος πεπλανημένη ἢ γνώμη ἐκείνων, οἱ ὅποιοι φρονοῦσι καὶ διδάσκουσιν ὅτι ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἑκκλησιαστικῇ Μουσικῇ ἐπικρατεῖ τραγελαφικὸν σίστημα ρυθμικόν, ποικίλον καὶ ἀνόμιμον εἰς τοὺς ρυθμικοὺς πόδας τοῦ αὐτοῦ πολλῶν μουσικῶν κλίτων.

Πρὸς κρίσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ἀπέστειλεν ἡμῖν τὰ ἐπόμενα ἐκκλησιαστικὰ ἱεράματα, ἅπαντα ἐν ρυθμῷ συνεχεῖ καὶ ἀνέκδοτα, ὡς γράφει.

1) Προκείμενα τῶν Κνριακῶν τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς Πέτρου τοῦ Λαμπδαρίου «Μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου» καὶ «Ἐδωκας κληρονομίαν».

2) Τὸ «Ἦδη βάπτεται κάλαμος» τοῦ Ἰακώβου Πρωτοψάλτου τῆς τοῦ X. Μ. Ε. Ἀμφότερα εἰς ἦχον πλ. δ' 3) Φήμη ἀρχιερατικὴ τοῦ Ἰωάννου Κομμουνζέλη εἰς ἦχον βαρίν.

4) Δύο μεγαλυνάρια, ὧν τὸ ἐν εἰς ἦχον γ' τοῦ Πέτρου Βυζαντίου τὸ δ' ἕτερον εἰς ἦχον πλ. α' τοῦ Γεωργίου Σαρανταεκκλησιώτου.

Ἄπαντα δὲ ταῦτα εἰς ρυθμὸν τετράσημον συνεχεῖ καὶ ἀδιάλειπτον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους· καὶ

5) Δοξολογία Μαρουῆ Πρωτοψάλτου εἰς ἦχον α' καὶ ρυθμὸν τρίσημον συνεχεῖ καὶ ἀδιάλειπτον, πληρὸν τοῦ ἱματιοῦ αὐτῆς μέρους μεμελιωμένου εἰς ρυθμὸν τετράσημον.

Ἐκ τούτων δημοσιεύομεν ἐν τῷ μουσικῷ παραστήματι ἀπόσπασμα τῆς δοξολογίας Μαρουῆ τοῦ Πρωτοψάλτου, ἡ ὁποία ὄντως δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς σπουδαῖον ἐπιχρῆμα, οὐ μόνον διὰ τὸν τρίσημον ρυθμὸν ἐν τῇ Ἑκκλησιαστικῇ μουσικῇ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀναίρεσιν τῆς γνώμης ἐν τῷ θεωρητικῷ τοῦ Χρυσάνθου ὅτι ὁ Μαρουῆς ἦτο ἄρρυθμος].

X. B.

Ὁ Ρυθμὸς ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησιαστικῇ Μουσικῇ.

Πολλοὶ πολλὰ μέχρι σήμερον ἔγραψαν περὶ τοῦ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησιαστικῇ Μουσικῇ ὑπάρχοντος ρυθμοῦ καὶ ἀπεδείχθη, ὡς γνωστὸν, ἥλιου φαεινότερον ὅτι ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἠμῶν μέλη πρέπει νὰ ψάλλωνται μὲ τὸν ἐπὶ κεφαλῆς ἐκάστης μελωδίας ὄρισμένον ρυθμὸν ἀνευ ἐξαιρέσεως, δηλαδή ἡ σειρά τῶν ὀριζομένων χρόνων πρέπει πάντοτε νὰ ἐπανέρχεται ἐν τάξει καὶ συμμετρῶν. Καὶ ὅμως τὴν ἀλήθειαν ταύτην διαστρέφει ὁ ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν διδάσκων ἱεροψάλτης, δημοσιεύων καὶ διδάσκων ἀπὸ ἐτῶν διαφόρους ἐκκλησιαστικὰς

μελωδίας μὲ ρυθμὸν διάφορον καὶ ποικίλον, στηριζόμενον ἐπὶ τονικοῦ μὲν ρυθμοῦ διὰ τὰ σύντομα μέλη, ἐπὶ τῆς ρυθμικῆς δ' ἐμφάσεως διὰ τὰ ἀργὰ τοιαῦτα. Ἡμεῖς θέλοντες νὰ ἀνατρέψωμεν τὴν περὶ ρυθμοῦ θεωρίαν ταύτην δὲν θὰ γράψωμεν πραγματεῖαν μεγάλην, ἀλλὰ θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν αὐτῶν μελωδιῶν, οὐκ ὀρθῶς δημοσιευθεισῶν εἰς τὸ Μουσικὸν Παράρτημα τῆς Φόρμιγγος (24 Μαΐου 1905), ἐφαρμόζοντες τὴν ἀνευ ἐξαιρέσεων θεωρίαν, διότι οὕτω, νομίζομεν, ἐκ τῆς ἀντιπραδοκῆς πρακτικώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον θὰ ἀποδειχθῇ ἢ ἄλλως ἐσφαλμένη θεωρία αὕτη.

Αἱ δημοσιευθεσόμεναι αὗται μελωδίαὶ ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ λίαν προσεχῶς ἐκδοθησομένου μουσικοῦ ἠμῶν ἔργου, ἐπιγραφομένου Μουσικὸν Ἐκλόγιον καὶ περιέχοντος ἅπασαν τὴν ἐνιαύσιον ἀκολουθίαν τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ δοκιμωτέρων μελοποιῶν.

Θερμῶς δὲ συνιστῶμεν εἰς ἅπαντας τοὺς μουσικούς, μουσικολόγους, μουσικοδιδασκάλους καὶ ἱεροψάλτας τὴν μελέτην τῶν ὑφ' ἡμῶν δημοσιευθεσόμενων ἐν τῷ Μουσικῷ παραστήματι τῆς Ἑθνικῆς Μούσης μελωδιῶν, ἵνα πεισθῶσιν ἅπαξ διὰ παντός ὅτι ἡ περὶ ρυθμοῦ ἐλεγχόμενη θεωρία αὕτη φενακίζει καὶ καταστρέφει τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν Ἐκκλησιαστικὴν Μουσικὴν καὶ ἅμα ὅτι ἡ σειρά τῶν ἐν ἀρχῇ τῆς μελωδίας ὀριζομένων χρόνων πρέπει πάντοτε, νὰ ἐπανέρχεται ἐν τάξει καὶ συμμετρῶν, ἵνα ἡ Μουσικὴ ἡμῶν κλίον ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς.

Ἐν Κ' πόλει τῆς 20 Ἰουλίου 1909.

Ἄναγτος Ἀδάμ (Συνασίστης).

ΞΕΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΙΤΑΛΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΑἴΣΜΑΤΑ (ΝΑΠΟΛΙΤΑΝΙΚΑΙ ΚΑΝΤΣΟΝΕΤΤΑΙ)

Πῶς βραβεύονται—Τίνες οἱ συνθέται αὐτῶν—Αἱ Ἑλληνικαὶ ἐθνικαὶ μελωδίαί.

ΒΡΕΛΟΘΗΣΑΝ αἱ κατὰ τὸν τελευταῖον διαγωνισμὸν βραβευθεῖσαι καντσονέτται τῆς Πεντιγρότας (Ναπαλιτάνικα Τραγούδια) ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐορτῆς τῆς Πιεδιγρότας, ἡ ὁποία ἐπανηγυρίσθη τελευταίως εἰς τὴν ὁρασίαν Νεάπολιν.

Πῶς βραβεύονται. Κατὰ τὴν ἐορτὴν αὐτήν, ὡς γνωστὸν, ψάλλονται ὑπὸ χορῶν εἰδικῶς καταρτιζο-

νων αἱ καντσονέτται, αἵτινες ἐμελοποιήθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους καὶ βραβεύονται αἱ καλύτεραι ἐξ αὐτῶν, αἵτινες πολὺ ταχέως διαδίδονται καὶ ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Νεαπόλεως. Φθάνουν φυσικὰ καὶ μέχρι τῶν Ἀθηνῶν καὶ παραλαμβάνονται ἀπὸ τοὺς συγγραφεῖς τῶν θεατρικῶν ἐπιθεωρήσεων, οἱ ὅποιοι στηρίζουν—καὶ δικαίως—εἰς τὰς Ναπολιτάνικας καντσονέττας μεγάλας ἐλπίδας διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἔργων τῶν.

Ἡ καντσονέττα εἶνε ἄνθος τὸ ὁποῖον καλλιεργεῖται κατ' ἐξοχὴν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς σειρήνης τοῦ Βεζουβίου καὶ ἐκεῖ μόνον δύναται νὰ ζήσῃ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δύναται νὰ μεταφραστεῖται καὶ ἀλλοῦ, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει χάνει τὴν φυσικὴν τῆς δροσερότητα, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα μεταφραστεύονται.

Τίνες οί συνθέται αὐτῶν. Πολλὰ καντσονέτται εἶνε ἔργα διασήμων μουσουργῶν, οἱ ὅποιοι εἶνε δημοτικώτατοι εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἔχουν ἀποκτήσει εἰδικότητα εἰς τὸ εἶδος αὐτό. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὅλγα καὶ ἐκεῖνοι αἱ ὁποῖαι ἔχουν συντεθῆ ἀπὸ ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ, ἀπὸ πτωχῶν ἐργάτας καὶ ἀφανεῖς τροβαδούρους, οἱ ὅποιοι χωρὶς νὰ ἠξεύρουν μουσικὴν συνθέτουν μελωδίας.

Συχνὰ συμβαίνει νὰ μεταβῆ εἰς ταπεινὸς ὑποδηματοποιὸς π. χ. εἰς τὴν οἰκίαν μαέστρου τινὸς καὶ νὰ τῷ προτείνῃ νὰ συνεργασθῶν. Ὁ ὑποδηματοποιὸς σφυρίζει τὴν μελωδίαν ἣν ἔχει ἐμπνευσθῆ καὶ ὁ μαέστρος τὴν γράφει. Ἐπειτα θέτουν ποιητὴν τινὰ καὶ γράφει τοὺς στίχους καὶ εἰς τὸ τέλος πωλοῦν τὴν καντσονέτταν εἰς ἕνα ἐκδότην καὶ μερίζονται τὰ κέρδη. Ἀκριβῶς δὲ, διότι βγαίνουν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ αἱ Ναπολιτάνικαι καντσονέτται, εἶνε τόσον περιπαθεῖς καὶ τόσον γλυκεῖαι· τὴν περιπάθειαν καὶ τὴν μελαγχολίαν τὴν ὁποῖαν σκοροῦν, σκοροῦν καὶ ἐκαστὴ Ναπολιτάνικη ψυχὴ περὶ αὐτὴν.

Αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ καντσονέττα χάνει πολὺ, ἂν ἐξέλθῃ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τῆς. Ἡ περιπάθειά τῆς μένει βεβαίως πάντοτε ἡ ἴδια καὶ ἡ γλυκεῖα μελαγχολία τῆς δὲν χάνεται διόλου, ἀλλὰ κἀνεὶς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι τὸ ἴδιον εἶνε νύκτου μίαν καντσονέτταν εἰς τὴν Νεάπολιν ἢ εἰς οἰονδήποτε ἄλλο μέρος.

Νεάπολις καὶ Σάντα Λουτσία. Νεάπολις χωρὶς Πιεδιγρότα καὶ Ναπολιτάνου χωρὶς καντσονέττας εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξουν. Ἐφόσον ὑφίσταται ἡ Σάντα Λουτσία, θάκοίονται εἰς αὐτὴν κάθε βράδου οἱ παθητικοὶ ἤχοι τῆς κιθάρας, συνοδεύοντες τοὺς περιπαθεῖς ἤχους τῶν καντσονεττῶν. Καὶ κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἡ Πιεδιγρότα μᾶς ἐχώρισε τὰς μελωδίας, καντσονέττας καὶ σερενάδας τῆς.

Ἐγνοεῖται ὅτι εἶνε τὴν σωρείαν τῶν καντσονεττῶν ὑπάρχον καὶ τινες αἱ ὁποῖαι δὲν ἀξίζουν τίποτε, ἀλλ' αὐταὶ εἶνε ὀλίγα, ἐνῶ αἱ ἄλλαι, αἱ ὁποῖαι εἶνε ἀληθῶς ἀριστουργήματα, εἶνε πάρα πολλὰ.

Καὶ παλαιοὶ ποιηταὶ καὶ μουσουργοί. Μετὰ τῶν νεαρῶν ποιητῶν καὶ μουσουργῶν ὑπέβαλον εἰς τὸν ἐφετεινὸν διαγωνισμὸν ἔργα καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ καὶ μουσουργοί, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν νὰ ἐκφράζον με στίχους πλήρεις λυρῆσμου καὶ με νότας πλήρεις περιπαθείας ὅλα τὰ αἰσθήματα τῆς Ναπολιτάνικης ψυχῆς.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν τελευταίων εἶνε ὁ διάσημος Σαλβατόρε ντὶ Τζάκομο, τοῦ ὁποῖου οἱ δυνατοὶ καὶ πλήρεις πάθους στίχοι ἐμπνέουν ὑπερόχως τοὺς μουσουργοὺς οἱ ὅποιοι μελοποιοῦν τὰ ποιήματά του. Ὁ ντὶ Τζάκομο ἔγραψε συνήθως εὐθύμους καντσονέττας, ἐφέτος ὁμως δὲν ἠδυνήθη νὰ γράψῃ τοιαύτας· διότι ἡ ψυχὴ του μόνον πόνον αἰσθάνεται κατόπιν τοῦ θανάτου τῆς μητρὸς του τὴν ὁποῖαν ἐλάτρευεν.

Ἐγραψε μόνον λεμβοδίαν τινά, «μαριναρέσκα», τὴν ὁποῖαν ἐρόκετο νὰ ψάλλῃ τὴν νύκτα τῆς εορτῆς χορὸς μικτῶν· ἐξ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἐπιβαινόντων λέμβων.

Δὲν παραθέτομεν αὐτὴν, διότι, ἂν τὰ ἰταλικά ἐννοῦν τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν, τὰ Ναπολιτάνικα ὁμως δὲν τὰ ἐννοεῖ οὔτε τὸ ἐν δέκα-

τον. Νὰ τὴν μεναφράσωμεν πάλιν δὲν ἐπιχειροῦμεν, διότι ὅλα αἱ καντσονέτται χάνουν πολὺ μεταφραζόμεναι.

Ἄλλος ποιητὴς δημοφιλῆς ἀπὸ τοὺς λαβόντας μέρος εἰς τὸν ἐφετεινὸν διαγωνισμὸν τῆς Πιεδιγρότας εἶνε ὁ Φερδινάνδος Ρουσσὸς ὁ ὁποῖος ἔχει γράψῃ τριάκοντα καὶ πλέον καντσονέττας, τὴν μίαν καλυτέραν τῆς ἄλλης, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἰξεύρῃ κἀνεὶς ὁποῖαν νὰ πρωτεπαινήσῃ καὶ ὁποῖαν νὰ πρωτοθανυμάσῃ.

Ἀπὸ τοὺς συνθέτας ὑπερέχουν ὁ Ἐμμανουὴλ Νουτίλε καὶ ὁ Ἐρνέστος δὲ Κούρτις.

Ὁ τελευταῖος ἔχει τονίσει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ μίαν καντσονέτταν τοῦ Λίμπερο Μπόβιο, φέρουσαν τὸν τίτλον «τραγουδία δι' ἐμέ». Εἰς ἔραστῆς ἀποθνήσκει καὶ πρὶν ἀφήσῃ τὴν τελευταίαν πνοὴν παρακαλεῖ τὴν λατρευτὴν του εἰς παθητικώτατους στίχους νὰ τραγουδήσῃ διὰ τελευταίαν φορὰν ἵνα ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τῆς, τὴν φωνὴν ἡ ὁποῖα—ποῖος ἠξεύρει! — ἤμπορεῖ νὰ συγκρατήσῃ καὶ τὴν ζωὴν ἡ ὁποῖα τὸν ἀφίνει.

Αἱ Ἑλληνικαὶ ἐθνικαὶ μελωδία. Οἱ Ναπολιτάνοι ἔχουν μίαν Πιεδιγρόταν καὶ οἱ Ἰταλοὶ ὅλοι εἶνε ὑπερήφανοι δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὰ ὠραία τραγουδία τὰ ὁποῖα παράγει αὐτὴ κατ' ἔτος.

Δὲν ἦτο τάχα δυνατόν νὰ καθιερωθῇ καὶ μία ἑλληνικὴ Πιεδιγρότα; Λαὸς ἄμωσος δὲν εἶνε προωρισμένος νὰ ζῆσῃ ὁ ἰδικὸς μας ὁμως λαὸς, ὅχι μόνον δὲν εἶνε ἄμωσος, ἀλλ' ἔχει καὶ μελωδίας ἐθνικὰς, τὰς ὁποῖας θὰ ἐξήλευον εἰς συνθέται τῆς Πιεδιγρότας.

Πότε θὰ φανερωθῇ ὁ Μεσίας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὰς μελωδίας αὐτὰς θὰ κἀμῃ ἑλληνικὰ τραγουδία, τραγουδία δηλαδὴ τὰ ὁποῖα νὰ ὀμιλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ λαοῦ ὡς εἰς τὴν τῶν κατοίκων τῆς Νεαπόλεως αἱ καντσονέτται τῆς Πιεδιγρότας;

Τοῦτο ἀκριβῶς σκοπεῖ ὁ «Ε. Μ. Σύλλογος» καὶ ἐπιδιώκει ἡ «Ε. Μούσα».

B.

Ἡ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΤΟΥ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΥ ΧΑΪΔΑΝ

ΠΩΣ ΕΖΗΣΕ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΠΘΘΑΝΕ

α') ὡς ὑπηρετῆς καὶ μέλος χοροῦ—β') ὡς ἀρχιμουσικὸς καὶ μέλος χοροῦ.—γ') ὡς ἀοιδὸς καὶ μικροσυνθέτης.—δ') ὡς πατὴρ τῆς συμφωνίας.—ε') τὰ ἔργα του. Αἱ μουσικαὶ του γνώσεις.—στ') ὡς σύζυγος ἀτυχῆς.

Ἐν Βιέννῃ ἐπανηγυρίσθη πρό τινας ἡ ἑκατονταετηρίς ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ μεγάλου μουσουργοῦ Ἰωσήφ Χαΐδαν.

Οἱ θαυμασταὶ τοῦ μεγάλου διδασκάλου διετράνωσαν τὸν πρὸς αὐτὸν θαυμασμὸν των διὰ σειρὰς διαλέξεων, δημοσιευμάτων, τελετῶν καὶ πολυαριθμῶν συναυλιῶν.

Ὁ συνθέτης οὗτος τῶν «Ἐποχῶν» καὶ τῆς «Δημιουργίας» ἔζησε σχεδὸν ὅλην τὴν ζωὴν του ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ πύργου τοῦ Ἁγίου Στεφάνου καὶ εἰς τὰ περίχωρα τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ἀμβούργου. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ θεωρεῖται περισσότερον Βιεννέζος τοῦ Μότσαρτ, τοῦ Σχιούμπερτ καὶ τοῦ Μπετόβεν.

Εἶχεν ἀγαθὸν καὶ ἀφελὲς ἐξωτερικὸν ὑποκρύπτον ψυχὴν εὐγενῆ καὶ ἀνεπτυγμένην. Εἰς τὸν ἐν γένει βίον ἐπεζήτει ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καὶ ὡς μουσουργὸς κυρίως ἐπεδίωξε, τὴν συμφωνίαν.

Εἶνε ἀξία μελέτης ἡ ἀντίθεσις ἣν παρουσιάζει ὁ Χαΐδαν ὡς ἄτομον καὶ ὡς καλλιτέχνης.

Α'. Πῶς ἔζησεν. Ἐγεννήθη ἀπὸ πατέρα χωρικὸν καὶ ἐμεγάλωσεν ἐν οἰκίαις πατρικίων παρ' αἷς ὑπηρετεῖ.

Καὶ ἐν τούτοις ὁ εὐτελοῦς καταγωγῆς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἤρχιζε τὴν ζωὴν του με ἐν ἀπὸ τὰ ἀδοξότερα στάδια, εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔδωκεν ὀριζμένη μορφήν εἰς τὴν μουσικὴν τοῦ 18 αἰῶνος, εἶνε ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε, δύναται κἀνεὶς νὰ εἴπῃ, τὴν ὀργανικὴν συμφωνίαν.

Ἴσως, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἀντίθεσις αὐτῆς μεταξὺ τοῦ Χαΐδαν ὡς ἀτόμου καὶ ὡς μουσουργοῦ, νὰ μὴ ἔγραφέ ποτε τὰ ἀριστουργήματα τὰ ὁποῖα ἔγραψε.

α') ὡς ὑπηρετῆς καὶ μέλος χοροῦ. Ἐζησεν ὡς ὑπηρετῆς μέχρι σχεδὸν τῆς ἡλικίας τῶν ἐξήκοντα ἐτῶν.

Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήττῃ, διότι τὴν ἰδίαν ζωὴν ἔζησαν καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι μεγάλοι μουσουργοί. Τὸν Μότσαρτ εἶχε προσλάβῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του ὁ ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Σαλσβούργου καὶ τὸν ἔστειλε νὰ τρώγῃ εἰς τὸ μαγειρεῖον μαζί με τοὺς ὑπηρετάς.

Ὁ Χαΐδαν, ὅτε ἦτο παιδίον, εἶχε προσληθῆ καὶ αὐτὸς ὡς ὑπηρετῆς εἰς ἀριστοκρατικὴν οἰκίαν, ἡ ἐργασία του δὲ συνίστατο εἰς τὸ νὰ πλύνῃ πινακία. Ἐψάλλε τότε εἰς τὸν χορὸν τοῦ καθεδρικοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τῆς Βιέννης. Ἐκεῖ ὁμως τὸν ἐδίωξαν κἀκὸν κἀκῶς, διότι ἔκοψε με ἐν ψαλίδιον τὸ ἄκρον τῆς περούκας ἐνὸς συναδέλφου του. Οὕτω παγεράν τινα ἡμέραν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1749 δεκαοκταετῆς ὦν εὐρέθη εἰς τοὺς δρόμους τῆς Βιέννης, χωρὶς νὰ ἔχῃ οὔτε μονόλεπτον εἰς τὸ θυλάκιόν του. Καὶ ἐν τούτοις κατάρθωσε νὰ εὖρῃ κἀπου καταφύγιον καὶ νὰ προσληθῆ ἀργότερον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κόμητος Μαξιμιλιανοῦ φὸν Μόρζιν.

β') ὡς ἀρχιμουσικὸς. Ἀργότερον προσέλαβεν αὐτὸν ὡς ἀρχιμουσικὸν του με μισθὸν ἐτήσιον

διακοσίων φορινίων. Ἀλλὰ καὶ τότε ἐθεωρεῖτο ὡς ὑπηρετῆς καὶ ἔτρωγε μαζί με τοὺς ὑπηρετάς τοῦ κόμητος, χωρὶς νὰ προσβάλληται διόλου δι' αὐτό.

γ') ὡς ἀοιδὸς καὶ μικροσυνθέτης. Ὅτε ὁ Χαΐδαν εὐρέθη εἰς τοὺς δρόμους ἀπένταρος, κουρεύς τις, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε τὰκτικῶς εἰς τὸν Ἁγιον Στέφανον καὶ εἶχε θαυμάσῃ τὴν φωνὴν αὐτοῦ, τῷ παρέσχε τότε ἄσυλον εἰς τὴν οἰκίαν του. Δὲν ἀρκεῖ ὁμως νὰ εὖρῃ κἀνεὶς τόπον νὰ κοιμᾶται διὰ νὰ ζῆσῃ· πρέπει πρὸ παντός καὶ νὰ τρώγῃ. Καὶ ὁ μέλλων διάσημος μουσικοσυνθέτης ἤρχισε νὰ κἀμῃν ἕνα σωρὸν ἐργασιῶν, διὰ νὰ προμηθεύηται τινὰ δεκάλεπτα με τὰ ὁποῖα ἠγόραζε ὀλίγην τροφήν καθ' ἑκάστην.

Ἐπήγαινε μαζί με ἄλλα παιδιά τῆς ἡλικίας του καὶ ἐτραγῶδει κάτωθι τῶν ἐξωστῶν τῶν ἀρχοντικῶν οἰκιῶν, ἔκαμνε μόνος του καλλιτεχνικὰς περιδείας εἰς τὰς συνοικίας τῆς Βιέννης καὶ ἐμνηχανεῖτο καὶ ἕνα σωρὸν ἀκόμη ἄλλων μέσων διὰ νὰ προσπορισθῆ τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα.

Καὶ ἐνῶ ἠγωνίζετο διὰ τὸ ψωμί του ἔγραψε συγχρόνως καὶ συνθέσεις, αἱ ὁποῖαι κάθε ἄλλο πρὸς ἀνάξια λόγου ἦσαν.

Αἱ μουσικαὶ αὐτοῦ γνώσεις. Ὁ Χαΐδαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν εἶχε μεγάλας γνώσεις μουσικῆς καὶ συχνὰ τῷ συνέβαινε νὰ μὴ εἶνε εἰς θέσιν νὰ γράφῃ με νότας μίαν συμφωνίαν ὑφ' ἧς ἐνεπνέετο. Εἶνε γνωστὸν τὸ ἐπεισόδιον τὸ ὁποῖον τῷ συνέβη με τὸν λόρδον ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος, ἐνῶ ἐπῆγε διὰ νὰ λάβῃ μαθήματα, ἤρχισε νὰ τῷ διορθῶν τὰ λάθη κάποιου κουαρτέτου του.

Εἶνε γνωστὸν ἐπίσης ὅτι καὶ ὁ Μπετόβεν, ὅστις ὑπῆρξεν εἰς τὴν Βιέννην μαθητῆς τοῦ Χαΐδαν, ἔλεγεν ὅτι ὁ καθηγητῆς του τῷ ἄφινεν ἀδιόρθωτα ἕνα σωρὸν λαθῶν, εἴτε διότι δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ τὰ ἀντιληθῆ εἴτε διότι τὸν ἐζηλοτύπει.

Τὸ ὅτι ὁ Χαΐδαν δὲν ἐγνώριζε πολλὰ πράγματα σχετικῶς με τὴν θεωρίαν τῆς μουσικῆς εἶνε βεβηλῶς ἀληθές καὶ ἐξηγεῖται, ἂν λάβῃ κἀνεὶς ὑπ' ὄψιν ὅτι δὲν ἐσπούδασε που. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν σημαίνει καὶ ὅτι ἦτο ἐντελῶς ἀδαής τῆς μουσικῆς, τόσον μάλιστα ἀδαής ὥστε νὰ μὴ εἶνε εἰς θέσιν ν' ἀντιληθῆ τὰ σφάλματα τῶν μαθητῶν του.

δ') ὡς πατὴρ τῆς συμφωνίας. Ὁ Χαΐδαν ἀποκαλεῖται «πατὴρ τῆς συμφωνίας», πολλοὶ δὲ καλοθεληταὶ του ἐξήγησαν τὸν χαρακτηρισμὸν αὐτὸν ὡς ἐξῆς:

— Ἡ συμφωνία, εἶπον, εἶνε πράγματι κόρη τοῦ Χαῦδν, ἀλλ' ὁ τελευταῖος ὁμοιάζει μ' ἕνα ἀγαθὸν γέροντα, ὁ ὁποῖος συνοδεύει τὴν κόρην του εἰς αἰθουσαν καὶ πηγαίνει καὶ κάθηται εἰς κἀποιαν γωνίαν, ἐνῶ ἄλλοι ἀναλαμβάνουν τὴν φροντίδα νὰ τὴν συστήσουν εἰς τοὺς προσκεκλημένους καὶ νὰ τὴν κάμουν νὰ πάρῃ τὸν ἀέρα ὁ ὁποῖος τῇ χρειάζεται.

Ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶνε ἄδικος. Ἡ συμφωνία τοῦ Χαῦδν ἔχει ἴσως ἀπλουστέρην μορφήν ἐκείνης τὴν ὁποίαν ἔχουν αἱ μεταγενέστεραι, δυσχερέσταται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν, συνθέσεις τοῦ Μότσαρτ, τοῦ Μπετόβεν, τοῦ Σχιούμαν καὶ τοῦ Σχιούμπερτ, ἀλλ' ὁ «πατήρ» μετεβίβασεν εἰς τὴν κόρην του ὅλα τὰ σπέρματα τῆς μεγαλοφυίας καὶ τῆς ἰδιοφυίας του, τὰ ὁποῖα τόσον θαυμασίως ἀνεπτύχθησαν κατόπιν.

Ὁ Χαῦδν ἀνωμολόγει ὅτι ὤφειλε πολλὰ εἰς τὸν Φίλιππον Ἐμμανουήλ Μπάχ, ἐξάνιστατο ὅμως ὁσάκις, ἔστω καὶ χάριν ἀστειότητος, τῷ ἀνέφερον τὸν ἐκ Μιλάνου Σαμμαρτίνι, ὡς πρῶτον εἰσαγαγόντα τὴν συμφωνίαν εἰς τὴν μουσικὴν.

— Ὁ Σαμμαρτίνι εἶνε τσαρλατάνος καὶ τίποτε περισσώτερον, συνελθίζε νὰ λέγῃ.

ε') **Τὰ ἔργα τοῦ Χαῦδν.** Ἐλάχιστοι μουσουργοὶ ἔγραψαν τόσας πολλὰς συνθέσεις, ὅσας ὁ Χαῦδν. Ἀκριβὴς κατάλογος τῶν ἔργων του δὲν ἔχει εἰσέτι δημοσιεῖσθαι· εἶνε ὅμως γνωστὸν ὅτι κατέγεινεν εἰς ὅλα τὰ εἶδη.

Ἐχει γράψῃ μελοδραμάτια, κωμικὰ καὶ σοβαρὰ μελοδράματα, λειτουργίας καὶ θρησκευτικούς ὕμνους πλείστους.

Ἐχει ἀκόμη γράψῃ 4 ὁρατόρια, 178 συμφωνίας, 50 κονσέρτα, 77 κουαρτέτα, 83 τετράτα, 50 καὶ πλέον σονάτας καὶ 200 περίπου τεμάχια διὰ βιόλαν μόνην ἢ ἐν συνοδίᾳ κλειδοκυμβάλου.

Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἔργα αὐτὰ ἐγράφησαν καθ' ὃν χρόνον ὁ μέγας συνθέτης ἦτο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κόμητος Ἐστερχάζου.

στ') **Ὡς σύζυγος.** Ὁ Χαῦδν ἐνυμφεῖσθαι τὴν 26 Νοεμβρίου 1760 μίαν ἀπὸ τὰς θυγατέρας τοῦ κουρέως ὅστις τῷ παρέσχεν ἄσυλον εἰς τὴν οἰκίαν του. Ὡς σύζυγος δὲν ὑπῆρξε πολὺ εὐτυχῆς καὶ συχνὰ ἀπεκάλει τὴν σύζυγόν του «τέρας τῆς κολάσεως», αἱ συζυγικαὶ ὁμως ἀτυχίαι δὲν συνετέλεσαν ποσῶς εἰς τὸ νὰ χάσῃ τὸν εὐθυμον χαρακτήρα του.

Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο εἰς ἄκρον ἰδιότροπος· ἐκτός δὲ τῶν πολλῶν ἄλλων ἐλαττωμάτων τῆς εἶχε

καὶ τὸ ἐλάττωμα τῆς θρησκομανίας. Παρέθετε διαρκῶς γεύματα εἰς φίλους τῆς ἱερείς καὶ ὑπεχρέωνε τὸν σύζυγόν τῆς νὰ γράψῃ ἐκκλησιαστικὰς συνθέσεις, τὰς ὁποίας αὕτη τοῖς ἐχάριζεν.

Ὁ Χαῦδν δὲν ἀπέκτησε τέκνα ἀπὸ τὴν γυναῖκα ταύτην, διέτρεχεν ὅμως κίνδυνον ἢ ζωῆ τῶν πνευματικῶν του τέκνων· διότι, ὁσάκις ἢ σύζυγός του εἶχε τὰ νεῦρά τῆς, ἐκουρέλιαζε τὰ πολύτιμα μουσικὰ χειρόγραφα του, τὰ ὁποῖα εὗρισκε πρὸ αὐτῆς, διὰ νὰ ξεθυμάνῃ.

Ὁ Χαῦδν, ἀγαθὸς καὶ ἐπιεικὴς ὅπως ἦτο, ἠνείχετο τὰς ἰδιοτροπίας τῆς συζύγου του, χωρὶς νὰ ὀργίζεται διόλου. Εἰκοσιπέντε ἔτη μετὰ τὸν γάμον του, ὅτε πλέον εἶχε καταστῆ διάσημος, ἤρρασθη θελκτικῆς Ναπολιτάνης, τῆς Λουίζης Πολζέττι, συζύγου τοῦ βιολιστοῦ Ἀντωνίου Πολζέττι. Ὅτε ἀπέθανεν ὁ σύζυγος τῆς Λουίζης καὶ ἀπέθανε καὶ ἡ σύζυγος τοῦ Χαῦδν, οἱ δύο ἐρασταὶ ἐζησαν μαζί· δὲν ἐνυμφεῖσθησαν ὅμως, διότι ἦσαν ἀμφοτέρωθεν προκεχωρημένης ἡλικίας.

ζ') **Ὁ Χαῦδν παρὰ τοῖς Ἐστερχάζου ἐπὶ 30 ἔτη.** — **Ἡ φήμη του.** Ἐν ἔτος μετὰ τὴν γάμον του ὁ Χαῦδν προσελήφθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Πκύλου Ἀντωνίου Ἐστερχάζου, εἰς τὸν ὁποῖον ἤρσαν πολὺ αἱ συνθέσεις τοῦ μουσουργοῦ. Ἡ οἰκογένεια Ἐστερχάζου ἔμενε συνήθως εἰς τὴν ἐπαυλιν τοῦ Ἐξενσταנד, εἰς ἀπόστασιν ἑξ μιλλιῶν ἀπὸ τῆς Βιέννης.

Ὁ Χαῦδν διωρίσθη διευθυντῆς τοῦ χοροῦ τοῦ παρεκκλησίου τῆς ἐπαύλεως, ἐπίσης δὲ καὶ διευθυντῆς τῆς ἰδιαιτέρας ὀρχήστρας τοῦ πρίγκιπος. Ἡ θέσις ὅμως αὕτη ἔθεωρεῖτο, ὡς εἶπομεν, ὡς θέσις ἀνωτέρου ὑπῆρέτου καὶ τίποτε περισσώτερον.

Εἰς τὸν μουσουργὸν ἐδόθη εἰς κανονισμόν, πρὸς τὸν ὁποῖον ὑπεχρεώθη νὰ συμμορφῶται ἐπὶ ποιῆ ἐπιβολῆς αὐστηροτάτων προστίμων. Ὁ Χαῦδν ὑπεχρεώθη ν' ἀναμένῃ καθ' ἑκάστην πρὸ τοῦ γεύματος καὶ κατόπιν αὐτοῦ εἰς τὸν προθάλαμον, διὰ νὰ πληροφορηταὶ ἂν ὁ πρίγκιψ ἐπεθύμει νὰ γείνη συνκυλία ἢ ὄχι. Ὁ Χαῦδν ὑπεχρεώθη νὰ φορῇ στολὴν ἀπὸ κόκκινον ὕφασμα, ὅπως ἐφόρουν καὶ ὅλοι οἱ μουσικοὶ οἵτινες ἐξηρτῶντο ἀπ' αὐτοῦ. Τὸ συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον ἴσχυε ἐπὶ τριετίαν, ὥριζε τὴν ἀντιμισθίαν τοῦ μαέστρου εἰς 400 φιορίνια ἐτησίως, ἄτινα θὰ ἐπληρώνοντο εἰς 4 δόσεις, ἀνὰ 100 φιορίνια δηλαδὴ εἰς τὸ τέλος ἐκάστης τριμηνίας.

Ὁ μουσουργὸς εἰργάζετο πολὺ· διότι οἱ Ἐστερχάζου ἤθελον δύο καὶ ἐνίοτε τρεῖς συναυλίας τὴν ἡμέραν, ἀναλόγως τῶν προσκεκλημένων οὗς

εἶχον. Ἡ ἀριστοκρατία τῆς Βιέννης, κατὰ τὴν δύσιν τοῦ 18ῆ αἰῶνος, ἠγάπα τὴν μουσικὴν μέγχι λατρείας.

Μετὰ τοὺς Παρισίους ἡ Βιέννη ἦτο ἡ σπουδαιότερα μουσικὴ μητρόπολις τῆς Εὐρώπης, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ Βιεννέζοι ἦσαν διὰ τὴν μουσικὴν — ἰδίως διὰ τὴν ὄπεραν καὶ διὰ τὴν *musique de chambre* — περισσώτερον φανατικοὶ ἀπὸ τοὺς Παρισίους.

Κατὰ τὸ τριακονταετὲς διάστημα, καθ' ὃ ἐμεινε πλησίον τῶν Ἐστερχάζου, ὁ Χαῦδν ἔγραψε τὰς καλυτέρας συνθέσεις, καὶ ἰδίως τὰ καλύτερα κουαρτέτα του.

Τὰ ἐξέχοντα πρόσωπα, ἄτινα ἐπισκέπτοντο τοὺς Ἐστερχάζου, συνετέλουν εἰς τὸ νὰ διαδοθῇ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ἡ φήμη τοῦ μουσουργοῦ. Αὐτὸ ὅμως δὲν τοὺς ἠμποδίζε νὰ φιλοδώρουν καὶ τὸν Χαῦδν, ὅπως ἐφιλοδώρουν καὶ τὸ λοιπὸν ὑπηρετικὸν προσωπικὸν ἀνώτερον καὶ κατώτερον, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀνεχώρουν. Ἐννο-

εῖται ὅτι τὰ δῶρα, τὰ ὁποῖα ἔκαμνον εἰς τὸν Χαῦδν, δὲν ἦσαν ὅμοια μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔκαμνον εἰς τοὺς ἄλλους θεράποντας. Τῷ ἐχάριζον βρυτιμὸς σιγαροθήκας, δακτυλίδια καὶ ἄλλα παρόμοια.

β') **Πότε καὶ πῶς ἀπέθανε.** Τὴν 10ην Μαΐου 1809 οἱ Γάλλοι ἐστρατοπέδευσαν ἔξωθι τῆς Βιέννης.

Ὁ Χαῦδν ἦτο εἰς τὰς τελευταίας ἡμέρας του. Εἰς ἀξιωματικὸς τοῦ στρατοῦ τοῦ Ναπολέοντος τὸν ἐπισκέφη τότε καὶ τῷ ἔπαιξε μέρος τῆς «Δημιουργίας» του. Ὁ μουσουργὸς συνεκινήθη πολὺ καὶ, λησμονῶν ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος ἦτο ἐχθρὸς τῆς πατρίδος του, τὸν ἐνηγκαλίσθη καὶ τὸν ἠσπάσθη.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας τὸν ἐβόηθησαν νὰ σηκωθῇ καὶ τὸν ἐκάθισαν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ὅπου ἔπαιξε τρεῖς τὸν αὐστριακὸν ὕμνον. Ἦτο τὸ τελευταῖον τεμάχιόν του τὸ ὁποῖον ἔπαιξεν, ἀποθανῶν τὴν 31ην Μαΐου τοῦ 1809. Β.

Δέματα Ἑλλήνων. Ἡθιογραφίας

Ὁδηγία πρὸς τοὺς Ἡθιογραφοῦντας

[Ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄσματα Δημοτικὰ» πραγματευθέντες περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς εἰς κατηγορίας κατατάξεως τῶν δημοτικῶν ἡμάτων ἐπεκρίναμεν ὡς μὴ ὀρθὴν καὶ ἐπιστημονικὴν τὴν ἐπὶ τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου, καθηγητοῦ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ, διαίρεσιν τῶν ἡμάτων (ὄρα Δελτίον Ἑλλην. Λαογραφικῆς Ἐταιρείας, σελ. 10) ἀντὶ τῆς ἐφ' ἡμῶν διαίρεσεως αὐτῶν εἰς τρεῖς κυρίως κατηγορίας, ἐπιτραπέζια, ὀρχηστικὰ καὶ κώμους· εἰδικώτερον δὲ καὶ εἰς γαμήλια, μοιρολόγια κλπ. (ὄρα τεύχος α', σελ. 14 «Ε. Μούσης»). Πρὸς δὲ τοῖτοις ἐπεκρίναμεν καὶ ὡς μὴ ὀρθὴν τὴν ἐπ' αὐτοῦ χεῖρον τῆς λέξεως λαογραφίας πρὸς παράστασιν τῶν ἡθῶν, ἐθίμων, παραδόσεων κλπ. τοῦ

ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀντὶ τῆς λέξεως ἠθιογραφίας, ἣν ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα. Εἰς τὴν χεῖρον τῆς λέξεως αὐτῆς πιθανώτερον εἶνε, ὅτι ἐπηρεάσθη ἀπὸ ἕνα περὶ ἠθιογραφῶν συγγράμματι, ἄτινα εἶχεν ἐπ' ὄντι αὐτοῦ ἐν τῇ συγγραφῇ τῆς περὶ τούτου μελέτης αὐτοῦ.

Ἐκ τῆς περὶ τούτου ὅμως μελέτης τοῦ κ. Πολίτου, ἀξίας λόγον κατὰ τὰλλα, ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ ἠθιογράφου. Ἐπειδὴ κατὰ δύο τρόπους, διὰ λόγον καὶ διὰ πράξεων ἢ ἐνεργειῶν, γίνονται αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ ψυχικοῦ καὶ κοινωνικοῦ βίου τοῦ λαοῦ, διττὴ εἶνε, κατ' αὐτὸν, καὶ ἡ ἐργασία τοῦ ἠθιογράφου, συγκαταμένη εἰς καταγραφὴν καὶ εἰς περιγραφὴν. Καὶ καταγράφει μὲν τὴν προφορικὴν παράδοσιν, τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου, περιγράφει δὲ τὰς κατὰ παράδοσιν πράξεις ἢ ἐνεργείας. Ἐν συνιστατικῷ δὲ διαγράμματι οὗτος καταλέγει ὡς ἐξῆς τὰ κυριώτατα θέματα, περὶ ἃ ἔχει ν' ἀσχοληθῇ ὁ Ἑλληὴ ἠθιογράφος].

X. Β.

[Α' ΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ]

- 1) Ἄσματα. (ὄρα ἀριθ. 3-4 σελ. 48 «Ε. Μούσης».)
- 2) Ἐπῳδαί [ἐπῳδοί:] (ἔθροκια, γηπέματα, γηπειάις, γηπειάις).
- 3) Αἰνίγματα (νοιώματα, βρετά, παράγκουλα, παρατσόφαρα, παραμύθια, καστράκια), καὶ λογοπαίγνια.
- 4) Εὐχαί, χαιρετισμοί, προσόσεις, κατάροι,

ὄροκοι, βλασφημίας, μετὰ περιγραφῆς τῶν πράξεων ἢ κινήσεων, μεθ' ὧν ἐνίοτε συνεκφέρονται. (Ἐνταῦθα ἀνάγονται καὶ τὰ ἀναθέματα, ἢ ἐπιδώρευσις λίθων).

5) Παροιμίας, μετὰ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν καὶ καταγραφῆς τῶν μύθων, εἰς οὗς ἐνίοτε ἀναφέρονται.

6) Μῦθοι.

7) Εὐτράπελοι διγνήσεις (ἐν αἷς καὶ τὰ περιπαίγματα χωριῶν),

8) Παραμύθια.

9) Παραδόσεις, ἥτοι μυθώδεις διγνήσεις, πιστευόμεναι ὡς ἀληθεῖς, ἀναφερόμεναι δὲ εἰς τόπους ἢ πρόσωπα, εἰς οὐράνια σώματα, εἰς τὰ μετεωρολογικὰ φαινόμενα, εἰς τὸν Χριστὸν καὶ εἰς τοὺς ἁγίους, εἰς δαιμόνια καὶ εἰς ἄλλα φανταστικά ὄντα.

10) Ἐκ τοῦ γλωσσικοῦ θησαυροῦ αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις, δι' ὧν δηλοῦνται συνήθειαι, δοξασίαι, προλήψεις τοῦ λαοῦ, τὰ ἔργα καὶ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ, ἢ αἵτινες ἀπομνημονεύουσιν ἱστορικά συμβάντα ἢ ὀρισμένες τινὰς περιστάσεις, ἐκ τούτων προελθοῦσαι. Παραδείγματα: Ὀνόματα (βαπτιστικά, οἰκογενειακά, παρωνύμια, τοπωνύμια, ὀνόματα ὠρῶν τοῦ ἔτους, μινῶν, ἡμερῶν) ὀνόματα προσώπων γάτων, κυνῶν, ἵππων, βοῶν καὶ ἄλλων οἰκογενῶν ζώων, παρωνύμια ζώων (λ. χ. Νίκος ἢ κύρ Μέντιος ὁ ὄνος, κύρ Νικολός ὁ λύκος, κυρὰ Μαρία ἢ ἀλώπιξ) ὀνόματα προσώπων ὀπλων, σκευῶν, οἰκίσεων, πλοίων, λέμβων· εὐφημισμοὶ περιφράσεις ἐπιφώδων ὀνομάτων), ὀνόματα ζώων καὶ φυτῶν, ὑπεμφαινόντα παραδόσεις ἢ δοξασίας ἢ δευδαίμονια. Ὀνόματα ὀργάνων καὶ ἐργαλείων, καὶ τῶν μερῶν ἐκάστου ἰδία. Λέξεις ἐπιτηδευτικά, αἰ εἰς ἐκάστην τέχνην ἢ ἀσχολίαν ἰδιάζουσαι. Ὀνόματα ἐνδυμάτων καὶ τῶν μερῶν ἐκάστου ἰδία. Ἐπιφθέγματα (ποιμνικά, ζευγηλατικά, ἀγωγιατικά κτλ., φωναὶ ῥηθνητικά ζώων). Μυήσεις φωνῶν ζώων. Λέξεις σχηματισθεῖσαι ἐκ τινος περιστάσεως (λ. χ. μοσχολάγκα, τραμπούκος). — Μεταφοραὶ καὶ ἄλλαι τροπικαὶ φράσεις, ὑπεμφαινόνται μυθοπλαστικὴν ἀντιλήψιν τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, οἷον προσωποποιίας τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ τῶν ἀψύχων καθόλου.

[Β' ΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΠΡΑΞΕΙΣ ἢ ΕΝΕΡΓΕΙΑΙ]

«1) Ὁ οἶκος. Μέρη τοῦ οἴκου, διαίτα ἐν αὐτῷ, σκευὴ καὶ ἐπιπλά. Ἰδιόρρυθμοὶ οἰκίσεις (ποιμνικά καὶ καλύβια, πετραῖαι, λυμναῖαι οἰκίσεις).

2) Τροφή. Τὰ συνήθη καὶ ἰδιάζοντα εἰς τινὰς ἡμέρας (οἷον χρυσόψωμα, λαμπροίτικαις κουλούραις, κόκκινα αὐγά, ἐδέσματα συνηθιζόμενα ἰδίως εἰς τινὰς ἐορτάς). Ἀποχὴ ἀπὸ τινῶν ἐδωδίων ἀπόλυτος ἢ ἐπιβαλλομένη ἐν τακτῷ χρόνῳ (πλὴν τῶν θρησκευτικῶν νηστειῶν) ἢ εἰς τινὰς ἀνθρώπους (ὡς ἢ ἀπαγορευτικὴ τῆς βρώσεως ὀφθαλμοῦ ζώου εἰς τὸν ἔχοντα ἓνα μόνον ἀδελφὸν κτλ.). Δοξασίαι περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν τροφῶν ἐπὶ τοῦ ἐσθίουτος (λ. χ. ὅτι τινὰ τῶν ἐσθιομένων μελῶν ζώων ἐνισχύουσι τάντιστοιχα μέλη τοῦ ἐσθίουτος, οἷον ὅτι ἡ γλώσσα καθιστᾷ αὐτὸν εὐφραδίῃ, ὅτι, κατὰ τὰς διγνήσεις παραμυθίων, τὸ ἥπαρ ὀρνιθὸς τινος ἀπροδεκνύει καρδιογνώστην τὸν γευθέντα αὐτοῦ). Ἐδέσματα ἀποτρεπτικά κακῶν.

3) Ἐνδύματα.

4) Κοινωνικὴ ὀργάνωσις. Ἔθιμα συναφῆ εἰς

τὴν διοίκησιν τῆς κοινότητος ἢ εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς κοινοτικῆς περιουσίας. Ἔθιμα τεκμηριοῦντα προτέραν κατὰ πατριὰς διαίτησιν τοῦ χωρίου. Κοινωνικαὶ σχέσεις (συμμετοχὴ ξένων εἰς οἰκογενειακὰς ἐορτάς, ἐπισκέψεις, κοινωνικὴ ἐθιμοτυπία, συμπόσια, ξενία). Ὁ βίος ἐν τῇ ξενιτείᾳ. Ἡ θέσις τῆς γυναίκος ἐν τῷ οἴκῳ. Ἰδία κοινωνία: Ἀδελφοποιοί, Κλέφταις, Ἀριστρικά νόμιμα. Σχέσεις τῶν ἐργοδοτῶν πρὸς τοὺς ἐργάτας, τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τοὺς κυρίους.

5) Τὸ παιδίον. Ἔθιμα, δοξασίαι, δευδαίμονια, κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην, τὴν γέννησιν, τὴν λοχείαν. Αἱ φροντίδες περὶ τῶν νεογνῶν. Τὰ ἐκθετα. Τὰ κατὰ τὴν βάπτισιν. Τὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδίων. Σχολικὰ ἔθιμα. Τὰ τῆς ἐπαγγελματικῆς μαθητείας (καλῆδες, μούτσοι κλπ.).

6) Γαμήλια ἔθιμα.

7) Ἔθιμα κατὰ τὴν τελευταίαν. Κηδεῖα, τάφοι, πένθη, μνημόσυνα.

8) Βίος. Γεωργικὸς βίος (ἔθιμα κατὰ τὴν σποράν, κατὰ τὸν θερισμόν, τὸν τρυγητὸν κλπ.). Ποιμνικὸς βίος (ἰδιάζοντα ἔθιμα εἰς τοὺς ποιμνίας καὶ μάλιστα τοὺς νομάδας). Στρατιωτικὸς βίος, ναυτικὸς, ἀλευτικὸς, κυνηγετικὸς. Βιομηχανικὰ ἐπιτηδεύματα. Μεταλλευταὶ. Γυναικεῖα ἔργα καὶ ἐπιτηδεύματα.

9) Δίκαιον. Ἰδέαι τοῦ λαοῦ περὶ δικαίου καὶ νομικῶν σχέσεων. Τοπικὰ συνήθειαι τοῦ οἰκογενειακοῦ καὶ τοῦ κληρονομικοῦ δικαίου. (Μάλιστα ἄξια μελέτης εἶναι συνήθειαι τινες ὅπως ἰδιάζουσαι, ὡς λ. χ. αἱ ἐπιχωριάζουσαι ἐνιαχοῦ περὶ τῶν κληρονομικῶν δικαιωμάτων τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καὶ τῆς μονογενοῦς κόρης, τοῦ κανακάρου, καὶ τῆς κανακάρισσας). Ἔθιμα κατὰ τὴν σύναψιν ἢ ἐκτέλεσιν συμβάσεων. Σημεῖα κυριότητος (λ. χ. τὸ χάραγμα τῶν ὠτῶν τῶν ποιμνίων, τὸ χάραγμα ἐπὶ τῶν γλουτῶν ἵππων, σημεῖα διὰ χρώματος κτλ.). Ἐγγραφαὶ πιστοποιοῦντα συμβάσεις, προικομύθησιν. Ποινὰ (λόμπημα, κοινὰ, σχολικαὶ ποινὰ, φάλαγγας). Λαϊκὰ δικαστήρια (π. χ. ἐν Ὀλύμπῳ τῆς Χίου κατὰ τὰς ἀπόκρεως).

10) Λατρεία. Δημόδεις δοξασίαι περὶ θεοῦ καὶ περὶ ἁγίων καὶ περὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῶν εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα. Ἐπικλήσεις (ἐπιθετα) αὐτῶν. Θαυμάσια βοήθειαι καὶ θεραπείαι. Εἰκόνας. Ἐγκοίμησις ἐν ἐκκλησίαις. Ἀγιάσματα. Θυσίαι καὶ προσφοραὶ. (προσφοραὶ ἐνιαχοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνθέων, καρπῶν ἐν τακταῖς ἡμέραις). Ἀπαρχαί. Εὐχαὶ καὶ ἀναθήματα (τάματα). Πομπαί. Πανηγύρεις. Ἐορταί (ἰδιάζοντα ἔθιμα εἰς τινὰς ἐορτάς, μάλιστα κατὰ τὸ δωδεκάημερον, τὰς Ἀπόκρεως, τὸ Πάσχα). Ἐορταὶ μὴ ὀρισμέναι ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας (ὡς πρῶτη Μαΐου) καὶ ἔθιμα κατὰ ταῦτα. Ἐορτὴ τῶν θερινῶν τροπῶν τοῦ ἡλίου (τ' ἢν Γιαννιοῦ τοῦ Διοτροπιοῦ), πυραὶ κατ' αὐτάς. Πυραὶ κατ' ἄλλας ἡμέρας (τὰ Θεοφάνια, τὸ Πάσχα [Ἰούδας], τὴν ἐβδομάδα τῆς τυροφάγου, τοῦ ἁγίου Ἡλία, τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου). Ἀκοίμητοι λύχνοι, καινούργιο φῶς. Ὀργιαστικὴ λατρεία (Ἀναστεινάρια, Καλόγηροι ἐν Θράκῃ).

11) Δημόδεις φιλοσοφία. Δοξασίαι περὶ ψυχῆς. Περὶ τῶν μετὰ θάνατον. Φυσιολογικαὶ δοξασίαι. Ἐνεργεῖαι σύμφωνοι πρὸς τὰς δοξασίας ταύτας.

12) Δημόδεις ἰατρική. Ἰατροσοφία. Ἰατροὶ καὶ ἰατρῖναι. Ἰατροὶ τῆς κοινότητος. Χρῆσις ἱαματικῶν βοτανῶν, τρόποι τῆς συλλογῆς αὐτῶν. Ἐνεργεῖα μελῶν, δέρματος, τριχῶν, ὀνύχων ζώων. ἱαματικὴ δύναμις μετάλλων καὶ λίθων. Σκευασία φαρμάκων. Θεραπευτικὴ. Θεραπεία κατὰ τὸ ὅμοιον ἢ ἀνάλογον. Θεραπεία κατὰ τὸ δόγμα ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται. Θεραπεία ἀνυπάρκτων νόσων καὶ κακῶσεων (γύρισμα τοῦ ἀφαλοῦ, σήκωμα τῶν νεφρῶν κτλ.) Διαιτητικὴ. Χειρουργικὴ. Κτηνιατρικὴ.

13) Μαντικὴ. Διάφορα εἶδη μαντικῆς. Φυσιγνωμικὰ. Παλμοί. Κληδόνας. Ἀπαντήματα. Οἰωνοί. Ὀνειρα. Μαντικὴ δι' ὀργάνων: Ὀμοπλατοσκοπία, πυρομαντεία, μολυβδομαντεία, αὐγομαντεία, κλειδομαντεία, κοσκινομαντεία κτλ. Μαντικὴ εἰς τακτὰς ἡμέρας ἢ περιστάσεις. (Πρωτοχρονία, κλήδονας, ἀπόκρεως, ἐορτὴ ἀγ. Ἀνδρέου, ἀρμυροκουλλοῦρα).

14) Ἀστρολογία. Ἐπήρεια οὐρανίων σωμάτων ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ζώδια. Ἀποφράδες ἡμέραι. Μερομηνία Δρίμας. Δοξασίαι περὶ ἀριθμῶν.

15) Μαγεία. Μάγοι καὶ μάγισσαι. Μαγικά βιβλία, σκευὴ καὶ ὄργανα. Μαγικὰ πράξεις. Ἀγγελοὶ καὶ δαίμονες ἐφοροὶ τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν ὠρῶν τοῦ ἡμερονυκτίου. Ἐξορκισμοί. Δεκανομαντεία, χειρομαντεία, χαρτομαντεία. Φίλτρα, κατάδεσμοι. Στοιχειώδεις οἰκοδομῶν.

16) Μαγικὰ καὶ δευδαίμονες συνήθειαι πρὸς ἀποτροπὴν κακῶν ἢ πρὸς εὐδαιμονίαν. Μαγικὰ συνήθειαι ἐν ἀνομβρία. (Περπεροῦνα, κατακλυσμοὶ κτλ.) Περιπτα. Προβασκάνια. Κατόρυξ ἀσθενειῶν, δίωξις αὐτῶν, ἐγκατάλειψις τῆς ἀσθενείας ὑπὸ τοῦ ἀσθενοῦς ἐν τόπῳ τινί. Δευδαίμονια κατ' ἀναλογίαν ἢ ὁμοιότητα ἢ διαφορὰν ἢ ἀντιθεσίαν.

17) Παιδαὶ καὶ ἀθλητικὰ ἀγωνίσματα.

18) Χοροὶ καὶ μουσικὴ αὐτῶν. Μιμικὴ, Νεύματα, Χειρομαντεία, ἔννοια αὐτῶν.

19) Μουσικὴ καὶ μουσικὰ ὄργανα. Μεγίστη εἶναι ἡ ἀξία τῆς ἀκριβοῦς καταγραφῆς (εἰ δυνατόν διὰ τῆς κοινῆς παρασημαντικῆς, ἄλλως διὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς) τῶν μελωδιῶν τῶν δημοδῶν ἁσματῶν. Ῥυθμική.

20) Καλλιτεχνία. Γλυπτικὴ (ξοανογλυψία), γραφικὴ. Ποικιλτικὴ (ἢ ποικιλτικὴ ἰδία τῶν ἐνδυμάτων, γλυπτὰ ἢ γραπτὰ κοσμήματα ἐπιπλῶν, ὀργάνων, οἰκοδομῶν). Αἰσθητικὴ τῶν χρωμάτων καὶ τῶν σχημάτων.

[ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΗΘΟΓΡΑΦΟΥΣ]

Ἐκ τοῦ διαγράμματος τούτου, τὸ ὁποῖον συντάξαμεν ἀποβλέποντες κυρίως εἰς τὸν βίον τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, λαμβάνει ἕκαστος ἐννοίαν τινα τῶν θεμάτων, περὶ τὰ ὁποῖα δύναται ἢ ἀσχοληθῆ ἢ ἑλληνικὴ λαογραφία [γρ. ἠθογραφία]. Καὶ μόνη ἢ καταγραφὴ τῶν μνημείων τοῦ λόγου καὶ ἢ περιγραφὴ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ δοξασίων, ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν μελέτην. Ἄν δὲ τις ἐπιθυμῇ νὰ ἐγκύψῃ

βαθύτερον εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ὑπ' αὐτοῦ συλλεχθέντων, ἔχει τότε νὰ ἐξετάσῃ: Α') Τίνα ὅμοια ἢ συγγενῆ μνημεῖα ἢ φαινόμενα παρατηροῦνται παρὰ τῷ λαῷ, καὶ Β') ἂν καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς παρατηροῦνται ταῦτα ἢ παραπλήσια. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ταύτην δύναται δι' ἱστορικῆς ἐρεῦνης καὶ ψυχολογικῆς ἀναλύσεως νὰ προσπαθῆσιν νὰ καθορίσῃ τὰς διαφορὰς μεταβολὰς, τὰς ὁποίας εἰς διαφορῶν χρόνους καὶ τόπους ὑπέστη τὸ ἐξεταζόμενον καὶ νὰ ἀνεύρῃ τὴν προέλευσιν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ. Τῆς ἐργασίας δ' ὅμως ταύτης τὰ πορίσματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῶσι ἀσφαλῆ, ἂν δὲν προηγήθῃ ἢ συγκριτικὴ ἐξέτασις, ἢ ἂν ἐγένετο αὕτη ἀτελῶς. Τὰ ὅμοια μνημεῖα συμπληροῦσιν ἄλληλα, καὶ πολλαίς λεπτομέρειά τις εἰς ἓν μόνον παρατηρηθεῖσα παρέχει τὸν μίτον, τὸν ὀδηγοῦντα εἰς τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν πάντων τῶν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνηκόντων. Καὶ ἡ ἀτελής δὲ σύγκρισις ἐπίσης δύναται νὰ παραπληθίσῃ, διότι ἐνδέχεται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀρχὴ καὶ ἀφετηρία ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς εἶναι σταθμὸς διάμετρος. Οὕτω λ. χ. εἰς ἐμφαλέμενα συμπεράσματα θὰ καταλήξωμεν ἐν τῇ μελέτῃ τῶν ἀκριτικῶν ἁσμάτων, ἂν παρορῶντες τὰς καππαδοκικὰς καὶ ποντικὰς παραλλαγὰς ἀποβλέψωμεν εἰς μόνας τὰς κυπριακὰς ὡς ἐπίσης ἀνακριθῆ πορίσματα περὶ βραμνοικῆς προελεύσεως τοῦ περὶ τῆς γεφύρας τῆς Ἄρτης ἁσματος συνήγαγον οἱ περὶ τούτου πραγματευθέντες, ἔνεκα τῆς ἀγνοίας πολυαριθμῶν ἑλληνικῶν παραλλαγῶν τοῦ ἁσματος καὶ παλαιωτάτων παραδόσεων.

Κατὰ ταῦτα τὸ ἔργον τῆς συλλογῆς δύναται νὰ χωρισθῇ τοῦ τῆς περαιτέρω σπουδῆς τῶν συλλεγμένων, ὁ δ' ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ καταγράφας μνημείων τι τοῦ λόγου, ἢ ἐξ ἁμέσως παρατηρούσεως ἀντιληφθεῖς καὶ ἠνεύσας φαινόμενον τι τοῦ βίου τοῦ λαοῦ, ἀδυνατῶν δ' ἔνεκα ἐλλείψεως βοηθημάτων ἢ μὴ εὐκαιρῶν νὰ ἐξετάσῃ τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς τὰ ἐγνωσμένα, δὲν πρέπει νὰ ἐνδοιάξῃ περὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν. Πάντως ἢ ἐκ τῆς δημοσιεύσεως ἐπιστημονικὴ ὠφέλεια εἶναι μεγάλη, διότι διὰ τῆς συναγωγῆς ὅσον ἐνεσθὶ ἀφθονωτάτου λαογραφικοῦ [γρ. ἠθογραφικοῦ] ὑλικοῦ ἀκριβέστερον γνωρίζεται ὁ βίος τοῦ λαοῦ, διαφωτίζονται πολλὰ ζητήματα καὶ ἐπιλύονται ἀπορήματα καὶ ἀμφιβολία. Οὐδ' ὁ φόβος ἐπαναλήψεως γνωστῶν ἢ προεκδομένων ἐμποδίζει τὴν δημοσίευσιν. Ὁ εὐσυνειδήτως ἐργασθεὶς καὶ ἀμέσως παρὰ τοῦ λαοῦ παραλαβὴν τὴν ἔλπν ἄς εἶναι βέβαιος ὅτι ὁπωσδήποτε νέον τι καὶ ἄξιον λόγου θὰ συνεισφέρῃ. Τὰ αὐτὰ γλωσσικά μνημεῖα παρουσιάζουσι πάντοτε σπουδαίας παραλλαγὰς, διότι ὁ ἐπαναλαμβάνων τὸ αὐτὸ μνημεῖον ἀνεπιγνώστως μεταβάλλει ἐν τισὶ τοῦτο, προσθέτων τι τῆς ἰδίας ἀτομικότητος, ἢ παραλείπων ἔξ ἀμνηστικῆς ἢ ἐξ ἀποδοκιμασίας ἢ τροποποιῶν ὅπως τὸ ἀποκαταστήσῃ συμφωνότερον πρὸς τὸ γλωσσικὸν καὶ καλαισθητικὸν συναίσθημα αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἂν αἱ παραλλαγὰι δὲν εἶναι σπουδαῖαι, καθορίζεται δ' ὅμως διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἢ διάδοσιν αὐτοῦ, καὶ

τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον ἐπίσης· διότι δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωσθῆ δημοτικόν τι ἥσμα λ. χ. ἢ παροιμία τις, ἀλλ' ἔχει σημασίαν καὶ νὰ ὀρισθῆ ποῦ φέρεται, ἂν εἶναι γενικόν καὶ πασίγνωστον ἢ ἐπιχωριάζει μόνον εἰς ἓνα τόπον ἢ ὀλίγους.

Αἱ ἀρεταί, τὰς ὁποίας ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἔχη πᾶσα ἐπιστημονικὴ λαογραφικὴ [γρ. ἠθογραφικὴ] συλλογὴ, εἶναι ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ σαφήνεια. Τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γράφονται ἀπαρἀλλάκτως, ὡς φέρονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης μεταβολῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκουσίως καὶ ἀσυνειδήτως μεταβάλλει ὁ συλλογεὺς τὸ ἀκουόμενον, εἴτε ἐξ ἐλλείψεως ἀσκήσεως, εἴτε ἐξ ἐμπειρίας τῆς γραφομένης γλώσσης, εἴτε ἐξ ἀπροσεξίας. Πρέπει δὲ νὰ σημειώνεται προσέτι ἀκριβῶς ὁ τόπος, (τὸ χωρίον καὶ ἡ ἐπαρχία), καὶ ἐνίοτε ὁ εἰπὼν ἢ ὑπαγορεύσας ἢ τραγουδῆσας· προκειμένου δὲ περὶ τινῶν μνημείων, οἷον παρὰ μυσθίων ἢ παραδόσεων, καὶ τὸ γένος, καὶ ἡ ἡλικία, καὶ ἡ κοινωνικὴ κατάστασις τοῦ εἰπόντος. Διὰ τὴν περιγραφὴν δὲ τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρως ὀξεῖα καὶ ἀσφαλὴς παρατήρησις, ἢ δ' ἐκθεσίς· πρέπει νὰ εἶναι σαφὴς καὶ λεπτομερὴς. Πρὸς μείζονα σαφήνειαν ἀναγκαῖον εἶναι, ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ ἐπεξηγητῆ ἡ περιγραφὴ πραγμάτων, κινήσεων κτλ. δι' εἰκόνων. Ἡ μεγάλη διάδοσις τῆς φωτογραφικῆς τέχνης ἀποδεικνύει τὸ πρᾶγμα ὄχι δύσκολον. Καὶ τῆς ἀρίστης δὲ περιγραφῆς σαφέστερα καὶ διδακτικώτερα εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ περιγραφομένου.

Ἐκείνη δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωσθῆ δημοτικόν τι ἥσμα λ. χ. ἢ παροιμία τις, ἀλλ' ἔχει σημασίαν καὶ νὰ ὀρισθῆ ποῦ φέρεται, ἂν εἶναι γενικόν καὶ πασίγνωστον ἢ ἐπιχωριάζει μόνον εἰς ἓνα τόπον ἢ ὀλίγους. Αἱ ἀρεταί, τὰς ὁποίας ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἔχη πᾶσα ἐπιστημονικὴ λαογραφικὴ [γρ. ἠθογραφικὴ] συλλογὴ, εἶναι ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ σαφήνεια. Τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γράφονται ἀπαρἀλλάκτως, ὡς φέρονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, ἀνευ τῆς ἐλαχίστης μεταβολῆς. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀκουσίως καὶ ἀσυνειδήτως μεταβάλλει ὁ συλλογεὺς τὸ ἀκουόμενον, εἴτε ἐξ ἐλλείψεως ἀσκήσεως, εἴτε ἐξ ἐμπειρίας τῆς γραφομένης γλώσσης, εἴτε ἐξ ἀπροσεξίας. Πρέπει δὲ νὰ σημειώνεται προσέτι ἀκριβῶς ὁ τόπος, (τὸ χωρίον καὶ ἡ ἐπαρχία), καὶ ἐνίοτε ὁ εἰπὼν ἢ ὑπαγορεύσας ἢ τραγουδῆσας· προκειμένου δὲ περὶ τινῶν μνημείων, οἷον παρὰ μυσθίων ἢ παραδόσεων, καὶ τὸ γένος, καὶ ἡ ἡλικία, καὶ ἡ κοινωνικὴ κατάστασις τοῦ εἰπόντος. Διὰ τὴν περιγραφὴν δὲ τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρως ὀξεῖα καὶ ἀσφαλὴς παρατήρησις, ἢ δ' ἐκθεσίς· πρέπει νὰ εἶναι σαφὴς καὶ λεπτομερὴς. Πρὸς μείζονα σαφήνειαν ἀναγκαῖον εἶναι, ὅταν τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ ἐπεξηγητῆ ἡ περιγραφὴ πραγμάτων, κινήσεων κτλ. δι' εἰκόνων. Ἡ μεγάλη διάδοσις τῆς φωτογραφικῆς τέχνης ἀποδεικνύει τὸ πρᾶγμα ὄχι δύσκολον. Καὶ τῆς ἀρίστης δὲ περιγραφῆς σαφέστερα καὶ διδακτικώτερα εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ περιγραφομένου.

Λαογραφικὴ [γρ. ἠθογραφικὴ] συλλογὴ ἀμοιροῦσα τῶν ἀρετῶν τῆς ἀκριβείας καὶ τῆς σαφήνειας εἶναι ἀχρηστὸς εἰς τὴν ἐπιστήμην».

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΣΜΥΡΝΑΪΚΑΙ

[Ἐν τῇ μέλλοντι οἱ ἀποστέλλοντες παροιμίας παρακαλοῦνται καὶ νὰ ἐξηγῶσιν αὐτάς, ἐὰν δύνωνται, κατὰ τὸ κατωτέρω ὑπόδειγμα].

Θεέ, μὴ δώσης τοῦ φτωχοῦ πόρτα καὶ παραθύρι, καὶ πάλιν νὰ σκελαθῆ, μὴ σηκωθῆ καὶ φύγη.

[ἔδημοσιεῖθη ὑπὸ τὸν ἀριθ. 77ον]

Λέγεται περὶ ἐκείνων οἵτινες, ἐνῶ ἐν τῇ ἀτυχίᾳ καὶ τῇ πενίᾳ τῶν ἡδὴν ταπεινοί, εὐθύς ὡς ἤθελε καλυτερεύσει ἡ θέσις τῶν ἀλαζονεύονται καὶ κομποροημονοῦσι.

128). Τοῦ χωριᾶνι τὸ σχοινὶ μονὸ δὲ φθάνει, διπλὸ περισοῦει.

Ἡ λέξις διπλὸ ἐδῶ σημαίνει διπλωμένον, ὅποτε δηλαδὴ τὸ μήκος τοῦ σχοινίου γίνεται τὸ ἥμισυ. Χωριᾶνις δὲ ἐννοεῖται ἐδῶ οὐχὶ ὁ χωρικός, ἀλλ' ὁ ἀνόητος καὶ ἀμαθὴς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος τὴν χάριν καὶ καλωσύνην ἐκλιμβάνει ἠλαττωμένην, ὅταν αὐτὴν αὐξάνεται, καὶ ἀντιστρόφως.

129). Τὰ κερνῆς χάνεις, τὰ χρωστῆς πληρώνεις.

[Ἔσα κερνῆς τὰ χάνεις, ὅσα δὲ χρωστῆς πάντως θὰ τὰ πληρώσης].

Δηλαδὴ ὅσας περιποιήσεις καὶ ἂν κάμης εἰς τὸν δανειστὴν σου, οὐδὲν θὰ σοῦ φέρουν κέρδος, διότι τὸ πρὸς αὐτὸν χρέος σου μένει ἀκέραιον καὶ ἀπαιτητὸν.

130). Τὰ ὑστερὰ τιμοῦν τὰ πρῶτα.

131). Μὴ βλέπεις τί ἤμουνε, βλέπε τί εἶμαι.

Ἀμφότεραι αἱ παροιμίαι ἔχουσι τὴν αὐτὴν περίπου ἔννοιαν. Δηλαδὴ τὰ τελευταῖα ἀγαθὰ καὶ αἱ εὐτυχίαι δίδουν ἀξίαν καὶ εἰς τὰς προγενεστέρας ἀτυχίας καὶ τὴν ἀσημότητα.

132). Τὸ πολὺ τὸ θάρρος, ἀφαιρεῖ τὸ σέβας.

Λέγεται περὶ τῶν ἀναγῶγων ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἰς μὲν τοὺς συμπεριφερομένους πρὸς αὐτοὺς μεθ' ὑπερηφανείας δεικνύνται εὐπειθεῖς καὶ μετὰ σεβασμοῦ, ἐνῶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι πρὸς αὐτοὺς φέρονται μετ' εὐγένειαν καὶ συγκατάθεσιν, δεικνύνται ἀναιδεῖς καὶ αὐθάδεις καὶ χάνουσι τὸν πρὸς αὐτοὺς σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν.

133). Πές μου ποιὸν συναναστρέφουσαι, γὰ νὰ σοῦ πῶ ποιὸς εἶσαι.

134). Μὲ δ, τι δάσκαλο καθήσης, τέτοια γράμματα θὰ μάθης.

Ἀμφότεραι ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρχαίου «ὁμοῖος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει».

Ἐκ τῶν συναναστρόφων του ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ὁποῖος εἶνε, διότι ποτὲ καλὸς δὲν συναναστρέφεται κακοῦς.

135) Τῶν φρονίμων ὀλίγα.

Οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν ἀνάγκην πολλῶν λόγων, διὰ νὰ καταλάβουν τὸ ὀρθόν.

136). Τάχει ἡ μοῖρά μου γραμμίνα, ἀν παρέρχεται κανένα.

Ἔστιν εἰς ἕκαστον εἶνε πεπρωμένον, θὰ ἔλθῃ μετ' αὐτὸν τὸν θεῖον.

137). Ἄς μὲ ποῦν κυρὰ γαϊδάρα, Ὡς πον ναῦρον τὸνομά μου.

Περὶ τῶν ἀδιαφοροῦντων δι' ὅ,τι καὶ ἂν ἤθελε λεχθῆ ὑβριστικόν κατ' αὐτῶν παρὰ τῶν ἐλεγχόμενων ὑπ' αὐτῶν.

138). Ὁ Κάνεις—λάβεις δὲν ἀπέθανε.

Ἀνάλογον πρὸς τὸ «ὄ σὺ μισεῖς, ἐτέρῳ μὴ ποιήσης».

139). Πότε ὁ Γιάννης δὲν μπορεῖ, Πότε ὁ κῶλός του πονεῖ.

Περὶ τῶν προσποιομένων πάντοτε ἀρρωστίαν λόγῳ ψυγοπονίας.

140). Ὅπου πάγει ἡ κάρρα (ὁ κόραξ), Τὸν κῶλό της μαζὺ τὸν πέρνει.

Ἔστιν οἱ φαῦλοι εἶνε πανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ αὐτοὶ καὶ ἀδιόρθωτοι.

141). Ἐγὼ στραβῶνα καὶ πουλῶ, Καὶ σὺ βλέπε κι' ἀγόραζε.

Οἱ ἄνθρωποι δὲν πρέπει νὰ προσέχουν εἰς τοὺς ψευθεῖς λόγους, ἀλλὰ νὰ ἐξετάζωσι τὰ πράγματα. Ἀνάλογον πρὸ τὸ ἀρχαῖον :

«Νᾶψε καὶ μένας' ἀπιστεῖν».

= ἔσο πάντοτε ἄγρυπνος καὶ προσεκτικὸς καὶ μὴ λησμόνει τὸ ὅτι δὲν πρέπει νὰ πιστεύης πάντας καὶ εἰς ὅλα ἀνεξελέγκτως

142). Χαίρου, μάνα, τὸν ἕ(γ)μό σου, Καὶ ἀδελφὴ τὸν ἀδελφὸ σου.

Δηλαδὴ μέχρις ὅτου νυμφευθῆ ὁ υἱὸς καὶ ἀδελφὸς ἔχουσιν αὐτὸν οἱ οἰκεῖοι.

143). Ὅπου φυλάει τὰ νεύια του, ἔχει καλὰ γεράματα. Δηλαδὴ θὰ ζήσῃ πολὺ, ὅστις εἶνε ἐγκρατὴς κατὰ τὴν νεότητά του.

144). Ὅτι πατήρει τὸ κορμί, Τὰ φτῆει τὸ κεφάλι.

Πατῆρει=πάσχει.

145). Ἐβγα ἔξω καὶ πομπέψου, Κεῖμα μέσα καὶ πορέψου.

Ταυτόσημον τῷ «τὰ ἐν οἴκῳ μὴ ἐν δήμῳ».

146). Βάστα, γέρο, βάστα, Τὰ περασμένα ἄστα.

ἄστα=ἄφεςτα. Ἀσημόνησον τὸν παρελθόντα σπάταλον βίον καὶ ψύλαττε διὰ τὰ ὑστερινά.

ΣΟΦΙΑ Δ. ΖΑΛΟΥΧΟΥ

ΑἰΝΙΓΜΑΤΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΑ [Δακεδαίμονιακὰ]

11	Ἄσπρος κάμπος, μαῦρα γίδια.	(Τί εἶνε;)	20	Στὸ μέσον δυὸ βουνῶν σκοτώθηκεν ἡ κόρη.	(Τί εἶνε;)
12	Μαλλιά ἀπλῶνα, κουβάρια μαζόνω.	(Τί εἶνε;)	21	Κόκκινο καὶ μαλλιαρό, γὰ τοὺς κόλους εἶν' καλό.	(Τί εἶνε;)
13	Τὴν ἡμέραν μπούζου, μπούζου, καὶ τὴ νύχτα χάσκα χάσκα.	(Τί εἶνε;)	22	Πάει, πάει καὶ πίσω του τηράει	(Τί εἶνε;)
14	Τραβῶ τὴν ἀντρουλά μου, καὶ σκοῦζ' ἡΔημητρούλά μου.	(Τί εἶνε;)	23	Πάει, πάει καὶ πίσω δὲν τηράει.	(Τί εἶνε;)
15	Κούφιος πλάτανος βροντῆ μεγάλη.	(Τί εἶνε;)	ΣΠΑΡΤΗ ΑΡΙΣΤΟΤ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ		
16	Σχίζω, νίζω τὸ δεντρό, βρίζω νύφη καὶ γαμπρό, πεθερὰ καὶ πεθερό.	(Τί εἶνε;)	ΛΥΣΕΙΣ		
17	Ἄψυχος ψυχὴ δὲν ἔχει καὶ ψυχὴ τοῦ βάζου κ' ἔχει.	(Τί εἶνε;)	(Ἰδὲ σελ. 13 τοῦ α' καὶ 27 τοῦ β' τεύχους).		
18	Ὁ υἱὸς μου Κοντοδόωρος ἐλάφια καταβάζει.	(Τί εἶνε;)	1) Ρόζον. 2) ψαλιθιον. 3) μάμμη, καὶ υἱός (ἡ ἔγγονος). 4) οἰνοθάρελον. 5) ὠόν (αὐγόν). 6) σκάφη. 7) ἡλιακαὶ ἀκτίνας διὰ τῆς στέγης. 8) ζυγαριά. 9) αὐγόν (ἡ κόττα ἐπήδησεν ἀπὸ τῆς φωλεᾶς). 10) μύξα. 11) χαρτίον γεγραμμένον. 12) κολοκυνθιά. 13) ὑποδήματα. 14) κώδων ναοῦ. 15) τύμπανον. 16) κάρου. 17) λύγνος καὶ ἔλαιον. 18) τὸ κτένιον τὰς ψείρας. 19) βαρέλιον. 20) ψείρα ἐν μέσῳ ὀνόχων. 21) τάπης (ἀντρομιδα, χερᾶμι ἢ χράμι). 22) πέταλον ἵππου. 23) ῥέον ὕδωρ ἢ σφαίρα.		
19	Ὁ υἱὸς μου Χονδροδόωρος εἶνε δροσιά γεμάτος.	(Τί εἶνε;)			

Ο ΓΑΜΟΣ ΕΝ ΟΛΥΜΠΩ

[Πῶς ἐξακολουθεῖ τελούμενος ἐτι καὶ νῦν ἐν οἱς χωρίοις τοῦ ἀργήεντος Ὀλύμπου].

Ἐκείνη δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωσθῆ δημοτικόν τι ἥσμα λ. χ. ἢ παροιμία τις, ἀλλ' ἔχει σημασίαν καὶ νὰ ὀρισθῆ ποῦ φέρεται, ἂν εἶναι γενικόν καὶ πασίγνωστον ἢ ἐπιχωριάζει μόνον εἰς ἓνα τόπον ἢ ὀλίγους.

μὴ διαμένωσιν ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ, τότε, κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν τοῦ γάμου, μεγάλην συνοδεία συγγενῶν καὶ φίλων, ἐπίππων καὶ πεζῶν, ὀδηγεῖ τὴν νύμφην εἰς τὸ χωρίον ἐνθα κατοικεῖ

ὁ γαμβρός· ὅστις καὶ ἀναμένει αὐτὴν περιεστοιχισμένος ὑπὸ πάντων τῶν συγγενῶν καὶ φίλων.

(Συμ. E. M. Τὸ ἔθος τοῦτο κρατεῖ καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα μέρη τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐν δὲ τῇ Ἀκαρνανίᾳ ἐξέρχεται ὁμοία συνοδία εἰς προϋπάρχοντα εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν μετὰ πυροβολισμῶν.)

Μόλις δ' ὡς ἐπιβάνῃ τῆς νύμφης ἢ πομπῇ εἰς τὴν ὄφρυν τοῦ ὄρους, κ' εὐθύς ἐξέρχονται εἰς τὴν μεγάλην αὐλειον θύραν τοῦ γαμβροῦ οἱ γονεῖς περιβεβλημένοι τὴν ἐορτάσιμον στολὴν καὶ ἔχοντες ἐν μέσῳ τὸν υἱόν, τὸν ἐπίδοξον γαμβρόν.

Ἐπονται δὲ τότε αὐτοῖς, πρὸς τοῖς συγγενέσι καὶ τοῖς φίλοις, καὶ ἐννέα παλληκάρια («ἠΐθεοι» τοῦ Ὀμήρου), οἱ συνομήλικες ἀδελφοποιτοὶ τοῦ γαμβροῦ· ὧν ὁ εὐσταθέστερος κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς τὸ τετιμημένον ὀλομέταξον φλάμπουρον φέρον ἐν τῷ μέσῳ χρυσοκέντητον ἀνθοστειφὴν σταυρὸν καὶ γεγυμνωμένον ξίφος.

Γενομένων δὲ τούτων, ἰδοῦ προσέρχεται τῆς νύμφης ἢ πομπῇ καὶ παρατάσσεται ἐνώπιον αὐτῶν.

Ἡ νύμφη ἐπιβαίνουσα ἵππου λευκοῦ ἀπαστράπτει τῆς αὐγῆς τὴν λάμψιν καὶ τὴν δρόσον.

Ἄλλος τὴν λέγει μῆλον, ἄλλος τὴν λέγει ρόδον, κ' εἶναι σταῖς ἄλλαις κορασιαῖς, σὺν Ἐκκλησίᾳ στὴ χώρα.

[Τὰ ἔθνη τοῦ Ὀμήρου· ἢ τελετὴ τῶν δώρων καὶ οἱ χοροὶ παρθένων καὶ νέων].

Ἦδη πρόκειται νὰ ἐκτυλιχθῇ σκηνὴ μεγαλοπρεπὴς ἐξ ἐκείνων αἰτινες ἀναμνησκουσιν ἐποχὴν ὀμηρικῶν ἐθίμων, τρηθεντῶν μέχρι τοῦ νῦν ἀκράτων εἰς τὰ ἄβατα ἄλση τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοῦ Ἐλικῶνος.

Κατὰ ταῦτα τὰ ἔθιμα, ἄπερ «οὐδεὶς οἶδεν ἐξ ὄτου φάνη» ὁ πατὴρ τοῦ γαμβροῦ προσφέρει τῇ νύμφῃ τὰ ἔθνη, τούτεστι τὰ πολύτιμα δῶρα, ὅπως ἐξαγοράσῃ τὴν συγκατάθεσιν τῆς νύμφης, ὥστε νὰ γείνη σῆζυγος, κουριδίη ἄλοχος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Ὅλον τὸ χωρίον ἐπὶ ποδός.
Ἄλλ' ἐν τῇ ἑλληνικῇ φυλῇ οὐδεμία τοῦ βίου σπουδαία πράξις γίγνεται ἀνευ ρυθμοῦ καὶ μέλους. Διότι ἢ ἑλλ. ψυχὴ εἶναι ποιήσεως ἔστι· τὰ δῆματα δὲ ταύτης τῆς φυλῆς καθοδηγεῖ τὸ σ'μπλεγμα τῶν χαρίτων, καὶ ρυθμίζει τῶν ἰοπλοκάμων Μουσῶν ἢ μελιθθογγος φῶδῃ.

Ἐννέα παρθένοι ἀμωμήτου ἀγνότητος καὶ κάλλους ἐπεράστου κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐννέα Μουσῶν ἴστανται πρὸ τοῦ λευκοῦ ἵππου, ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει ἢ νύμφη, ἔτοιμοι ν' ἀντιφωνήσωσιν εἰς τὸ ἕσμα τῶν ἐννέα παλληκαρίων, φίλων τοῦ γαμβροῦ.

Οὗτοι ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ γαμβροῦ παρακαλοῦσι τὴν νύμφην νὰ ἀφιππεύσῃ ψάλλοντες τοὺς ἐξῆς τροχαίκοις στιχοῦς, οὓς αὐλητῆς τῶν ἀριστῶν συνοδεύει συναυλῶν τοῖς χορευταῖς κατὰ τὸν ὑπορχηματικὸν τρόπον τοῦ παλαιοῦ Πρατίνου τοῦ Φλιασίου.

— Πέζα, ρόδο, πέζα, μῆλο, πέζα, δροσερὸ σταφύλι.

Εἰς τούτους ἀντάδει ὁ χορὸς τῶν παρθένων ὡς ἀπὸ μέρους τῆς νύμφης.

— Ἄν πεζεύω, καμαρώνω· χάρισμα μεγάλο θέλω.

Τότε ὁ χορὸς τῶν ἀνδρῶν ἀποτείνεται πρὸς τὸν πενθερὸν λέγων·

— Τάξε, πεθερέ, τῆς νύμφης δυὸ ἀμπέλια δυὸ χωράφια.

Τάξει ὁ πεθερός, ἀλλ' ὁ χορὸς τῶν παρθένων δὲν ἀρκεῖται καὶ ζητεῖ καὶ ἄλλα ἕδων·

— Ἄν πεζεύω καμαρώνω κ' ἄλλο χάρισμα γυρεύω.

Καὶ ἀφοῦ ὁ πεθερός τάξη καὶ ἄλλα πολλά, τότε παροτρύνεται ὑπὸ τοῦ χοροῦ νὰ εὐχηθῇ τοῖς μελλονύμφοις καὶ καλλιτεκνίαν, συνιστάμενην ἐκ πέντε υἱῶν καὶ μιᾶς θυγατρὸς, ἥτις εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων, τῶν κατ' ἐξοχὴν τέκνων τῆς φύσεως, ἐλέγετο **Μηλίτσα**. Ἄδει δὲ ὁ χορὸς τότε·

— Τάξε, πεθερέ, τῆς νύμφης πέντε υἱοὺς καὶ μιὰ Μηλίτσα.

Καὶ ἀφοῦ εὐχηθῇ καὶ ταῦτα ὁ πενθερός, τότε ὁ τῆς νύμφης χορὸς ἐν θριάμβῳ ἄδει·

— Τώρα πλέον ξεπεζεύω κ' ἔχε γειά, γλυκερά μου μάνα.

Πάντα δὲ ταῦτα τὰ ταξίματα, γεγόμενα εἰς ἐπίκουρον ὄλης τῆς ὀμηγύρεως, ἐπέχουσι τόπον συμβολαίου ἀπαραβάτου.

[**Μέλι καὶ ἀμύγδαλα**]. Ἀφοῦ δὲ ξεπεζεύσῃ ἢ νύμφη, τότε πλησιάζουσιν οἱ γονεῖς τοῦ γαμβροῦ προσκομίζοντες μικρὸν μὲν ἀλλὰ καλλιτεχνικώτατον χρυσοῦν δοχεῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι μέλι καὶ ἀμύγδαλα, καὶ παροτρύνουσιν αὐτὴν νὰ γευθῇ δηλοῦντες διὰ τούτου ἢ ὅτι τὸ στόμα τῆς νύμφης πρέπει νὰ ἀποστάξῃ μέλι, ἢ ὅτι τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ γαμβροῦ θὰ εἶναι πρὸς αὐτὴν γλυκὺ ὡς τὸ μέλι.

[**Εἰς τὸν ναὸν**] Τελέσασα δὲ καὶ ταῦτα παραδίδεται τῷ νυμφίῳ, ὅστις, καθ' Ὀμηρον, «πρὸς ἀπερείσια δῶρα» παραλαμβάνει καὶ ὀδηγεῖ αὐτὴν εἰς τὸν ναὸν, ὅπου τελεῖται τὸ μυστήριον. Μετὰ δὲ τὴν ἐπιστροφήν ἐκ τοῦ ναοῦ ἐξελιθίζεται ἄλλη σκηνή.

[**Πρὸ τῆς οἰκίας. Τὸ ρόϊδον. Τὸ ἕσμα τοῦ κλήματος**]. Ἡ νύμφη διελθοῦσα τὴν αὐλειον θύραν καὶ εἰσελθοῦσα ἐντὸς τῆς αὐλῆς ῥίπτει ρόϊδον, τοῦ ὁποίου οἱ κόκκοι διασκορπίζονται πρὸς πάντα τὰ μέρη τοῦ οἴκου.

Ἐθεωρεῖτο δὲ τοῦτο σημεῖον εὐτυχίας.

Καὶ μετὰ τοῦτο, ὁ χορὸς τῆς νύμφης καὶ ὁ χορὸς τοῦ γαμβροῦ στάντες ἀντιμέτωποι καὶ ἔχοντες ἐν μέσῳ τὴν νύμφην καὶ τὸν γαμβρόν ἀντιψάλλουσιν τὸ τραγοῦδι «τοῦ κλήματος» ὅπερ εἰκονίζει καλλιπαιδα καὶ εὐδαίμονα οἰκογένειαν, ἢν ὁ Δαβὶδ ἀποκαλεῖ «ἀμπελὸν εὐκλνματοῦσαν».

Τὸ μελύδριον δὲ τοῦτο βραχύτατον ὄν ἐχει οὕτω :

Τὸ κλήμα ποῦ εἶναι στήν αὐλή,
ἔταν ἀνθῆ καὶ λουλουδιῇ,
ἔταν ἀνθῆ καὶ λουλουδιῇ,
ὄλη τῇ γειτονιά μουσῆ.

I. Θ. Σακελλαρίδης

ΤΟ ΜΑΝΤΗΛΙ

- Τί Συμβολίζει τὸ μαντήλι τὸ ὁποῖον φορεῖ ἢ κόρη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.
- Μαρία ἢ Μεσολογγίτιςσα.

[*Ἱστορικὴ παράδοσις, ὡς ἀφηγήθη αὐτὴν ὁ στρατηγὸς Ναστούλης Δαγκλῆς ἐκ Σουλίου, ὅστις μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ Λάμπρου Τζαβέλλα καὶ ἄλλων 7 νέων Σουλιωτῶν διετέλεσαν ὄμηροι τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἐν Ἰωαννίνοις ἐπὶ ὑποταγῇ τοῦ Σουλίου. Ὅστις ἦτο λίαν φιλακόλουθος, ὡς ὅλοι οἱ ἄνδρες τοῦ ἀγῶνος, οἵτινες διὰ τῆς πίστεως ἐγένοντο κρατεροὶ ἐν ταῖς μάχαις. Διετέλεσε δὲ καὶ ἀναγνώστης τῆς ἐκκλησίας ἀναγινώσκων τὰς προφητείας καὶ ἀπαγγέλλων τὸν Ἀπόστολον ἐν τῇ Ἀγ. Παρασκευῇ τοῦ Σουλίου. Ὑψηλὸς τὸ σῶμα· ἐφόρει πάντοτε ἀμέμπτως τὴν ἐθνικὴν φουστάνιλλον. Ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 1879 ἐν Ἀθήναις].*

X. B.

Ἐν τοῖς ἦθεσι τοῦ Ἑλλ. ἔθνους τὸ μαντήλι τὸ ὁποῖον φορεῖ ἢ κόρη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θεωρεῖται ὡς σύμβολον οὐ μόνον τῆς παρθενικῆς ἀγνότητος, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἢ κόρη δὲν ἀνήκει ἀκόμην εἰς μυστήρια.

Ὅτε δὲ τις τῶν νέων κατῶρθου νάποσπασθ τὸ μαντήλιον ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς κόρης, τότε αὕτη ἐνομιζέτο ὅτι ἀνήκει ἤδη ὡς μυστῆ τῷ νέῳ ἐκείνῳ.

Πόσα καὶ πόσα δράματα ἐγένοντο καὶ γίνονται ἔτι καὶ νῦν ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἐθίμου τούτου μαρτυροῦσι τὰ πρόσφατα ἔτι θύματα τοῦ Μίχα, ἅτινα πρὸ 5 ἐτῶν ἐσφαγιάσθησαν ἐν Μενιδίῳ διὰ τὴν ἀπιστήσασαν κόρην.

Σημειώτερον δὲ ὅτι ἄλλο δέσιμον διὰ μαντηλίου τῆς κεφαλῆς ἔχουσιν αἱ παρθένοι, ἄλλο αἱ μεμυστευμένοι, καὶ ἄλλο αἱ ὑπανδρῶν.

— **Τὸ μαντήλι Μαρίας τῆς Μεσολογγίτιςσας.**

Ἅτι δὲ τὸ μαντήλι τὸ χρυσοκέντημένον τῆς κόρης ἐδήλου τὴν παρθενικὴν ἀγνότητα, μαρτυρεῖ ἢ ἐξῆς συγκινητικῆ σκηνῆ ἢ γενομένη ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου κατὰ τὸ 1826, κατὰ τὴν ὡς ἄνω θουλουμένην παράδοσιν.

Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου πᾶσα προμήθεια τροφίμων εἶχεν ἐκλείπει. Οἱ δὲ κάτοικοι, ἀφοῦ κατεβρόχθησαν καμύλους, ἡμίονους καὶ ὄνους, ἔζων μόνον με σίτον καὶ αὐτὸν μὴ ἀλεσμένον. Ἄλλ' ἤδη πρὸ 15 ἡμερῶν δὲν εἶχαν ἴδῃ ἄρτον· τὰ δὲ σιτηρέσια τῆς ἡμέρας κατεδιδάσθησαν εἰς δράμια 50 καὶ τελευταῖον εἰς 30.

Ὁ Μιαούλης ἐπεφάνη μὲν αὐτῆς εἰς τὸν ὄριζοντα πρόθυμος νὰ τροφοδοτήσῃ τὴν πόλιν,

ἀλλὰ 57 τουρκικαὶ φρεγάδες, δρόμωνες καὶ πάρωνες ἀντιπαρετάχθησαν κατ' αὐτοῦ ἐν τῷ πελάγει. Οἱ ἀθάνατοι ναῦται τῆς Ὑδρας καὶ τῶν Σπετσῶν ἠγωνίσθησαν, ὡς πάντοτε, ἀπέβη δ' ὄμως ἀδύνατον νὰ παρεισδύσωσι. Πᾶσα λοιπὸν ἐλπὶς ἀπὸ θαλάσσης ἐχάθη. Τότε δ' ἐν τῇ ταυτῇ ἐλλείψει τῶν τροφῶν ἕκαστος τῶν πολιορκουμένων μετήρχετο πάντα τρόπον εἰς ἐξεύρεσιν καὶ τῆς ἐλαχίστης θρεπτικῆς οὐσίας· οὐδὲν γὰρ κίνηρον γαστρὸς κατὰ τὸν Ὀμηρον. Καὶ εἰς ταύτην λοιπὸν τὴν ἐπιτακτικὴν κραυγὴν τῆς γαστρὸς ὑπέικουσαι γυναῖκες τινες Μεσολογγίτιςσαι, ἐξῆλθον ὀλίγον πέρα τῶν ὀχυρωμάτων ἵνα συλλέξωσι χόρτα.

Ἄλλὰ μία ἐξ αὐτῶν, ἢ Μαρία, ἢ νεωτέρα καὶ τολμηρότερα προύχουσαν ἀνύποπτος ὀλίγον περαιτέρω ἰδοῦσα ἀφθονίαν χόρτων.

Τούρκος δὲ τις τῶν φρουρῶν παραφυλάξας ὄρημν τότε καὶ συλλαβὸν ἀπάγει αὐτὴν πρὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Τούρκων.

Τὸ γεγονός ἐφθίσεν εἰς τὰ ὄτα τοῦ Ἰμβραήμ πασᾶ τοῦ πολιορκουμένου τὴν πόλιν. Οὗτος διατάσσει ἵνα ἢ ταλαίπωρος Μαρία ἐγκλεισθῇ εἰς τὸ χαρέμι του· ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἐκεῖ δ' ἐγκλεισθεῖσα ἀπώλεσε τὴν παρθενικὴν ἀγνότητα.

Παρῆλθον 15 ἡμέραι καὶ ἢ μάνα καθὼς καὶ ὁ μυστήριος τῆς μάτην ἐρευνῶσι τὰ περὶ προσπαθούσας νὰ μάθωσι τι περὶ τῆς Μαρίας.

Ἄλλ' ἢ Μαρία εὐροῦσά ποτε καιρὸν κατῶρθωσε νὰ δραπετεῦσῃ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ πασᾶ. Αἰσχυνομένη ὅμως δι' ὅ,τι ἐπαθε, δὲν ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, οὐδὲ νάτενίσῃ τὸν ἀρραβωνιστικόν. Καὶ διὰ τοῦτο «τ' ἀπόσκια περπατεῖ, τάπόζερβ' ἀγναντεύει» κατὰ τὸν ποιητὴν.

Ἄλλὰ τὴν Μάνναν δὲν ἀφίνει ὁ πόνος νὰ ἴσυχάζῃ. Καὶ ὡς τρελλὴ εἰς τὰς ἐξοχὰς ἡμέραν καὶ νύκτα τρέχει, ὅπου ἐλπίζει νὰ συναντήσῃ ἴσως τὴν λυγρὴν τῆς θυγατέρα.

Μίαν αὐγὴν ἀτενίζουσα πρὸς μίαν δυστάδα κλάδων, εἶδε νὰ σαλεύωνται τὰ φύλλα· καὶ μέγα ἀπὸ τὰ φύλλα εἶδε νὰ προβάλλῃ τῆς Μαρίας ἢ χλωμὴ μορφή.

— Ἐσὺ εἶσαι Μαρία ;

— Ἐγὼ εἶμαι, Μάννα μου.

— Παιδί μου, πῶς μαράθηκες ἔτσι ;

— Ρώτησε τὸ τριαντάφυλλο, μανοῦλά μου, γιατί μαράίνεται τὸ φθινόπωρο ;

Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ῥίπτεται εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς, πρὸς ἢν ἐξηγεῖ τὸ πάθημά της καὶ τὴν συμφορὰν, ἄδουσα τὸ ἐξῆς ἀλληγορικὸν τραγοῦδι·

Τίνος νῆ πῶ τὸν πόνο μου, τὸ μαῦρο μυστικὸ μου ;

Ἡ κάθε μου ἀναπνοή εἶν' ἕνας στεναγμὸς μου.

Ἐχασα τὸ μαντήλι μου τὸ χρυσοκέντημένο.

Πές μου, Μανοῦλά μου γλυκεριά, ἢ δόλια τί θὰ γένω ;

Σκοίνιασε τ' ἀστὲρι μου, βασίλευσε τὸ φῶς μου,

Ἐναι φωτὴ τὸ δάκρυ μου, καμίνι ὁ στεναγμὸς μου.

I. Θ. Σακελλαρίδης

«Τὸ Μουσικὸν Παράρτημα καὶ τὰ Δημοτικὰ Ἄσματα», ἐνεκεν ἀλλαγῆς τοῦ τυπογραφείου, θὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸ ἐπόμενον τεύχος τῆς «Ε. Μουσῆς».

Ο ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ «Ε. ΜΟΥΣΗΣ»

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ο κ. Σπ. Σαμάρας, πρόεδρος τοῦ Β' τμήματος τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἡμετέρου Ε. Μ. Συλλόγου μετὰ διαμονὴν τριῶν μηνῶν ἐνταῦθα, χάριν τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ἐνταῦθα Δημοτικοῦ Θεάτρου, ἀπῆλθεν εἰς Μιλάνον τῆς Ἰταλίας, ὅπου διαμένει ὀριστικῶς.

Ο κ. Ἰωάννης Θ. Σακελλαρίδης, μέλος τοῦ Α' τμήματος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἀπὸ τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Εθνικῆς Μουσῆς» ποιεῖται ἑναρξιν τῆς μεθ' ἡμῶν συνεργασίας αὐτοῦ. Ἀπὸ τῆς νεανικῆς αὐτοῦ ἡλικίας ψάλλων ἐν κεντρικοῖς ναοῖς τῆς πρωτεύουσας καὶ διδάσκων εὐδοκίμως ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἐξέθρεψε μουσικῶς γενεὰν ὅλην ἑλληνοπαίδων, τὸν ἴδιον δ' αὐτοῦ οἶκον κατέστησεν ἄντρον τῶν Μουσῶν.

Τὴν ἀρτίαν αὐτοῦ μουσικοφιλολογικὴν μόρφωσιν πεποιθήμεν ὅτι δεόντως θὰ ἐκτιμῆσωσιν οἱ ἀναγνώσται τῆς «Εθνικῆς Μουσῆς» ἐκ τῶν ποικίλων μουσικοφιλολογικῶν θεμάτων καὶ τῶν δημοτικῶν ἁσμάτων, τὰ ὅποια τακτικῶς ἀπὸ τοῦδε θὰ δημοσιεύωνται τῇ συνεργασίᾳ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφράστου Ι. Σακελλαρίδου, μουσικοσυνθέτου, μέλους καὶ τούτου τοῦ β' τμήματος τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ε. Μ. Συλλόγου. Εἶνε δὲ καὶ οὗτος ἐκ τῶν πολλὰκις ὑβρισθέντων ὑπὸ τῆς γνωστῆς ξυνοριδῆς τῶν ἱεροψαλτῶν.

Ἡ Κα Ἀρτεμὶς Κυριακίδου, ὑψίφωνος προσηγοφείσα τελευταίως εἰς τὸν ἐν τῷ ἐνταῦθα Θεάτρῳ τοῦ Συντάγματος Ἑλληνικὸν Μελοδραματικὸν Θίασον, ἔδωκε νέαν ζωὴν εἰς αὐτόν. Τὸ θέατρον πάντοτε πλήρες. Οἱ θεαταὶ πλειστάκις μέχρι τοῦδε ἐνθουσιωδῶς

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπετελέσθη διὰ τὴν μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1910 συνοδικὴν περίοδον ὑπὸ τῶν νέων μελῶν τῶν σεβασμ. Ἐπισκόπων Σύρου καὶ Τήνου κ. Ἀθανασίου Λεβεντοπούλου καὶ Σταγῶν καὶ Τρίκκης κ. Ἀνθίμου Παντελάκη καὶ τῶν παλαιῶν Ἠλείας κ. Δαμασκηνοῦ Σπηλιωτοπούλου καὶ Πατρῶν κ. Ἀντωνίου Παράσχη.

Διωρίσθη δὲ παρ' αὐτῆ βασιλικὸς ἐπίτροπος ὁ κ. Ἀλ. Κολυβάς.

Ἐξετάσεις Ἐκκλησιαστ. Μουσικῆς Σχολῆς.

Τῇ 3 Αὐγούστου ἐ.ε. ἐγένοντο αἱ ἐτήσιαι ἐξετάσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἑλλη-

νικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου «Ἁγίου Ἰωάννου ὁ Δαμασκηνός», τῆς διευθυνομένης ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Ἀνδρέου Β. Τσικνοπούλου, τυγχάνοντος καὶ προέδρου τοῦ Συλλόγου τούτου.

τὴν ἐχειροκρότησαν ὡς Ζιλδαν (Ριγολέττος), Μαργαρίταν (Φάουστ) Μιρρέλλαν (Μιρέζι) καὶ Λουκίαν.

Ο κ. Νικόλαος Κόκκινος, ὁ δημοφιλὴς συνθέτης τῶν ἁσμάτων λαϊκῶν ἁσμάτων τὰ ὅποια ὁ λαὸς αἰσθάνεται καὶ ἀγαπᾷ πολὺ, ἀφίκετο ἐκ Σμύρνης, ὅπου ἐπὶ τρίμηνον διέμενε καταγορευθεὶς τοὺς Σμυρναίους διὰ τῆς ὑπὸ τὴν διευθυσίν του Μανδολινάτας καὶ χορωδίας.

Ο κ. Κωνσταντῖνος Μπίρης, δικηγόρος καὶ ἐπὶ 12ετίαν εὐδοκίμων ἱεροψάλτης ἐν τῷ ἐνταῦθα ναῷ τῶν Ἁγίων Ἀσωμάτων, ἐκτιμώμενος διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν του καὶ ἀγαθόμενος παρὰ τῶν συναδέλφων του διὰ τὴν ἀμεμπτον συμπεριφορὰν του, ἐξελέγη πρῶτος Σύμβουλος τοῦ κατ' αὐτὰς ἰδρυθέντος «Συνδέσμου Ἱεροψαλτῶν», προεδρεύων τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ ἐξάμηνον, μέχρι τέλους προσεχοῦς Μαρτίου, κατὰ τὸ καταστατικόν. Συγχαίροντες αὐτῷ ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ εὐχόμεθα ἀγαθὴν τὴν δρᾶσιν του.

Πρώτη ὑπόθεσις, ἣτις ὑπεβλήθη εἰς τὸν Σύνδεσμον καὶ ὑπὲρ ἧς οὗτος ἐκάλεσε τὸ Συμβούλιον εἰς συνεδρίαν, ἦτο ἡ μεσολάθησις παρὰ τῷ κ. Δημάρχῳ, ὅπως ἀνακληθῆ, εἰ δυνατόν, ἡ ἀπόφασις τῶν ἐπιτρόπων τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγ. Θεοδώρων περὶ ἐλαττώσεως τοῦ μισθοῦ τοῦ δεξιοῦ ψάλτου κ. Ἰω. Θ. Τσώκλη ἀπὸ δραχ. 90 εἰς δραχ. 20 γενομένη ἐπὶ σκοπῷ νὰ ἐξαναγκάσωσιν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ.

Εἰς τὸ διάβημα τοῦτο προσέβησαν οἱ ἐπίτροποι οὗτοι, ἐπειδὴ ἠρνήθη ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης νὰπολύτη αὐτόν ἐπὶ ἀνεπαρκείᾳ, ὡς ἰσχυρίζονται οὗτοι.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐξετάσεων τούτων ὁ κ. Τσικνοπούλος ἀπήγγειλεν, ὡς συνήθως, λόγον περὶ τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καθ' ἣν ἐν παρεκβάσει ἐξεφράσθη κάπως μετὰ πικρίας καὶ δριμύτητος περὶ τινῶν συναδέλφων του, συκοφαντούντων χαίροσκάκις αὐτόν, καὶ περὶ τῶν ἀρμοδίων, οἵτινες ἐπὶ δύο ἔτη τώρα δὲν τῷ δίδουσι θέσιν ἱεροψάλτου ἐν τινὶ Ἐκκλησίᾳ. Ὡσαύτως ἐν παρεκβάσει τοῦ λόγου αὐτοῦ ὠμίλησε καὶ περὶ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐμ-

φανισθειῶν πνευματικῶν εἰκόνων, ὧν τὴν ἐμφάνισιν, πολλοὶ τῶν παρευρεθέντων μαθητῶν του ἐπεβεβαίωσαν. Ἐν τέλει δ' οὗτος ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ τὰ περὶ τῆς ἐπικουρῆσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, περὶ οὗ λόγος πολὺς ἐγένετο ἄλλοτε ἐν τῷ τύπῳ, ἀδιαφορῶν διὰ τὰ σκώματά τινων.

Ἡ διευθυνομένη παρ' αὐτοῦ Σχολὴ αὕτη λειτουργεῖ, ὡς εἶπεν, ἀπὸ 23 ἐτῶν καὶ εἶνε αὕτη ἐκείνη ἡ ὁποία ἰδρύθη ἔκτοτε (1888) ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Χρ. Βλάχου ἐν τῷ ἐνταῦθα Βαρβακείῳ, ὑπουργικῆς ἀδείας.

Ο κ. Τσικνοπούλος ἔκτοτε ἀδιαλείπτως, ἀφιλοκερδῶς καὶ μετὰ φανατισμοῦ ἐργαζόμενος πρὸς διάδοσιν τῆς παρ' ἡμῖν ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἀνευ οὐδεμιᾶς ἐνισχύσεως, ὕλικῆς ἢ ἠθικῆς, ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων, τυγχάνει ὁμολογουμένως ἀξίος μείζονος προσοχῆς καὶ τινος ὑποστηρίξεως παρ' αὐτῶν καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσα τὰ ἀποτελέσματα τῆς Σχολῆς ταύτης εἰσὶν ἀναλόγως ὑπέρτερα, νομίζομεν, τῆς ἄλλης τῆς ἐν τῷ Ὁδεῖῳ, μάλιστα ὡς αὕτη λειτουργεῖ σήμερον ὅλως ἀθαιρέτως, ἀνεξελέγκτως καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ πλημμελῶς, καὶ ἧς ἰδιᾶζον χαρακτηριστικόν εἶνε ὁ ἐξεζητημένος θόρυβος μετὰ τῆς ἀπαραιτήτου αὐτοδιαφημίσεως τοῦ ἐν αὐτῇ μόνου διδάσκοντος.

Αἱ ἐξετάσεις τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας. Τῇ 13 Ἰουνίου ἐ.ε. ἐγένοντο αἱ ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῆς «Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας» ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτῆς.

Τὴν ἐξεταστικὴν ἐπιτροπὴν ἀπετέλουν ὁ Διευθυντής κ. Ν. Λάβδας, ὁ κ. Ι. Νικολάρας, τὸ Διοικ. Συμβούλιον καὶ ἡ Πρόεδρος τῆς ἐκ Κυριῶν Ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς κ. Ἐλ. Πάλλη, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Ἑλλήνου μουσουροῦ κ. Σπ. Σαμάρα.

Ο κ. Νικολάρας δι' ὀλίγων ἐπέλεξε τὸ ἐγχώμιον τῆς μουσικῆς καὶ ἰδίως τῶν δύο ποιητικῶν ὀργάνων μανδολίνου καὶ κιθάρας, ὡς ὀργάνων ἐλκόντων τὴν νεολαίαν πρὸς τὴν μουσικὴν. Ὁ ἀντιπρόεδρος κ. Ἰπποκράτης Καραβίας ἐκλείσει τὴν ὠραίαν αὐτὴν μουσικὴν ἐορτὴν μετ' ἑνα ὠραῖον λόγον, ἡ κατακλείει τοῦ ὁποίου ἦτο ὠραῖος ὕμνος πρὸς τὸν δημιουργὸν τῆς Μανδολινάτας κ. Ν. Λάβδαν καὶ ἡ ἀπονομὴ εὐχαριστιῶν πρὸς τοὺς καθηγητὰς τῆς Σχολῆς καὶ πρὸς τὸν Ἑλληνα μουσουροῦ κ. Σαμάρα, οἵτις ἐλάμπρυνε διὰ τῆς παρουσίας του, τὴν ἐορτὴν.

Οἱ ἀριστεύσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν οἵτινες ἐξετέλεσαν δυσκολωτάτας συνθέσεις τελειώσαντες μετ' ἧς «σερναδαν τοῦ Ἀρλεκίνου» τοῦ κ. Σαμάρα εἶνε οἱ ἐξῆς :

Τάξις προκαταρκτικῆς : Χρῆστος Ἀπέργης, Ν. Παπασταυρῶς (μανδολίνον),

Τάξις Α'. Τάσος Ἀντωνόπουλος (μετ' ἐπαίνου), Ν. Κουτρομπῆς, Σάββας Κέντρος, Χ. Βερνάρδου Ἐλένη Βαρβεροπούλου, Μίρη Νικολοπούλου, Μαρία Μπάκα (μανδολίνον), Αἰμίλιος Λουμπιέ (κιθάρα).

Τάξις Β'. Δημ. Δούνης (μανδολίνον), Τάσος Λεωτσάκος (κιθάρα), μετ' ἐπαίνου ἀμφότεροι.

Τάξις Γ'. ἀριστεύσαντες μετ' ἐπαίνου : Φωφὼ Βλαβιανοῦ, Μιλτιάδης Ξένος (μανδολίνον). Γ'. Γεωμπερὲς (μανδολα). Ὅλος δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξετασθέντων μαθητῶν καθ' ὅλην τὴν ἐβδομάδα ἀνήλθεν εἰς 164 μαθητὰς καὶ μαθητριάς.

Ὁ πρίγκιψ Μᾶξ ἀφορμὴ αὐτοδιαφημίσεως. Ὁ ἐπὶ δεκαήμερον παρεπιδημήτας ἐνταῦθα πρίγκιψ

Μᾶξ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Σαξωνίας καὶ καθηγητῆς τῆς θεολογίας ἐν τῷ Ἑλβετικῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Φριδούργου καὶ φιλοξενούμενος παρὰ τῇ Κα Ριανκούρ, ἐπεσκέφθη ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ τὰς ἐνταῦθα ἀρχαιοτήτας, ὡς καὶ τὰς κυριώτερας ἐξ αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, διὰ τὰς ὁποίας ἐξέφρασε τὸν θαυμασμόν αὐτοῦ. Ἀκριβῶς τοιαύτην εἰδησιν, σχεδὸν αὐτολεξεῖ, ἀνέγραψαν καὶ αἱ ἐνταῦθα ἐφημερίδες (ὄρα καὶ «Ἀθήνας» τῆς 29 Σεπτ. ἐ.ε.).

Ἐτυχεν ὅμως οὗτος νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὸ ἐνταῦθα Ὁδεῖον καὶ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας τινὰς περὶ τοῦ σημειογραφικοῦ συστήματος τῆς παρ' ἡμῖν ἐν χρήσει βυζαντινῆς μουσικῆς. Καὶ ὅμως ἡ ἀπλή αὕτη ἐπίσκεψις τοῦ πρίγκιπος διεστράφη εἰς κωμικὴν αὐτοδιαφήμισιν τοῦ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ διδάσκοντος ἱεροψάλτου διὰ τοῦ ἐξῆς ἀνακοινωθέντος, ὑπ' αὐτοῦ τούτου συνταχθέντος (διότι δὲν πιστεύομεν νὰ τὸ συνέταξεν ὁ πρίγκιψ ἢ ἡ κυρία Ριανκούρ, ἀφοῦ ἦσαν μόνον οἱ τρεῖς τῶν) καὶ δημοσιευθέντος ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ἐμπρός».

Ἡ διάλεξις τοῦ κ. Ψ. Ὁ παρεπιδημῶν ἐνταῦθα πρίγκιψ Μαξιμιλιανὸς παρέστη μετὰ τῆς κυρίας Ριανκούρ εἰς τὴν ὅλως ἰδιαιτέραν διάλεξιν τοῦ κ. Ψ. περὶ τῆς ἐξελέξεως τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιωτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον. Ἡ διάλεξις αὕτη, ἣτις ἐγένετο κατόπιν ἰδιαιτέρας παρακλήσεως τοῦ πρίγκιπος, εἶχε τὸ περιεργον ὅτι ἐγένετο μόνον ἐνώπιον δύο προσώπων, τοῦ πρίγκιπος Μαξιμιλιανοῦ δηλαδὴ καὶ τῆς κομῆσσης Ριανκούρ.

Ὁ κ. Ψ. διεχειρίσθη τὸ θέμα μετὰ περισσῆς εὐφραδείας, διακοπόμενος συχνότατα ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος, ἀποστεινόντος αὐτῷ διαφόρους ἐρωτήσεις ἀποδεικνυσάσας αὐτὸν γνώστην τῆς τε βυζαντινῆς μουσικῆς ὡς καὶ τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης.

Ἐκ τοῦ ὡς ἄνω ἀνακοινωθέντος δὲν καθίστατο, ὡς εἶχες, γνωστὸν εἰς τὸ κοινόν, ὁποίας τινὰς πληροφορίας ἐζήτησεν ὁ πρίγκιψ Μᾶξ (περὶ τούτου δὲν προέκειτο), ἀλλ' ὅτι ἐζήτησεν ἰδιαιτέραν διάλεξιν, καὶ ὅτι κατ' αὐτὴν ὁ διδάσκαλος διεχειρίσθη τὸ θέμα (;) μετ' εὐφραδείας, (καὶ οἷας εὐφραδείας ;)...περισσῆς !... Ὅπερ ἔδει δεῖξαι.

Καὶ ἄλλοτε ἐκάμομεν μείαν περὶ τῆς καταχρήσεως τοῦ θορύβου καὶ τῆς αὐτοδιαφημίσεως τοῦ διδασκάλου τούτου ἐπὶ σκοπῷ μετανοίας ἀλλ' εἶνε, φαίνεται, ἀκατάσχετος πρὸς τοῦτο ἡ τρυφερά αὕτη ἀδυναμία του.

Ἰδρυσις Συνδέσμου ἱεροψαλτῶν ἐν Ἀθήναις. Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Θεοκλήτου, μερμυώντος ἀξιοπαίανος περὶ τῶν κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν του ἱεροψαλτῶν, ἰδρῦθη Σύνδεσμος Ἱεροψαλτῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Ρωμανὸς ὁ μελωδός», σκοπῶν τὴν ἀμοιβαίαν συνδρομὴν καὶ περιθαψίν αὐτῶν. Μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ Καταστατικοῦ ἐξελέγη ἐξαμελὲς διοικητικὸν συμβούλιον ἐπὶ τριετίαν, ἐκάστου συμβούλου διευθύνοντος καθ' ἐξάμηνον καὶ κατὰ σειράν ἐπιτυχίας ὡς ἐξῆς.

Ἐπὶ 85 ψηφοφορησάντων ἔλαβεν ἐκάστος ψήφους.

Κωνστ. Μπίρης δικηγόρος	63
Ν. Κανακάκης	57
Θεμιστοκλῆς Πολυκράτης	55
Ἰωάννης Σακελλαρίδης	53
Ἀναστάσιος Φιλίππου	41
Κωνστ. Χριστόπουλος	40

Πρὸς τούτοις ἐξελέγησαν

Ταμίης ο κ. 'Ιάκωβος Δεκαβάλλας διὰ ψ. 82.

Γεν. Γραμματεὺς ο κ. 'Ιω. Φιλιππίδης διὰ ψ. 41 καὶ
Εἰδικὸς Γραμματεὺς ο κ. Κ. Λίβας διὰ ψ. 40.

Κατὰ τὴν ἱδρυσιν τοῦ Συνδέσμου καὶ τὰς ἀρχαιε-
σίας αὐτοῦ διεπράχθησαν πολλὰ τὰ ἀτοπα καὶ ἀναξιο-
πρεπῆ, διὰ τὰ ὅποια κατεψηφίσθη ὑπὸ τῆς Συνε-
λεύσεως ὁ ἐργάτης αὐτῶν, ὁ πολὺς ἐκδότης τῆς Ψαλ-
τικῆς Ἐφημερίδος καὶ ψάλτης τῶν Ἁγίων Θεοδώρων,
εἰς ὃν ἀπεδόθησαν τοῦτα. Συνελήφθησαν δ' ἐπ' αὐτο-
φώρῳ φίλοι τοῦ ῥίπτοντες καὶ . . . πλαστά! ἀκόμη
ψηφοδελτία ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς του ὡς Γ. Γραμματέως.

Οἱ γνωρίζοντες καλῶς τὸν ἄνδρα οὐδόπως παρε-
ξενεούθησαν διὰ τὰ μέσα, εἰς ἃ κατέφυγε. Καὶ ὅμως
μετ' αὐτοῦ συνειργόσθη καὶ ὁ κ. Ν. Κανακάκης.
Ἀπίστευτον, ἀλλ' ὅμως ἀληθές.

Δημοτικὸν θεᾶτρον Ἀθηνῶν. Αἱ ἐπισκευαὶ
τοῦ ἑσπερικῶς τοῦτου θεατρικοῦ ἐπισπεύδονται. Καὶ
οὕτω ὑπάρχει ἐλάττω τὸν προσεχῆ μῆνα Δεκέμβριον
να ἔχωμεν τὸ θεᾶτρον τοῦτου ἑτοιμον ἑσπερικῶς.
Διὰ τὴν ἀποδὴν ὅμως τοῦτου ἀντάξιον τῶν τελευταίων
προόδων τῶν Ἀθηνῶν εἶνε ἀνάγκη νὰ πραγματοποιη-
θῶσι καὶ αἱ ἄλλα ἰσχυρὰ ἰδέαι τοῦ μουσουργοῦ μας
κ. Σ. Χαμάρα.

[80 Αὐτόθριακοὶ ἐπιστῆμονες ἐν Ἀθήναις.
— Ἡ ἐντύπωσις των ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς
μουσικῆς ἐν τῷ ναῷ ἁγ. Κωνσταντίνου. —
Θὰ ψάλλῃ αὐτὴν ὁ διαδοχότερος ᾠδικὸς θια-
σὸς ἐν Βιέννῃ].

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐπετελέ-
θησαν τὰς Ἀθήνας ὀγδοήκοντα Αὐστριακοὶ ἐπιστῆ-
μονες. Τινὲς δὲ τούτων παρέστησαν κατὰ τὴν ἱεράν
λειτουργίαν ἐν τῷ μεγαλοπρεπεῖ ναῷ τοῦ Ἁγίου
Κωνσταντίνου ὅπως ἀκροασθῶσι τῆς ἱερᾶς ψαλμωδίας.

— Ἐν τῷ τέλει δὲ προσῆλθον πρὸς τὸν πρωτοψάλ-
την καὶ διευθυντὴν τοῦ χοροῦ κ. I. Θ. Σακελλαρίδην
καὶ συνεχάρησαν αὐτῶ ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ ψαλμωδίᾳ καὶ
τῇ ἑτι ὡραιότερᾳ ἐκτελέσει.

— Ὅτε δὲ οὗτοι ἀπελθόντες ἔφθασαν εἰς Βιέννην, ἔ-
γραψαν τῷ κ. Σακελλαρίδῃ παρακαλοῦντες αὐτὸν
ὅπως ἀποστείλῃ αὐτοῖς τὸ βιβλίον ὅπερ περιεῖχε τοὺς
ᾠμους τῆς Κυριακῆς ἐκείνης, καθ' ἣν παρέστησαν,
ἵνα κροῦντες αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ ὄργανου ἀναμνησκον-
ται οὐ μόνον τοῦ ἐξόχου ἀκροάματος, ἀλλὰ καὶ τῆς
εὐκλείους Ἑλλάδος.

— Ὁ κ. Σακελλαρίδης ἀπέστειλεν ὡς δῶρον τὸ
βιβλίον τοῦ Ἰμνοῦ καὶ Ὄδαϊ, ἐν ᾧ περιεῖχοντο τὰ
ζητούμενα, ἅμα δ' εὐχόμενος αὐτοῖς τὴν διηγετικὴν καὶ
ἀδιάλειπτον ἀνάμνησιν καὶ ἀγάπην τῆς κλεινῆς Ἑλ-
λάδος, ἐξ ἣς ἐβλάστησαν οἱ αἰῶνιοι νόμοι τοῦ καλοῦ,
τοῦ ὑψηλοῦ καὶ τοῦ ἀληθοῦς.

Ἀνταπαντῶντες οὗτοι ἀπέστειλαν τῷ κ. Σακελλα-
ρίδῃ πολυτελὲς καὶ χρυσοῦδες album τῆς Βιέννης καὶ
ἐπιστολήν, ἐν ἣ γράφουσιν ὅτι ὁ μεγαλύτερος καὶ
διασημότεος ᾠδικὸς Βιενναῖος θίασος ἐκ 200 μελῶν
πρόκειται ἐν τῇ προσεχῇ αὐτῶν συναυλίᾳ νὰ ψάλλῃ
ἐκ τοῦ βιβλίου του καὶ ἡμετέρους ἱερὰς ᾠμους.

Εἶνε εὐχάριστον ὅτι οἱ Βιενναῖοι ἐπιστῆμονες ἡ-
τύχησαν νὰ κούσωσι τὰς ἱερὰς μελωδίας παρὰ κλι-
λιτέχνου ψάλλοντος μετ' εὐφωνίας, καθαρῶς ἀπαγγελ-
ίας: καὶ αἰσθημάτων ἐμποιοῦντος ἐντύπῃσιν κατα-
κτικῆν.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ καθαρισμοῦ ἐπιτροπείας ἐκ
τῶν κ. κ. Μισοτριώτου, Παλαβασιλείου καὶ Γεωργαντζή
πρὸς μελέτην καὶ ἐξέτασιν τοῦ προγράμματος τῆς Μέ-
σης Ἐκπαιδεύσεως, ὁ κ. I. Θ. Σακελλαρίδης διὰ τῆς
κατωτέρου διατριβῆς του ἦν παραλαμβάνομεν ἐκ τῆς ἐ-
φημερίδος «Ἀθηνῶν» τῆς 26 Σεπτ. ἐ. ε. ὑπεστήριξε
τὴν εἰσαγωγήν τῆς διδασκαλίας τῆς ᾠδικῆς ἐν τοῖς
Σχολείοις.

Τὴν γνώμην ταύτην ὑπεστήριξε δι' ἑτέρας διατριβῆς
τοῦ ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι τῆς 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς ὁ κ.
'Ιάκωβος Χ. Δραγάτης. Ἀμφότεραι ἐπονται, ὡς ἐξῆς].
Λ'. —

Ἡ μουσικὴ παρ' ἀρχαίους. — Ὁ Κίμων — Τι ἐθέ-
σπισεν ὁ Μίνως ἐν Κρήτῃ. — Τι ὁ Λυκοῦργος ἐν Σπάρτῃ.
Τὴ παρθένια καὶ ἐπιχώρια ἔθνη μετὰ χορῶν. — Πῶς
ἐξαρχαιολογῶντο ὁ ἴμνος.]

Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξευρεθῶσιν ἐν τῷ προγράμματι
τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως ἐλίγα ὅρα πρὸς εἰσαγωγήν τῆς
ᾠδικῆς μετὰ τοῦ μεγαλοβίου ὡς ἀπαρατίτου ὄργανου
διὰ τὸ εἶναι καὶ ἐπιμεταχειρίστον, ὡς εἶχον καὶ οἱ ἀρ-
χαῖοι τὴν κιθάραν :

Οἱ Γερμανόπαιδες διδάσκονται τὴν μουσικὴν οὐ μόνον
ἐν τοῖς Γυμνασίοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις ἔ-
χοντες καὶ καθηγητὰς καὶ ὑφηγητὰς.

Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἐλάτρουσαν τὸ καλὸν ὡς θρη-
σκείαν, εἶνε δίκαιον νὰ εὐρίσκωνται ἐν τῇ μουσικῇ εἰς
τὴν κατωτάτην βαθμίδα :

Ὁ Κίμων ὁ ἔνδοξος τῶν προγόνων στρατηγὸς παρε-
κλήθη ὑπὸ τῶν δικτυμῶνων ἐν τινι συμπόσει δοθέντι ὑπὸ
τοῦ Ἀθηναίου πολίτου Λαομέδοντος νὰ τραγουδήσῃ. Τρα-
γουδήσας δὲ ἐπηνέθη καὶ ἐπεψυγήθη ὡς ἀνώτερος τοῦ
θεμιστοκλέους.

Ποῦ ἔμαθεν ὁ Κίμων τὴν μουσικὴν; Ποῦ ἄλλοι εἰρή
εἰς τὰς Σχολὰς; Ἐν αἷς ὁ διδάσκαλος τῆς Μουσικῆς
ἐλάμβανε μετὰ τῶν ἄλλων μισθόν, ὡς λέγει τὸ εὐρεθὲν
ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος ψήφισμα :

Ἐκ τῶν ἐν Κρήτῃ νῦν τελοῦμένων ἀνταρχαίων ἀπο-
δεικνύεται ὁ Μινῶος πολιτισμὸς πολλὸ ὑπέροχος.

Καὶ θὰ ἦτο τοιοῦτος, ἐὰν εἰκόσωμεν ἐξ ὅσων ὁ Μίνως
θεσπίσει περὶ τῆς μουσικῆς ἀνταρχοῦς τῶν Κρητῶν.

Ἰδού τι λέγει ὁ Αἰλιανός :

Ὁ Μίνως θεσπίσει τοὺς παῖδας τοὺς ἐλευθέρους μαν-
θάνειν τοὺς νόμους μετὰ τῶν μελωδίας, ἵνα ἐκ τῆς
μουσικῆς ψυχαγωγῶνται, καὶ ἵνα εὐκολώτερον αὐτοὺς
τῇ μνήμῃ διακρατῶσι καὶ προσέει ἵνα μὴ προσαι-
ζῶνται ἄγνοιαν, ὅταν πρᾶξωσι τι τῶν ὑπὸ τῶν νόμων
ἀπηγορευμένων.

Δεύτερον δὲ μάθημα εἶταξε τὸ μανθάνειν τοὺς ᾠμους
τῶν Θεῶν.

Τρίτον δὲ τὸ μανθάνειν τὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἐγ-
κόμια (κλέα ἀνδρῶν, προτέρων).

Εἶχαν ἢ δὲν εἶχε δίκαιον ὁ Ὅμηρος καλῶν τὸν Μίνωα
«Ὀφιστὴν τοῦ Διός» ;

Τὰ αὐτὰ δὲν ἐπράξεν ὁ Λυκοῦργος ἐν Σπάρτῃ ;
Δὲν ἔθελλον ἐκεῖ βουκαὶ γερῶντων, αἰχμὰ νέων, μούσα
λίγαι, καὶ Δίκα ἐδράμματα ;

Ἐκεῖ δὲν ἐψάλλοντο τὰ παρθένια ἔθνη μετὰ τοῦ Ἀλκ-
μάνος καὶ τοῦ Στρησίχου ὑπὸ 240 κορασίων ὑπὸ δῶδε-
κα ἡγεμονίδας (ἀγησιχόρους) ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερου-
σῶν Σπαρατιῶν ;

Ἐκεῖ δὲν καθιερούοντο συμπληρωθεῖς χοροὶ νέων ἐν γι-
τῶσιν ἀνεξομῆτοι τὴν ἐορτὴν τῶν Ἰακινθίων κροῦντες
μέ πληκτρῶν πᾶσαι τὰς χορδὰς τῆς κιθάρας καὶ ψάλλον-
τες οὐ μόνον τοὺς ᾠμους εἰς τὸν Θεόν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπι-
χώρια ἔθνη ;

Ποῦ ἔμαθον οὗτοι τὴν μουσικὴν εἰ μὴ εἰς τὰς Σχολὰς ;
Ἥμεῖς ἔχοντες τοιαῦτα παραδείγματα ἐκ τοῦ ἀρχαίου
βίου, διατὶ δὲν ὠφελοῦμεθα ἐκ τούτων ;

Ἡ εἰσαγωγὴ τῆς μουσικῆς ἐν τοῖς Γυμνασίοις γεννᾷ
τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ παραγάγῃ εἰς τὴν φυλὴν καὶ Μελο-
ποιούς, οἷος ὁ Τυρταῖος, ὁ Στρησίχουρος, ὁ Πίνδαρος κ.λ.,
θὰ ἀναστήσῃ πάλιν τὴν χορικὴν ἀνεῖνῃν μελωδίαν, ἐφ' ἣ
ἐσπερνόμενοι οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἐπιεκκομῶντο ὑπὸ εὐρυ-
μίας καὶ εὐαρμοστίας.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ γινώσκων μόνον γράμματα καὶ
μὴ γινώσκων μουσικὴν εἰσερχετο βάρβαρος καὶ ἀρχαῖος.
Διὸ καὶ ὁ Ἀριστοφάνης λέγει περὶ τούτου :

Ἄλλ' οὐδὲ μουσικὴν ἐπίσταται,
ἀλλ' ὀρνυμῆται, καὶ τοῖτα κακὰ κακῶς.

(Ἀριστ. Ίππ. στίχ. 188)

Ἄς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ ἐπανάστασις ὑπῆρξεν εὐεργετικὴ
καὶ ἀπὸ μουσικῆς ἀπόψεως.

I. Θ. Σακελλαρίδης.

B'.

Ἡ μουσικὴ ἐφημερωτικὴ καὶ ἠθοποιός. — Αἱ μου-
σικαὶ γνώσεις τῶν νῦν μαθητῶν. — Πῶς ἐθεώρουν αὐτὴν
οἱ ἀρχαῖοι. — Τι λέγει ὁ Πλουτάρχος περὶ μουσικῆς ἀνα-
τροφῆς τῶν παιδῶν. — Τι ὁ Πλάτων. — Τὰ ἄλλα ἔθνη
ἀντήρωςαν ἡμᾶς].

Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ δευτέρα γνώμη περὶ τῆς ὀρθό-
τητος τῆς εἰσαγωγῆς τῆς Μουσικῆς εἰς τὰ σχολεῖα
τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Συγχάρισμα δὲ τῷ κ. Σακελλα-
ρίδῃ ὑποβαλόντι διὰ τῶν «Ἀθηνῶν» τὴν σκέψιν ταύτην.
Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων μας ἀποκομίζουσι πολλὴν τὴν
τραχύτητα τοῦ ᾄθους, ἵνα μὴ εἰπῶ τὸ ἄγριον, κατὰ τὸ
πλεῖστον, ὅπερ δύναται νὰ πρᾶξῃ μόνῃ ἡ μουσικὴ, νὰ
τοὺς ἀδελφώσῃ, νὰ τοὺς ἀνυψώσῃ εἰς ἄλλας σφαιρὰς ἀνα-
σχολήσεως, νὰ τοὺς καταστήσῃ ἡμερωτέροις ! Εἶνε τὸ
μάθημα τὸ ἐφημερωτικόν, τὸ ἀληθῶς ἠθοποιόν.

Ἐὰν ἀκούσῃτε τοὺς μαθητὰς μας ἐν ταῖς ἀναστοφάις
αὐτῶν θὰ ἴδητε πόσον τραγεῖ εἶνε ἐν πᾶσιν, ἐν ἀντιθέσει
πρὸς τοὺς ἔξοκον ἐπιλέκτικόν των. Ἐὰν τοὺς ἀκολουθήσῃτε
εἰς τὰς ἐκδρομὰς, εἰς τοὺς περιπάτους, εἰς τὰς λοιπὰς
μαθητικὰς ἐνταῦθα, θὰ πεισθῆτε ὅτι λείπει κἄτι τι ἀπὸ
αὐτοῦ, τὸ ὅποιον καὶ αὐτοὶ ἀνγνωρίζουσι καὶ νομίζου-
σιν ὅτι εὐρίσκουσι προσφεύγοντες εἰς τοὺς λαρυγγισμοὺς
καὶ τὰ ἔσφονον τῶν ἁμαρτῶν τῆς πατινάδας καὶ τῶν
κακωνῶν ἢ εἰς τὸν Χαρολάμπην καὶ τὴν Ἀνδριά-
ναν καὶ τὸ Μελαχροινὸν καὶ τὴν Παραμύραν. Διὸ ἔως
ἐκεῖ φθάνουν αἱ μουσικαὶ των γνώσεις, ἀγνοοῦμενο ἀκό-
μη καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἑθνικοῦ μας ᾄθμου.

Ἄς δοθῇ λοιπὸν προσοχὴ πολλὴ εἰς τὸ μάθημα ἃς
εἰσαχθῇ, ἀλλὰ καὶ ἃς διδάσκῃται ὡς δεῖ. Εἶνε ἀπρεπὲς

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

θεᾶτρον καὶ Ἐκκλησία. — Φωνογράφοι, χο-
ροὶ, δράματα. Εἶνε γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν Ἀγγλίαν
καὶ τὴν Ἀμερικὴν ἔχον εἰσαχθῆ εἰς τοὺς ναοὺς φω-
νογράφοι καὶ κινηματογράφοι, διὰ νὰ προσελκύωνται
ὅσον τὸ δυνατόν περισσότεροι πιστοί.

Αἱ περισσότεραι ἐκκλησίαι εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἔχον
εἰς τοὺς ναοὺς φωνογράφους διασκευάσεως, οἱ πιστοὶ
δὲ εἰς αὐτὰς πηγαίνουσι μᾶλλον διὰ νὰ διασκεδάσουσι
πρὸς διὰ νὰ προσερχήθωσι.

Εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτὰς ψάλλονται καντσονέται,
ὅμοια μ' ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι ψάλλονται εἰς τὰ θεᾶτρα
τῶν Ποικιλιῶν, καὶ ἐνίοτε ἐκτελοῦνται καὶ... χοροὶ.
Αὐτὰ ὅλα ἴσαν γνωστὰ ἄρα ὅμως πληροφοροῦ-

ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες νὰ παραμελῶμεν τὴν μουσικὴν, ὡν πα-
τροπαράδοτος εἶνε ἢ λατρεία πρὸς τὸ καλόν, πρὸς τὴν
ἀληθῆς θρησκευτικὴν τῆς ἁρμονίας δόξαν. Ποῦ νὰ
σραφεῖ τις ἐν τῷ Πανθέῳ τοῦ ἀρχαίου Ἑλλήν. κόσμου
καὶ νὰ μὴ εὖρῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς θείας, τῆς εὖρο-
τῶν αἰδῶν τέχνης ; Πανταχοῦ ᾄθους τῆς μουσικῆς, παν-
ταχοῦ τῆς μόλπης ἀναδεικνύονται τὰ διδάγματα, ὡς τὰ
μόνα τελεσφόρα εἰς διπλάσιον τοῦ ᾄθους.

«Φανερόν οὖν». ἀναφωνεῖ ὁ Πλουτάρχος ἐν τῷ περὶ
μουσικῆς, «ὅτι τοὺς παλαιοὺς τῶν Ἑλλήνων εἰκότως μά-
λιστα πάντων ἐμέλησε πελαιδεῦσθαι μουσικῇν. Τῶν
γάρ νέων τὰς ψυχὰς ᾄ ντο δεῖν διὰ μουσικῆς πλάττειν
τε καὶ οὐθιμίζειν ἐπὶ τῷ εὖσχημον, χρησίμης δὲ δὲν οἰοῦντο
τῆς μουσικῆς ὑπαρχοῦσης πρὸς πάντα καὶ πάσαν ἐσοου-
σαμένην πρᾶξιν, προηγουμένως δὲ πρὸς τοὺς πολέμι-
κοὺς κινδύνους»

Ὅπως αἱ ψυχὰι τῶν νέων διὰ μουσικῆς πλάσσονται
καὶ οὐθιμίζονται ἐπὶ τῷ εὖσχημον ἀποδείξει ἡλόκληρος ὁ
βίος τῶν παλαιῶν ὁ μουσικώτατος, ὁ ἁρμονικώτατος.
Ἄλλὰ τὴν μουσικὴν ἐμάθησκον καὶ πρὸς τὸ εὐρύθμον περ-
εσκευάζοντο ἐν τοῖς σχολείοις ὑπὸ τῶν διδασκάλων παρὰ
τὴν ἄλλην διδασκαλίαν. Ὁ θεὸς Πλάτων ἐν τῷ Πρωτα-
γόρᾳ ἀφηγεῖται πῶς ἐξετρέφοντο οἱ νέοι πεμπομένοι εἰς
διδασκάλων ἐπιπροσθηθεῖς εἰς τὰ τῆς ἄλλης παιδείσεως :

«Οἱ τ' αὖ καθαρίσθαι, ἔτερα τοιαῦτα σωφροσύνης τε
ἐπιμελοῖνται καὶ ὅπως ἀν ὁ νέου μηδὲν κακοεργῶσι»
πρὸς δὲ τούτοις, ἐπειδὴν καθαρῶν μάθασιν, ἄλλων αὖ
ποιητῶν ἀγαθῶν ποιήματα διδάσκουσι μελοποιῶν, εἰς τὰ
καθαρίσματα ἐντείνοντες, καὶ τοὺς οὐθμούς τε καὶ τὰς
ἁρμονίας ἀναγκάζουσι οἰκαιοῦσθαι ταῖς ψυχὰς τῶν
παιδῶν, ἵνα ἡμερωτέροι οἰεῖται καὶ εὐθυμότεροι καὶ
εὐαρμοστότεροι γινόμενοι χρησιμοὶ ὦσιν εἰς τὸ λέγειν
τε καὶ πράττειν. Πᾶς γὰρ ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εὐρυθ-
μίας τε καὶ εὐαρμοστίας δεῖται».

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἔχομεν τοιαῦτα τὰ διδάγματα τῶν με-
γαλυτέρων διδασκάλων τοῦ κόσμου, ἄφ' οὗ βλέπομεν τὰ
μεγάλια τῆς σήμερον ἔθνη ἀντιγράφοντα τὰ μεγάλα δι-
δάγματα τῆς ἰδικῆς μας κληρονομίας, ἐπιτρέπεται νὰ
ἀφίνομεν ἑτεροσκελῆ τὴν παιδείαν ἐν τοῖς σχολείοις
ἡμῶν, ἐλλείποντος τοῦ κυριωτάτου εἰς ψυχαγωγίαν καὶ
ἠθικὴν καὶ ἁρμονικὴν διὰ πλῆσιν μαθητῶν, τοῦ μαθη-
ματος τῆς μουσικῆς, ἐπιτρέπεται νὰ ὑπολαμβάνηται ὡς
πολυτέλειαν, ὡς ἡκούσθη παρὰ τινος τῶν ἀρχόντων μας
ἄλλοτε, τὸ μάθημα τὸ ὅποιον πληροὶ ζωῆς, ἐθουσια-
σμοῦ, θείας ἐξέστρεως, ἱερὰς συκινήσεως, τὴν εὐπλα-
στον, τὴν ὡραίαν ψυχὴν τοῦ παιδίου, τοῦ ἐφήδου, τοῦ
νέου ;

Ἰάκ. Χ. Δραγάτης

Διευθυντὴς τοῦ Δραγατσίτου (Πειραιῶς)

Ἐκπαιδευτικὸν ἰδρύματος

μεθὰ καὶ κἄτι ἄλλο εὐχάριστον, ὅτι δηλαδή ἡ προ-
τεσταντικὴ ἐκκλησία ἀρχίζει νὰ ἀποκατᾷ καὶ δραμα-
τικὸς συγγραφεῖς.

Ὁ αἰδεσιμώτατος Δόφτων, ἐφημέριος ναοῦ τινος
τοῦ Λονδίνου, ἔγραψε θρησκευτικὸν δράμα, τὸ ὅποιον
πρόκειται νὰ παρασταθῇ κατ' αὐτὰς ὑπὸ ἑξ συναδέλ-
φων του.

«Ὁ σκοπός μου εἶνε—εἶπεν ὁ αἰδεσιμώτατος εἰς
δημοσιογράφους οἵτινες τὸν ἐπεσκέψθησαν — νὰ ποκα-
λύψω εἰς τὸν λαόν τὴν θρησκείαν διὰ τοῦ θεάτρου.

«Δαιτὶ νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἔχοντες κακὴν ἰδέαν
περὶ τῆς σκηνης, ἀν τὸ θεᾶτρον ἀρχίζῃ νὰ καθίστα-
ται ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ σωβαρώτερον ; Διὰ τὸ τέλος νὰ
μὴ παρέχωμεν τὴν ὑποστήριξιν ἡμῶν εἰς θεατρικοὺς

συγγραφείς, οί οποιοί φαίνονται ότι έχουν κάποιον προορισμόν ;»

Η δύναμις της μουσικής. Ο Κάμλλος Σι-θόρι, ο άξιος μαθητής του Παγανίνι, έπεσε κάποτε εις χείρας άγρίων, οϊτινες τόν έρριψαν μέσα εις πρωτογενούς κατασκευής λέμβον, δια να τόν μεταφέρουν, τίς οϊδε, ποῦ.

Ο δυστυχής βιολιστής προσθάνετο τί τόν έπερι-μενε και είχαν άρχίσει ναπέλπίζη, οτε αϊφνης του ήλθε μία έμπνευσις.

Εσπυλλογίσθη οτι, άφου ο Όρφευς συνείκησε με την θεϊαν του τέχνην άκμήη και τούς λίθους, θα ή-δύνατο και αυτός να συγκινήση τούλάχιστον τούς ά-γριανθρώπους.

Έλαθε λοιπόν ανά χειρας τὸ βιολίον του και ηε-χισε να τραβή τινας από εκείνας τās μαγευτικās δο-ξαριάς αι οποίαι τόν κατέστησαν διάσημον.

Οί άγριοι εις την άρχήν έστάθησαν άκίνητοι, ως να τοίς είχαν έλθη άποπληξία, ειτα δ' έπετέθησαν κατά του καλλιτέχνου ον και έξυλοκόπησαν άηλεώς. Εύτυχως όμως δέν τόν έφαγον.

Ο Μέγιστοτερο εξευρέτης της βροντης εν τη μουσική. Ο τρόπος, δια του οποιου αναπαρίσταται από σκηνής του θεάτρου η βροντή, εινε επινόησις του μουσουργου Μέγιστοτερο, όρειλομένη εις το εξής περι-στατικόν. Ουτος ήμέραν τινα έχων μουσικήν στείρό-τητα και μη δυνάμενος ως εκ τούτου να προχωρήση εις την σύνθεσιν μερους μελοδράματός του τινας, εις το οποιον κατ' έξοχήν έχρειάζετο ίσχυριῦ συνιστή-ματος μουσικην, συνεδύατε το μέρος τουτο με παρατε-ταμένην βροτήν, δια να καλύψη την αδυναμίαν αυ-του, η μάλλον δια να καταστήση την εντύπωσιν φρι-κιστικην.

Η παράστασις λοιπόν της βροντης εις την μουσι-κήν εινε άποτέλεσμα μουσικής δυστοκίας.

ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Ο χορός μετ' άμάτων και εις την Άνατο-λικήν Εκκλησίαν προ Χριστού και μετά Χριστόν.— Έργά δράματα και παντομιμι-κάι λιτανείαι και όρχήστρα].

ΑΘΗΝΑΙ. Κυρία Διευθυντά της «Έθν. Μούσης».

Τὸ γραφέν ύπο του έν Χανίαις άξιολόγου περιοδι-κού «Χριστιανικού φωτός» και μετενεχθέν εις τὸ προηγούμενον τεύχος της «Ε. Μούσης» σελ. 52 περί περιέργου χοροῦ μετά μουσικής και κροτάλων έν τοίς ναοίς της Ισπανίας, ήτο λίαν γνωστὸν και σύνηθες έν τοίς ναοίς της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας.

[Αυτοκράτορες]. Θέσιμια του Άνδρόνικου Β' του Παλαιολόγου (1329) προσδιορίζον εις τριάκοντα ήμέρας την πανήγυριν της κοιμήσεως της θεοτόκου, επιτρέπει εις τὸν λαόν να ψάλλη κατά χορούς πανηγυρικὰ άσματα και να χορεύη μάλιστα έν τοίς εκ-κλησίαις προ της εικόνας της Παναγίας (Zachariae, Novellae Constitutiones, σελ. 68b).

Οί μεγαλοφυείς γεννώνται υπό γερόντων. Έάν πιστεύσωμεν ανακοίνωσίν τινα αναγνωσθείσαν τε-λευταίως εις τὸ ψυχιατρικὸν Συνέδριον του "Άμστερ-δαμ, οί μεγαλοφυείς άνθρωποι σπανίως γεννώνται υπό νέων γονέων, σπανιώτατα δὲ εινε υιοί πρωτότοκοι. Έπί έβδομήκοντα τεσσάρων τοιούτων άνδρων η γυναι-κῶν, οί δέκα μόλις εινε πρωτότοκοι υιοί η θυγατέρες. Ω; επί τὸ πλείστον οί μεγαλοφυείς άνδρες εινε οί τε-λευταίοι υιοί η προτελευταίοι.

Ο Κοῦπερ ήτο ο ένδέκατος μεταξύ των δώδεκα υιῶν του πατρός του, ο Μπλαζάκ ήτο τριτότοκος και τελευταίος υιὸς των γονέων του, ο Μέγας Ναπο-λέων ήτο όςτος, ο Φραγκλίνος δέκατος, έβδομος, ο Ρεμ-πράν έκτος και τελευταίος.

Έκ των μεγαλοφυῶν μουσικῶν ο Βάγνερ και ο Μό-ζαρτ έβδομοι, ο Σχοῦμαν πέμπτος, ο Σχοῦμπερ δέ-κατος τρίτος.

Οί γονεῖς των μεγαλοφυῶν αυτών ανθρώπων ήσαν κατά συνέπειαν προβεθηκότες την ήλικίαν οτε έγέ-νησαν τούς υιούς των, εϊ-τινες έμελλον να άπαθανάτι-σουν τα όνόματά των.

Νέον έργον του Πουτσίνι. Ο μέγας της Ιτα-λίας μουουργός Πουτσίνι, ο πολὺς συνθέτης της «Μπόεμ» και της «Μαντάμ Μπέτερφλυ», καταγίνεται κατά την εποχήν ταυτην εις νέον έργον του, την «Φαντασιούλαν του Ούίστ», τὸ οποιον θα παιχθῇ εις την Νέαν Υόρκην τὸν προσεχῆ χειμῶνα από τὸν Καροῦζον και την Ντοστίνου. Τὸ έργον εινε Άμερι-κανικής ύποθέσεως, καθ' ην εποχήν ο στρατηγός Μαρσάλ άνεκάλυφεν εκει κάτω έν ετει 1848 τὸν πρώτον βῶλον χρυσοῦ.

Η χορωδία κατά την τελευταίαν πρῶξιν σύχει-ται έξ υπερεκατὸν προσώπων μετά δεκαπεντάδος ίππων.

[Σουλτάνοι]. Τὸ παράδειγμα των Παλαιολόγων, φαίνεται, μιμηθέντες και οί Τουρκοι Σουλτάνοι, περι-στοιγίζονται υπό ορχηστῶν και οργανοπαικτων κατά την έν τοίς ναοίς προσευχῆν των, καθ' ην προέχει ο χορός των Δερβισσῶν υπό τὸν ήχον του νάι, πλαγι-αύλου.

[Πατριάρχαι]. Ο Νικηφόρος Γρηγοράς αναφέρει (Α. σελ. 425) οτι ο Πατριάρχης Ήσας εις εκκατε-στάθην έν τῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ συνοδία αὐλητῶν και όρχηστῶν, συν ωδαίς χαρμούναις: έκ ου εικά-ζεται οτι τὸ Θεάτρον επί των Παλαιολόγων ύπεστη-ρίζετο ου μόνον υπό της πολιτείας αλλά και υπό της Εκκλησίας.

[Έλληνες]. Η περι των βωμὸν ορχησις των τε ιερέων και του άδοντος χοροῦ ήτο τρόπος λατρείας όλου του προ Χριστού κόσμου του τε Έλληνικού και των άλλων εθνῶν.

[Έβραίοι]. Όλοι γινώσκουεν οτι ο Θεοπάτωρ Δα-βιδ προ της σκιάδος κιθάρου ήλατο σκιρτών.

Αυτός ο Μωϋσῆς και η άδελφή του Μαρία μετά την διάβασιν της Έρωθρας μετά χορῶν και τυμπάνων ύ-μνησαν τὸν Θεόν άδοντες τὸ, Ένδόξως δεδόξασται.

[Εκκλησιαστικά παραστάσεις]. Η δὲ του Χριστού Εκκλησία θέλουσα να άποτρέψη τούς Χρι-στιανούς από του Έθνικού και του Άρειανου Θεά-τρου ειχε παραδεχθῇ ειδος εκκλησιαστικῶν τινων παραστάσεων απαράλλάκτων προς τα γνωστὰ δημο-τικά Μυστήρια της δυτικής Ευρώπης (Oratoria).

Τὸ εκκλησιαστικὸν τουτο θεάτρον ήν πολὺ αρχαιό-τερον του Χρυσοστόμου, άφου ο Ίερὸς Αυγουστίνος λέγει, οτι οί Χριστιανοί λιτανεύοντες; παρίστων παν-τομιμικά δράματα.

Τοιαύτη παντομιμική λιτανεία ήν πιθανῶς και η ύπο του αυτοκράτορος Μαυρικίου (591) ιδρυθείσα έν τῇ Εκκλησίαι των Βλαχερνῶν πανήγυρις των τεσ-σαράκοντα Μαρτύρων, έν η παρίστατο και ο Χριστός «έν μέσω της Εκκλησίας, των τροπιῶν τα σύμ-βολα επί των ὤμων περιφερόμενος» (Σιμοκάττου Ίστορ. σελ. 199, 201, 237).

Πριν η δὲ φανῶσιν αι λειτουργίαι του Βασιλείου και Χρυσοστόμου, ο Μεθόδιος Έπίσκοπος Πατάρων έγραψε πολλὰ ιερά δράματα, ὢν έν τὸ των Παρθένων σφέζεται άχι του νῦν κατ' απομίμησιν των Παρθε-νιῶν του Άλχημῆος και Πινδάρου. Καί έν Οίκῳ κα-αλληλω, οστις ονομάζετο Ξεῶν κατά τινα φρά-σιν του Μεγάλου Φωτίου, συνήρχοντο οί χριστιανοί και ήκροῶντο τα δράματα ταυτα του δημοφιλοῦς Έπισκόπου Πατάρων.

Ο Μεθόδιος δια του χριστιανικού δράματος έγνω να καταπολεμήση τās αιρέσεις των Γνωστικῶν και των Άριγενιστῶν, οτι-ες εδημοκόπουν δια της ποιή-σεως και του Θεάτρου.

[Έν τῇ Αγία Σοφία]. Φαίνεται δὲ οτι τοιαυται θεατρικά παραστάσεις ετελοῦντο και έν αυτῇ τῇ αγία Σοφία· άλλ' επειδη αυται έξώκειλαν εις ασέβη έργα και εκθεσχαχουμένας μελωδίας έξεβλήθησαν υπό της έν Τρούλλῳ (691) Συνόδου. Καί οτε παλιν οί Είκο-νομάχοι επανέφερον τα τοιαυτα, τότε η έβδομη οι-κουμενική Σύνοδος (789) απέκλεισεν έντελῶς ου μόν-ον τās θεατρικάς ταυτας παραστάσεις αλλά και αυ-την την ορχήστραν, ητις μετέβαινον εις τὸν ναόν και άνέκρουε τούς ύμνους, ως μαρτυρεῖ η περικοπή αρχαιου χρονικού λέγουσα : «μετά δὲ τούτων των θεοστυγῶν οργάνων εις τās εκκλησίας εισερχόμενοι έψαλλον, και παλιν απήρχοντο εις τα θεατρα. . . και πᾶς ο λαὸς δια των οργάνων εκείνων θελογόμενος διε-σύρετο βίαι υπό του διαβόλου καταδυναστευόμενος». Έκτοτε δὲ επεκράτησεν ίνα οί ιεροί ύμνοι άδονται δια μόνης της έναρμονιῶν φωνῆς των ψαλτῶν, ως μαρτυρεῖ ο Ζωναράς († 1118) έν εζηγήσει των Άνα-στασίμων Κανόνων λέγων : «Ημῖν δὲ προς θεῖον ύμνον ουδέν τι μουσικὸν όργανον παραλαμβάνεται, αλλά δια ζώσης μόνης φωνῆς έναρμονιῶν άδουεν τῷ Θεῷ».

Ταυτης λοιπόν της άναμειξεως του Θεάτρου και της Εκκλησιαστικής λατρείας φαίνεται; λείψανον τὸ έν Ισπανία τελούμενον. Ι. Θ. Σακελλαριδης

ΚΩΝ)ΠΟΛΙΣ. Συνοδικῶς ενεκρίθη ίνα πᾶς προβι-θαζόμενος η μετατιθέμενος μητροπολιτης εκ των έν έπαρχίαις διαμενοντων έρχεται εις Κων)πολιν, ὢπως εκειθεν μεταβιην εις την έπαρχίαν του.

Ο πανοσιολ. αρχιμ. κ. Καλλίνικος Δεληκάνης άρ-χειοφύλαξ έφηφίσθη και χειροτονήθη μητροπολιτης Βελεγράδων.

Μητροπολιτης Βερροίας εξελέγη ο τέως Δρινουπό-λειος κ. Λουκάς, Δρινουπόλεως δὲ ο Βελεγράδων κ. Βασίλειος και Σερρών ο τέως Βερροίας κ. Άπόστο-λος. Επίσης Πρεσπῶν και Λιχνιδῶν ο Μεσημβρίας κ. Τιμόθεος άντι του παν. μητροπ. κ. Γερμανου, εκ-λεγέντος ως τοιούτου Έλευθερουπόλεως.

Επίσης Μητροπολιτης Χίου άντι του τέως τοιού-του κ. Κωνσταντινου αποχωρήσαντος ο τέως Καλλι-πόλεως κ. Καλλίνικος.

[Αι μουσικάι συνθέσεις Μ. Καλομοίρη κινῶ-μεναι υπό Α. Πάλλη].

ΔΙΒΕΡΠΟΥΛΑ. Βλέπω σελ. 56 του άρ. 3 και 4 'Ε. Μού-σης που κρίνετε τὸ έργο του Καλομοίρη. Ο Καλομοίρης προσπαθει να πλάση Έλλ. μουσική, και πέτυχε αρκετά καλά. Έτσι με λίγα λόγια και με γενικῆς αόλυτες τὸν κρίνετε ; τίμοσιικό περιοδικό εινε άφτό που κρίνει με τέ-τιον επιπόλαιο τρόπο ; Έπειτα σοβαρά πράματα εινε άφτό να μιλάτε για μαλλιαρικό ιδίωμα ; Είστε πολὺ μακριά από τὸ να κατέχετε την τέχνη της κριτικής.

Ειναι κριμα που τίποτα δέν μπορεί να γίνει σ' άφτό τὸν τόπο με κρισι και άμεροληψία, δια τουτο εμεινε πίσω και απ' όλα τ' άλλα εθνη, και θα τὸν προσπε-ράσουν κ' οί Τουρκοι άκόμα.

Άλεξ. Πάλλης

Σημείωσις «Ε. Μούσης». Εις τὸ προηγούμενον φύ-λον δέν εκρίναμεν τās μουσικās συνθέσεις του κ. Μ. Κα-λομοίρη, άλλ' απλῶς άνηγγείλαμεν την έκδοσιν αυτών, και μάλιστα εσημῶς και μετ' ευνόιας, και αποροῦμεν δια την περι του εναντιου αντίληψιν του κ.Πάλλη, φθίσαν-τος μάλιστα μέχρι του σημείου ὢστε να θεωρήση τουτο ὡς ὑψιστον εθνικόν γεγονός, φέρον εις οπιθοδρόμησιν τὸ ήμ-τερον εθνος και τάσσειν αυτό και μετά τὸ Όθωμανικόν έτι. Τίς ειπεν οτι «ο Καλομοίρης δέν προσπαθει να πλάση έλ-ληνικήν μουσικήν και οτι δέν έπέτυχεν αρκετά καλά; Εύχαριστως μάλιστα θα δημοσιεύσωμεν περι τουτου κρί-σιν και του ιδίου κ.Πάλλη, εδν τοιαυτην μάς στείλη. Αλλά μη άρά γε ούτος εθνώσωσε, διότι ειπομεν οτι η γλώσσα του κειμένου ειχε μαλλιαρικόν ιδίωμα ; Άρνείται τουτο ο κ. Πάλλης ; Τότε ποιον ιδίωμα ειχεν ;

Μιτυληναϊκή μουσική κίνησις,

ΜΙΤΥΛΗΝΗ. Η πόλις ήμῶν εινε φιλόμουσος. Έχει και Μιτυληναϊκήν Όρχήστραν καλῶς κατηρτισμένην, η οποια παίζει καθ' έκαστην έσπεραν έν τῷ Δημαρχικῷ κήπῳ υπό την διεύθυνσιν του κ. Άλεξ. Α. Ταχτατζη από της ὄρας 5 1)2 έως 12 μ. μ.

—Μουσική Σχολή (Μανδολινατά). Προ τινος χρόνου η πόλις ήμῶν απέκτησε και τοιαυτην Σχολήν, της οποίας τα μαθήματα αρχονται από του μηνός Σεπτεμβρίου ε. ε. —Περι πάσης μουσικής πρόσου και κινήσεως του τό-που μας θα άποστέλλωμεν έκαστοτε άνταποκρίσεις εις την άγαπητήν «Ε. Μούσαν».

—Γάμοι καλλιτεχνικοί. Ο κ. Γ. Μ. Κούμπας μετά της δος Ηελ. Μ. Μάγδρα έστέφθησαν την 19 Ιουλίου, επηκουλούθησε δὲ χορός μέχρι πρωίας.

—Επίσης ο κ. Π. Μ. Τζωρτζιδης μετά της δος Θελεϊ-όπης Άπ. Γριμάνη την 26 Ιουλίου. Μουσική μέτρι της 3 πρωινῆς ὄρας. Οί νεόνυμφοι απήλθον άμέσως εις Αθήνας.

Α. Ταχτατζης

[Η «Έθνική Μούσα» και η «Ψαλτική Έφη-μερίς».—Τὸ έργον του ιεροφύλατου ως κα-θηνυτοῦ έν τῷ Νιδεῖῳ.—Αι ξετεάσεις της Σχολῆς].

ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ.—Λαβὼν την «Έθνικήν Μούσαν», εξ ης έργων τὸν σκοπὸν της συστάσεως της, εως συγγάρω

διά την πρωτοβουλίαν ἤν ἐλάβετε εἰς τοιοῦτον ἐθνικὸν ἔργον, πρὸς δὲ καὶ ὅτι ὑπερηκοιήσατε τὴν «Φαλακρινὴν Ἐφημερίδα».

Ἐπράξατε καλῶς ἐλέγχοντας τὴν ἀμάθειαν τοῦ αὐτοχειροτονηθέντος ὡς Καθηγητοῦ ἐν τῇ Ὀδῇ Ἱεροφάλλου, ὅστις ἐπὶ ἑστίαν ὄλην οὐδένα ἀνέδειξε μαθητὴν, ἀλλὰ μόνον ἐπλήρωσε χρημάτων τὸ βελάντιόν του. Ἐπιτρέψατέ μοι δὲ νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι παρελείφατε νὰ δημοσιεύσητε ὅτι ἀπὸ καταβολῆς κόσμου αἱ ἐξετάσεις γίνονται πανδημῶς, τῶν θυρῶν ἀνεφθιμένων, αὐτὸς δὲ ἐνεργεῖ αὐτὰς **κεκλεισμένων τῶν θυρῶν καὶ τῶν παραθύρων** διατὶ ἀρὰ γε ; καὶ μάλιστα ἀνευ ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ; Ἄγχοσε τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Ἦν τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶ τὰ δὲ κρυφῇ γινόμενα σκότος βέβαια καὶ ἀμάθεια» ;

Νικόλαος Παπαϊωάννου (Ἱεροφάλλης)

[**Ἡ Ε. Μούσα** ἀνὰ τὴν Ἀνατολάν. — Ἡ καλλιέργια τῆς μουσικῆς ἐν Σμύρῃ. — Λύκειον Κ. Γιαννίκα].

ΣΜΥΡΝΗ. Κυριολεκτικῶς χαρὰν μοι προξένησεν ἡ «Ἐθνικὴ Μούσα», διότι ἀκριβῶς ἐν τῇ ἡμετέρῃ Λυκείῳ καλλιεργούμεν τὴν μουσικὴν μετὰ ἐνθουσιασμῷ καὶ τὸ ἔργον τοῦτο θὰ μᾶς εἴνε πολὺτιμον βόηθημα. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ θεωρεῖτε ἐκ τῶν συνδρομητῶν, τῶν προθύμων μάλιστα νὰ φαγῇ ὅσον τὸ δυνατόν χρήσιμος διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ περιοδικοῦ.

Ἐλπίζω δὲ ὅτι τὸ περιοδικὸν σᾶς θὰ λάβῃ μεγάλην διάδοσιν καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἰδίως ἐν Σμύρῃ, ὅπου ὁ Ἑλληνισμὸς εἶνε πολυάριθμος καὶ τὰ σχολεῖα πολλά.

Πρὸς ἐξυπηρέτησιν δὲ τοῦ ὄντος ἐθνικοῦ τοῦτου σκοποῦ ἀναλαμβάνει τὸ Λύκειον καὶ τὴν ἀντιπροσωπίαν τῆς «Ε. Μούσας» μέχρις εὐρέσεως καταλλητοῦ προσώπου.

Κ. Γιαννίκα

Σμ. Ε. Μ. Πολλὰς εὐχαριστίας ὀφείλομεν πρὸς τὸν κ. Κ. Γιαννίκα, ὃ μόνον διότι μετ' ἐνθουσιασμῷ καλλιέργει τὴν ἐθνικὴν μουσικὴν ἐν τῇ Λυκείῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι ἐν τῇ προσώπῳ αὐτοῦ διαλύμπει ἀκριφῆς ὁ

ἐθνικὸς αὐτοῦ χαρακτήρ, εἶνε δὲ καὶ ἐνθουσιώδης λάτρης τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Δικαίως δὲ οἱ εἰς αὐτὸν ἐμπιστεύοντες τὰ ἑκυτῶν τέκνα γοεῖς περιβάλλουσι μετ' ἐμπιστοσύνης τὸ ὑπὸ πᾶσαν ἐποφὴν ἄριστον τοῦτο μετ' οἰκοτροφείου Ἑλληνογερμανικὸν Λύκειον, ὡς δύναται τις νὰ πεισθῇ ἐκ τῶν κατ' ἔτος δημοσιουμένων «Ἐπιτηρίδων», ὡς καὶ τῶν προγραμμάτων καὶ τοῦ Γενικοῦ Κανονισμοῦ, καθ' ὅς τὰ **καλλιτεχνικὰ** μαθήματα θεωροῦνται οὐχὶ πάρεργα ἀλλ' ἀπαραίτητα.

Προσεχῶς δὲ, ὅτε ἡ «Ε Μούσα» θὰ δημοσιεύῃ καὶ **Σχολικὰ ἄσματα** κατὰ τοὺς ἤχους τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς, πεποιθήμεν ὅτι αὐτὴ θὰ ἱκανοποιήσῃ πληρέστερον τὰς ἐπὶ τούτῳ προσδοκίας αὐτοῦ τε καὶ ἐν γένει τῶν διευθυνόντων ἐπίσης Ἑλληνικὰ Ἐκπαιδευτήρια.

[**Ἡ καλλιέργεια τῆς μουσικῆς ἐν Σμύρῃ**].

ΣΠΑΡΤΗ. Μεγάλην χαρὰν προξένησεν ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἐθνικῆς Μούσας» εἰς τοὺς ἐνταῦθα φιλομούσους τοὺς ἐνδιαφερομένους ὑπὲρ τῆς διαδόσεως καὶ μελέτης τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Ἐντάθῃ ἔχομεν καὶ φιλαρμονικὴν μουσικὴν, πολλοὶ δὲ νέοι καὶ νεάνιδες διδάσκονται φωνητικὴν καὶ ὀργανικὴν μουσικὴν.

Ἀλλὰ καὶ ἡ πύριος (βυζαντικὴ) μουσικὴ καλλιεργεῖται καθ' ἅπασαν τὴν ἐπαρχίαν Λακεδαιμόνος.

Ὅσῳ γινώσται αὐτῆς εἶσαν οἱ κ. κ.

Σεβ. Ἐπίσκοπος Γερμανός, Δημ. Ζαχαράκος, Ἄριστος Μιχαλόπουλος, Δημ. Σαραντόπουλος, Νικ. Σκελλαρίδης, Ἰωάν. Κεσοῦς, Δημ. Μαντζᾶς, Ἀγθρ. Βολιανίτης, Σαρ. Παναγάκος, Δημ. Κουρελίδης, Ἰωάν. Ἀπολωνίδης, Πολύκαρπος Ἰδριώτης Ἱερομόναχος, Παναγ. Ἀναστασόπουλος, Ἰωάν. Κωστάκης, Πέτρ. Ν. Οἰκονομόπουλος, Ἰωάν. Βουκιδης, Βασίλ. Βουκιδης, Ν. Πολίτης, Κωνστ. Κοντός, καὶ Π. Μαντάλας.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὁ Ἄριστος Μιχαλόπουλος ἐμελοποίησε πρὸ δέκα ἐτῶν καὶ ὀκτακλήρους τὰς ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου Νικωνος τοῦ Μετανοεῖτε, Πολιούχου Λακεδαιμόνος, καὶ τῶν Ἁγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων.

Α. Μ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡ «Ε. Μούσα» ἀγγέλλει πᾶσαν ἔκδοσιν ἥς ἀντίτυπον ἀποστέλλεται αὐτῇ.

Ἀρμονικὴ Θ Πολυκρούτους, τεύχος ε', σελ. 137—172. Κεφ. γ' περὶ ἀλλοιώσεων καὶ ἡλλοιωμένων νῶν συγχορδιῶν. Ἐπεταὶ δὲ καὶ συμπλήρωμα τοῦ πρώτου βιβλίου περὶ μερῶν καὶ ἀρπισμῶν.

Ἐκκλησιαστικὸς Φᾶρος, μηνιαία ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιθεώρησις, τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ἔτος Β' (1909) τόμ. δ', τεύχος 18'.

Ἡπειρωτικὸν Γλωσσάριον Π. Ἀραβαντινοῦ ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κ. Κ. Ἀραβαντινοῦ μετ' ἔγκρισιν τῶν κριτῶν τοῦ διαγωνισμοῦ τῆς Γλωσσικῆς Ἐταιρείας : σελ. 102, τιμᾶτι δραχ. 2,50.

Ἄ Ο Κρητικὸς Λαός, ἠθογ.αφικόν, γεωργικόν, καὶ ποικίλης ὕλης μηνιαῖο, περιοδικὸν ἐν Ἡρακλείῳ. Ἔτος α', τεύχος α' καὶ β', Μάϊος καὶ Ἰούνιος 1909.

Πινακοθήκη μηνιαῖον καλλιτεχνικὸν περιοδικόν, ἔτος Θ' τεύχος 103.

Φύδις δεκαπενθήμερον περιοδικὸν θετικῶν ἐπιστημῶν, τόμ. ι', τεύχος 7ον, ἔτος 20ον.

Υγίεια, μηνιαῖον πρακτικὸν ἰατρικὸν, περιοδικόν, τεύχος ε' καὶ στ'.

Ρόδον τὸ ἀμάραντον, ὑπὸ Φωκίωνος Βάμβα, ἥτοι θεοτοκία διάφορα, ἀκολουθία τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου, καταβασίαι, «Κύριε ἐν πολλαῖς ἀμαρτίαις» εἰς βυζαντικὴν παρασημαντικὴν, σελ. 196, ἔτος 1901.

Τὸ Μουσικὸν Παράρτημα εἰς τὸν ἐπόμενον ἀριθμὸν τῆς «Ε. ΜΟΥΣΗΣ»

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΝΤΟΚΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς Τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἦτοι φρ. καὶ λίρας στερολίνας ἀποδοτέας εἰς ὀρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκῶς. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληροῦνται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὀψεως (chéque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὁμολογούχου.

Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληροῦνται ἐν τῇ Κεντρικῇ Καταστήματι καὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπέζης.

Τόκοι καταθέσεων

1 1/2 τοῖς 0/0 κατ' ἔτος διὰ καταβ. 6 μηνῶν
» 0/0 » » » 1 ἔτος

4 » 0/0 » » » 5 ἐτῶν

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαί ἢ ἀνώνυμοι.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΤΟΛΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 1909 Β' ΚΛΗΡΩΣΙΣ 28 ΙΟΥΛΙΟΥ 1909 ΔΡΑΧ. 90000 ΚΕΡΔΗ

ραγμαῖα ἕκαστον γραμμάτιον ἰσχύον διὰ τὰς 4 κληρώσεις.

1 δραχμὴ ἕκαστον γραμμάτιον ἰσχύον διὰ 1 κληρώσιν.

ΚΕΡΔΗ ΕΚΑΣΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΕΩΣ

1	Μέγα κέρδος	εἰς	100,000	Δραχμῶν
1	Κέρδος	εἰς	25,000	»
1	Κέρδος	εἰς	10,000	»
3	Κέρδη	εἰς	5,000	»
5	Κέρδη	εἰς	1,000	»
411	Κέρδη	εἰς	100	»
578	Κέρδη	εἰς	50	»

1000 ἐν ὄλῳ Κέρδη ἀξίας δραχ. 225,000

Γραμμάτια πωλοῦνται : Εἰς τὰ δημόσια ταμεῖα καὶ λοιπὰς δημοσίας ἀρχάς, εἰς τὰς Τραπέζας, εἰς τοὺς σταθμάρχας καὶ στασιάρχας τῶν σιδηροδρόμων, τοὺς διαχειριστὰς τῶν μονοπωλείων καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν ἐφημερίδων πρὸς **δραχμὴν μίαν** ἕκαστον γραμμάτιον ἰσχύον διὰ μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κληρώσεων.

Διὰ πᾶσαν πληροφῶριαν ἢ ζήτησιν γραμματίων ἀπευθυντέον εἰς τὸ **Γραφεῖον τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων, Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν** εἰς Ἀθήνας.

Ὁ διευθύνων Τμηματάρχης **Γ. Ν. ΚΟΦΙΝΑΣ**

ΚΙΝΙΝΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΘΕΪΚΗ, ΥΔΡΟΧΛΩΡΙΚΗ, ΚΙΝΙΝΗ

Φάρμακον ἠγγυημένης καὶ ἀρίστης ποιότητος, τοῦ ὁποῖου ἡ χρῆσις παρέδχεν εἰς ὅλους τοὺς ἰατροὺς λαμπρὰ καὶ ἀνεπίδεκτα ἀμφισβητήσεως ἀποτελέσματα.

Πολεῖται **χονδροικῶς** εἰς ποσότητας 50 τοῦλάχιστον γραμμικῶν ἢ **λιανικῶς** κατὰ μικρὰς δόσεις.

Ἐκαστον κυτίον κινίνης εἰς δισκία ἢ σακχαρόπηκτα (κουφέτα) περιέχει **δέκα γραμμάτια κινίνης**. Ἐκαστον δισκίον ἢ σακχαρόπηκτον περιλαμβάνει τρεῖς κόκκους κινίνης καὶ κᾶτι (0,20 γραμμ.).

Τὸ κυτίον τῆς μὲν διθεικῆς κινίνης πωλεῖται πρὸς 1 δραχμὴν, τῆς δὲ ὑδροχλωρικῆς καὶ τανικῆς πρὸς 1 δραχ. καὶ 25 λεπτά. Ἡ **δρικῆς** πωλήσεως τῆς διθεικῆς κινίνης 65 λεπτά, τῆς ὑδροχλωρικῆς 80 λεπτά καὶ τῆς τανικῆς 1 δραχμὴν.

Ἡ χονδροικὴ πώλησις φυσιογενῶν κινίνης τοῦ Κράτους ἐνεργεῖται μόνον πρὸς ἰατροὺς καὶ φαρμακοῦς.

Ἡ λιανικὴ πώλησις εἶνε ἐπιτετραμμένη εἰς πάντας.

„ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ“

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΤΟΣ ΕΝΝΑΤΟΝ

Διευθυντής : Δ. Ι. Καλογερόπουλος.

Μελεῖται φιλολογικαί καὶ καλλιτεχνικαί.—Συνοργασία ἐκγρίτων λογίων.—Εἰκόνες ἔργων Ἑλλήνων καὶ ξένων καλλιτεχνῶν.—Συνδρομὴ ἔτησια φρ. 12.

Γραφεῖα Ὀδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α.

Μ Α Ρ Μ Ε Λ Α Δ Α Ι

τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας

ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

κατασκευαζόμενα ἐκ χυμοῦ νωπῆς σταφυλῆς

Θρεπτικὴ οὐσία πρώτης δυνάμεως.

Τροφὴ κατάλληλος ἰδίως διὰ παιδία καὶ γέροντας. Γλυκόν, εὐγεστόν, εὐχάριστον, δραστικόν καὶ εὐθηγότατον. Σοφιστᾶται ὑπὸ τῶν ἰατρῶν ὡς τροφὴ καὶ ὡς φάρμακον.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΑΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Διευθυνταὶ : Ἄριστ. Ζάννος, Ἐπ. Χαρίλαος, Ἐπ. Ρῶς.

Ἡ πρώτη καὶ σπουδαιότερα ἐπιτυχία τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ διὰ μετουσιωμένου οἴνου πνεύματος ἐκ σταφίδος

ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ

ὁ ὁποῖος ὑπὸ ὑγιεινῆν ἐποφὴν ἀποτελεῖ τὸ καλύτερον σύστημα φωτισμοῦ ἐξ ὄλων τῶν γινόμενων διὰ τῶν ἄλλων συνήθων φωτιστικῶν ὕλων καὶ μάλιστα τοῦ πετρελαίου.

ΠΛΟΥΣΙΑ ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΙΔΩΝ

Φωτισμοῦ. — Θερμάνσεως. — Κινησέως.

Κεντρικὸν κατάστημα ὁδὸς Σταδίου 20.

Ο Ε Ο Σ

ΕΛΛ. ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

Τὸ ἀγνότερον, τὸ εὐγεστότερον καὶ ὑγιεινότερον ὄξος ἐν Ἑλλάδι καὶ καθ' ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν παράγει ἡ ἑλληνικὴ Ἐταιρεία Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων, ἐκ χυμοῦ νωπῆς σταφυλῆς. Πάντα τὰ ἄλλα εἶδη ὄξους, τὰ πωλούμενα ἐνταῦθα, εἶνε ρητινωμένα καὶ συνεπῶς δυσάρεστα εἰς τὴν γαστρὴν ἢ παράγονται ἀπὸ ὄξεικόν ὄξυ, ἐξαγόμενον ἐκ τοῦ ἔϋλου ἢ ἀκόμη καὶ νοθεύονται χάριν κερδοσκοπίας διὰ διαφόρων ἐπιβλαβῶν οὐσιῶν.

Τὸ ἀγνόν τοῦτο ὄξος τῆς ἑταιρείας εἶνε τὸ καταλλήλοτατον διὰ τὴν οἰκιακὴν χρῆσιν καὶ πωλεῖται, καθὼς καὶ τὸ ροδόξειδον, εἰς τὸ κεντρικὸν πρατήριον τῆς ἑταιρείας, ὁδὸς Σταδίου καὶ Ὀφθαλμιατρείου, ἢ εἰς τὰ διάφορα ἄλλα πρακτορεῖα αὐτῆς.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν 31 Αὐγούστου 1909

	31 Αὐγούστου 1909	31 Ἰουλίου 1909
Ταμείον		
Εἰς μεταλλικόν..... Δρ.	3,601,752	3,353,186
» τραπεζ. γραμμ. Ἰονικῆς Τραπεζῆς..... »	458,145	491,815
» κεραματικά γραμμ. δίδραγμα καὶ μονόδραγμα..... »	887,938	914,573
Ἐξωτερ. ἴσμοι Ἀντίτιμ. μεταλ. Τρ. εἰς τὸ ἐξωτερικόν..	43,586,452	40,077,320
Προϊόν ἐκδοθέντος Ἐθνικ. δαν. εἰς χρ. Ἑλλ. Σιδ. Ἄοιο τοῦ 1902	21,947,641	283,350
Δάν. πρὸς τὴν Ἑλλ. Κυβ. ἐπ' ἀναγ. κυκλ. τραπεζ. γραμμ.	61,778,575	61,778,575
» » » διδράχμων καὶ μονοδράχμων..	9,750,000	9,750,000
Ὅμοι. Ἐθνικ. δανείων.....) εἰς χρ. Δρ. 28,078,622.50	60,661,522	60,696,320
» » » ») τρ. γρ. » 32,582,899.75	25	—
Γεωργικὸν Θεσσαλικὸν δάνειον.....	1,440,000	1,440,000
Ἔντοκα γραμμάτια Ἑλλ. Δημοσίου εἰς τραπεζ. γραμμάτια	5,150,903	5,150,903
Προεξοφλήσεις.....	21,947,641	22,496,191
Καθυστερήσεις προεξοφλήσεων.....	3,465,508	3,269,341
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ ἴσμοι ἐπ' ἐνεχύρω χρηματογράφων	21,768,414	20,493,404
Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρω ἐμπορευμάτων.....	4,819,279	4,569,183
Δάνεια καὶ ἀνοικτοὶ ἴσμοι ἐπὶ ὑποθήκῃ.....	69,326,143	69,224,348
Δάνεια εἰς δῆμους, λιμένας καὶ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα...	46,353,718	46,357,015
Χορηγήσεις εἰς γεωργοκτηματίας.....	14,141,753	14,630,958
Καθυστερήσεις χορηγήσεων εἰς γεωργοκτηματίας.....	5,505,376	5,350,204
Μετοχαὶ εἰς ἐγχωρίους ἐταιρίας.....	7,468,658	7,598,658
Συμμετοχὴ εἰς Τράπεζαν Κρήτης εἰς χρυσόν.....	1,250,000	1,250,000
Ὅμοι. λαχειοφ. δανείων Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος	754,248	755,777
Τοκομερίδια ἐν γένει.....	255,561	406,354
Καταστήμ. Τραπεζ. καὶ κτήμ. ἐξ ἀναγκαστικῶν ἐκποιήσεων	9,220,046	9,196,924
Ἀπαιτήσεις ἐπισηφαιεῖς.....	3,460,003	3,427,651
Ἐξ. ἐγκαταστ. (ἰδίως δαπάνη κατασκευῆς τραπεζ. γραμμ.)	1,385,742	1,381,313
Διάφοροι λογαριασμοὶ.....	2,259,122	2,805,574
Λογαριασμοὶ τρίτων ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.....	406,609	2,337,512
Ἰσμός ἐξαγορ. συμμ. Κυβερ. εἰς κέρδη ἐκ τραπεζ. γραμμ.	1,075,200	1,075,200
Ἐξαγορὰ προνομίου Προνομ. Τραπεζ. Ἡπειροθεσσαλίας....	560,000	560,000
Προμήθεια τραπεζ. λαχειοφ. δανείου εἰς τραπεζ. γραμμάτια	50,000	50,000
Διάφορα.....	660,462	479,713
Δρ.	403,657,492	401,681,368
ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		
Μετοχικὸν κεφάλαιον.....	20,000,000	20,000,000
Αποθεματικά κεφάλαια.....	13,500,000	13,500,000
Τραπεζ. γραμμ. ἐν κυκλοφορίᾳ :		
I διὰ λογαριασμὸν τῆς Κυβερνήσεως Δρ. 61,778,575.42		
II » » » Τραπεζῆς » 59,591,823.92	121,370,399	111,598,905
Κεραμ. γραμμ. δίδραχ. καὶ μονόδραγμα.....	9,750,000	9,750,000
Καταθέσεις ἐν ὄψει εἰς μεταλλικόν.....	12,808,702	12,714,932
Καταθέσεις ἐν ὄψει εἰς τραπεζ. γραμμ.....	22,254,362	28,231,147
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι.....	1,510,176	1,340,364
Μερίσματα πληρωτέα.....	493,725	723,525
Διεθνῆς Οἶκ. ἐπιτρ. Ἰσμός κατ. ἐκ δη- μοσίων ὑπεγγ. προσόδων...) εἰς χρυσ. δρ. 618,186.67	2,929,656	5,046,158
» » » ») τρ. γρ. » 2,311,470.24	91	94
Ἰσμοὶ Ἐθνικῶν δανείων εἰς χρυσόν.....	326,680	418,974
Ἰσμοὶ Ἐθνικῶν δανείων εἰς τραπεζικά γραμμάτια.....	809,042	992,707
Καταθέσεις Δημοσίου ἐπὶ τόκῳ εἰς χρυσόν.....	494,808	3,205
Καταθέσεις Δημοσ. ἐπὶ τόκῳ εἰς τραπεζ. γραμμάτια.....	515,062	15,062
Ἔντοκ. κατ. Δημ. εἰς χρ. διὰ τὴν κατασκ. τοῦ Σ.Π.Δ.Σ.	208,713	283,350
» » » » τρ. γρ/τια » » »	8,686	2,360
Καταθέσεις ὑπὸ προθεσμ. καὶ διαρκεῖς.....	118,530,118	118,779,666
Λαχειοφόρον δάνειον Τραπεζῆς 3 ο/ο εἰς χρυσόν.....	40,574,160	40,574,160
» » » » 2 1/2 ο/ο εἰς τρ. γραμμ.	20,367,900	20,367,900
Ἰσμοὶ λαχειοφόρ. δανείου Τραπεζῆς 3 ο/ο εἰς χρυσόν.	1,899,684	2,176,306
» » » » 2 1/2 ο/ο εἰς τρ. γραμμ.	297,697	309,740
Καταθέσεις ταμειυτηρίου.....	13,240,533	13,234,498
Διάφορα.....	1,767,382	1,618,314
Δραχ.	403,657,492	401,681,368

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1909

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου

Π. Α. ΚΟΥΤΣΑΔΕΞΗΣ